

MAGASINET

I Kleivas hender

Per Kleiva (bildet) er ikke en kunstner som har gått stille i dørene. På 60-tallet var han en av initiativtakerne til kunstnergruppa Gras som fikk stor oppmerksomhet. Nå har Kleiva retrospektiv utstilling hos Norske Grafikere i Oslo.

SIDE 20 og 21

One night stand

– Showene mine har alltid appellert mest til jenter, helt til jeg skjønte hva som skulle til for å trekke menn. Og hvis det er synet av pupper som skal til for å få mennene til å komme på showene mine, så er jeg villig til å vise dem fram. Jeg har nemlig en høne å plukke med mannfolkene, sier Trude Mette Johansen. Hun er Norges eneste kvinnelige stand-up komiker.

SIDE 26 og 27

Vil du bli abonnent?
22 05 95 72

Tipstelefon:
91 60 00 06

Professor Eivind Smith om EØS og Schengen:

– I strid med alt demokrati

FOTO: BJORN SIGURDSON/SCANPIX

■■ Professor i offentlig rett Eivind Smith innrømmer det nei-sida har hevda lenge: – Både Schengen og EØS er konstitusjonelt katastrofale for Norge.

■■ – Vi er underlagt en stor del av EUs regelverk. Det er så alvorlig at vi må gjøre noe med det, sier Europabevegelsens leder Gro Balas (til venstre på bildet).

■■ Nå skal også utenlandsk politi få innpass i Norge. Regjeringas siste lovforslag åpner for at Europols agenter kan bære våpen på norsk jord.

SIDE 5

Abonnementskampanja over: 3009 nye abonnenter

KLASSEKAMPEN

Utgitt av Klassekampen AS

Ansvarlig redaktør: Jon Michelet
Daglig leder: Marga van der Wal

© Klassekampen AS
Ettertrykk og elektronisk videre distribusjon forbudt uten etter særskilt avtale.

Nei til væpnet, fremmed politi på norsk jord

Væpnet politi fra EU-land får anledning til å operere på norsk jord dersom et nytt regjeringsforslag til endring av politiloven går gjennom i Stortinget. Forslaget er en del av avtaleverket i forbindelse med Schengen-avtalen. I stedet for å banke gjennom disse avtalene og vedleggene til dem nærmest usett, burde Stortinget ta en høyst nødvendig debatt. Å slippe fremmed politi inn i Norge, bryter med konstitusjonelle prinsipper. At slike styrker skal kunne bære våpen kontinuerlig, bryter med norsk praksis.

Beredskapstroppen blir kalt «Politi-Norges knyttneve». Troppen er organisert av Oslo politidistrikt og har vært operativ siden 1976. Den har hele landet som aksjonsfelt. Troppen beskriver seg i dag som «et kompetansesenter for løsning av vanskelige, skarpe oppdrag». At den får mange slike, er fjorårets statistikk et bevis på. Det interessante er hvor liten voldsanvendelsen var.

Hele 241 ganger i 1998 måtte Beredskapstroppen foreta bevæpnede utrykninger. Under 32 av disse utrykningene ble troppen truffet med våpen. Men den avfyrte selv ikke ett eneste skudd. *Null skudd*, står det i tabellen. Antallet pågrepelser i disse saken var 171, antallet våpenbeslag 64. Beredskapstroppen søker så langt det er mulig å løse konflikter der det er våpen med i bildet gjennom forhandlinger. Politiet har spesialutdannede forhandlere i alle landsdeler. «Dialog så tidlig som mulig.» er troppens parole.

Slik representerer troppen det beste i norsk polititradisjon; at politiet som hovedregel skal være ubevæpnet, og at tjenestemenn og -kvinner når de er nødt til å bevæpne seg skal være minst mulig trigger-happy. Om det verster i polititradisjonen vår kan vi skrive en annen gang.

Poenget med å nevne Beredskapstroppen i samband med de nye lovene som Schengen trer ned over hodet på folk, er å vise at den norske staten har en særegen tradisjon når det gjelder politiets væpnede voldsanvendelse. Vi har et minimum av pang-pangpurk, for å si det mer folkelig.

I EU-landene er tradisjonen og praksis helt annerledes. Selv i Sverige, som har et voldsproblem på nivå med Norges, er uniformert politi væpnet med pistol under ordinær patruljering. Lenger sør i Europa går det i maskinpistoler.

Folk i Norge har i perioder uttrykt ønske om mer politi i gatene, men aldri har det vært noe bredt ønske om mer væpnet politi, – og definitivt ikke om fremmed væpnet politi. Når Klassekampen sier nei til det siste, er vi sikre på å ikke representere ei sur utgruppe, men folkets faktiske flertall.

JON MICHELET

ÅPENT FORUM

Finnes det vaksine mot vold?

Det vil være farlig og direkte dumt å benekte at det er blitt et hardt, voldelig og kynisk miljø blant mange unge i Oslo. Men gjør man det til et innvandrersproblem, mister man mange av forutsetningene for å gjøre noe med det, skriver Mehrdad Ganji, Lars Høgmo og Anne Stine Nilsen Bankerud, barne- og ungdomsarbeidere i bydel Gamle Oslo.

I følge media har antall ran- og voldsepisoder som involverer barn og unge, enten som utøver eller offer, økt kraftig de siste månedene. Den enorme mediefokusering ser ikke ut til å ha en motvirkende effekt. I stedet har den skapt frykt og panikk. Mangel på vitenskapelig og analytisk debatt rundt problemstillingen og det ansvarlige apparatets maktesløshet i forhold til hendelsene har gitt plass til enkle svar og troen på rask symptombehandling. Antageligvis finnes det noen som jobber med å lage en vaksine mot vold!

Sosial fattigdom

Det er ingen tvil om at det skrives, skrives og høres mer om ungdomsvold og ransepisoder i Oslo nå enn for. Hva betyr dette? Betyr det at samfunnet eller ungdomsmiljøene er blitt mer voldelige? Betyr det at registreringsapparatet er flinkere i Oslo enn i resten av landet? Er ungdommen i Oslo blitt mindre lovlydig, og er kriminelle handlinger som ran og utpressing mer akseptert? Eller betyr det at strukturelle endringer i samfunnet har skapt en situasjon der stadig flere ungdommer ikke ser andre løsninger på sine problemer enn å gripe til desperato og sosialt uakseptable handlinger?

Den situasjonen som nå er i ferd med å bygge seg opp i Oslo kan sannsynligvis beskrives på flere måter. Disse beskrivelsene kan føre til ulike diskurser. I media spres redselpropaganda hvor hendelsene allerede er kategorisert og tolket. Bildet som formidles er gjengjer med innvandrere som reiser byen rundt og terroriserer andre barn og voksne.

Det er mye å utsette på dette bildet. For det første er det langt fra sikkert at den viktigste fellesnevneren hos disse ungdommene er innvandrerbakgrunn. Det er mer sannsynlig at den viktigste fellesnevneren er omsorgssvikt, dårlig økonomi og sosial fattigdom.

For det andre har vi her opptakten til en klassisk mediepanikk.

Elendighetsbeskrivelsene fører til at en rekke episoder som tidligere ikke ville blitt plassert i et slikt bilde nå blir tolket som barneran og liknende. Dermed forsterkes et allerede skjevt inntrykk.

Fristilling fra samfunnets lover

Det vil være farlig og direkte dumt å benekte at det er blitt et hardt, voldelig og kynisk miljø blant mange av de unge i Oslo. Det er måten man leser disse fenomenene på, vi reagerer på. Gjør man det til et innvandrersproblem, mister man mange av forutsetningene for å gjøre noe med det. Vår erfaring er at dette er problemer tuftet på omsorgssvikt og jag etter materielle statussymboler.

Et annet og beslektet problem berører miljøet rundt disse ungdommene, som vi med et litt foreldet begrep kan si er i drift. Det er dessverre ingen mangel på voksne som står klar til å gjøre bruk av dem. Det være seg til kriminalitet knyttet til salg av seksuelle tjenester, tyveri og vold eller som objekter for salg av PC-spill, dop og dyre biler. Resultatet av disse negative omsorgsmekanismene er en ytterligere fristilling fra samfunnets lover og regler, og en forsterket frastøtelse, med en desto vanskeligere vei tilbake.

Vi kan dessverre ikke se bort fra det faktum at vi lever i et samfunn der markedskreftene styrer mye av vår hverdag. Et samfunn der det er mulig å gjøre seg rik på spekulasjon. Et samfunn der informasjon er en vare og et redskap for å tjene raske penger. Sensasjonelle medieoppslag med enkle forklaringer på sammensatte og komplekse problemstillinger gir økt profitt.

Alle og enhver bør spørre seg hvor etisk det er å omgjøre andres elendighet til sosialpornografi og tjene penger på å skape et fiendebilde av de svakest av de svake.

Isolering og segregering

Samfunnsproblemer bør tas å alvor og drøftes på en konstruktiv og seri-

øs måte, basert på helhetlig og vitenskapelig forskning. Vi trenger i velferdsstaten Norge en grunnleggende og helhetlig debatt om barn og ungdoms behov for omsorg, kjærlighet, trygghet, grensesetting, nærhet og følelse av mestring. Vi bør samtidig svare på om det voksne samfunnet har klart å ta sin del av ansvaret.

Faren med å bruke enkle forklaringer kan være at vi risikerer å stemple en gruppe mennesker for å ha skylden for alt det negative som skjer i hverdagen. Realiteten er at det finnes grupper av mennesker som går rundt og opplever at samfunnet ser på dem som potensielle kriminelle inntil det motsatte er bevist.

Segregering

Vi tror ikke at samfunnet som helhet er tjent med å bidra til å skape dårlig selvbilde, mangel på trygghet og følelse av mindreverd hos andre mennesker, og spesielt ikke hos de som har vært uheldige i livets lotteri. Vi som bor i et av verdens rikeste samfunn burde kunne takle dette på en mer human måte enn å trekke på dem som allerede ligger nede. Er det ikke en fare for å isolere dem fra samfunnet fullstendig? Bidrar ikke isolering til segregering? Kan segregering forsterke de negative kreftene i en selvoppyllende profeti?

Dersom sosialisering er en langsiktig læringsprosess, og prosessen er formet av mange små og store biter, som er like viktige hver for seg, så blir det vanskelig å tro på raske løsninger og brannslukningsarbeid.

Å tro på enkle forklaringer er nesten å miste troen på forebyggende arbeid. Det er akkurat det vi ikke skal. Det gjelder å ikke være naiv og tro på de lette, enkle og raske løsningene. Det handler om å ha tro på endringsarbeid og å se utviklingspotensiale hos ethvert menneske.

Utfordringen for oss ungdomsarbeidere ligger i å få oversikt over alle små og store negative læringssementer, for deretter å prøve og korrigere dem i hverdagen, og på ulike sosialiseringarenaer. Dette bør gjøres i samarbeid med resten av hjelpeapparatet, med hjelp av vitenskapelige metoder og ved grundig gjennomgang av situasjonen til hver enkelt ungdom, slik at adekvate tiltak kan iverksettes raskt.

Jill Lewis mater den 17 dager gamle pygmefalken mens broren ser på. De to fuglene veier i henholdsvis 60 og 64 gram og ble klekket ut i SeaWorld Orlando i Florida. Den afrikanske pygmefalken er en av de minste rovfuglene i verden. Foto: AP/Scancip

FOKUS

Den nye sanninga om Lenin

HISTORIE

Filmen NRK1 syntetorsdag kveld avslørte svært lite nytt om Lenin. I staden fekk vi avslørt ei urovekkjande sterk vilje til historieforskning.

■ Vladimir Iljitsj Uljanov er mellom dei einskildmenneske som har prega vårt hundreår mest. Ingen var meir sentral i den russiske revolusjonen i 1917, ein revolusjon som sette hjarte i brann over heile Europa. Inspirasjonen frå 1917 var framleis levande då koloniane i tredje verda fleire tiår seinare tok opp kampen for sjølvstende. Lenin er elska og hata verda over.

Den brennande og ukritiske støtta til Sovjetunionen og Kina er historie, og gudebileta av Stalin og Mao har slått stygge sprekkar. Men Lenin er lik som intakt. Ein stor teoretikar, partibyggar og revolusjonsleiar – eit geni. Slik er det klassiske biletet av Lenin hjå mange på venstresida. Det er liten tvil om at ei kritisk gransking av mannens politikk og praksis kan vera på sin plass. Store mengder nedlåste doku-

ment har vorte tilgjengelege etter samanbrotet til Sovjetunionen, og desse kan bidra til å teikna eit meir komplett bilete av politikaren Lenin, noko alle samfunnsengasjerte menneske bør ynnsjka velkommen.

■ Torsdag syntet NRK1 dokumentarfilmen «Den ukjente Lenin», resultatet av fem års arbeid med å finna ut av «Kven var han eigenleg?». Filmen sa ingenting om det sosiale grunnlaget for oppreist i Russland kring hundreårskiftet, ingenting om Lenins bidrag som samfunnsanalytikar, ingenting om kven som var motparten til bolsjevikane under borgarkrigen i 1918–1921, ingenting om den brutale terroren frå «Dei kvite» under borgarkrigen, ingenting om dei vestlege landas intervensjon og støtte til denne terroren, og ingenting om kva som var dei faktiske alternativa til bolsjevikregimet ved utgangen av fyrste verdskrigen.

Når så sentrale emne er tatt uteleite i ein film som varer i 50 minutt, er dette i seg sjølv diskvalifiserande. Når denne retusjeringa blir parra med historietolkning av typen «Lenin ga Tyskland kva som helst for å få fred, slik at han kunne setja i gang borgarkrigen», blir det stalinske dimensjonar over propagandaen.

■ «Den ukjente Lenin» framstiller borgarkrigen som ein terrorkampanje frå bolsjevikane, retta mot bønder og andre som måtte koma i vegen.

Dette er historieforskning heilt på høgde med kva Kommunistpartiet i Sovjetunionen presterte frå kring 1930, då til dømes Trotsky forsvann frå det eine fotografiet etter det andre. Den britiske generalen Graves, som var med i Sibir i 1918 og sendte rapportar til Vesten, skreiv til dømes slik: «Det vart utført gruelege mord, men ikkje av bolsjevikane slik heile verda trur. Eg er på det heilt sikre når eg hevdar at antibolsjevikane tok livet av hundre menneske for kvar og ein som bolsjevikane drap.» Desse historiske hendingane skal no tusjast vekk, for å gje plass til ei stereotyp demonisering av Lenin og heile den russiske revolusjonen.

Dette skjer sjølvstendig eller berre på grunn av slett handverk innan historiefaget. Etter Murens fall finst ikkje lenger austblokk-kommunismen som skremjebilete til bruk mot idear om opprør. Med nyliberalismens herjingar og påfylgjande økonomiske og sosiale samanbrot i fleire delar av verdsokonomien, oppstår ein trong for å intensivera den ideologiske kampen. Opprøret ligg latent, men det må for ein kvar pris ikkje ta kommunistisk retning. Det må gjerne

gamle Russland, og bolsjevikane skal få skulda for den antibolsjevistiske terroren under borgarkrigen.

■ Lenin er ikkje hellig, og det er naudsynt å undersøka russisk historie kring 1917 slik som det er naudsynt å undersøka alle viktige hendingar i historia. Til dømes kan vi ha godt av ein kritisk gjennomgang av kva som eigenleg var bolsjevikane sitt syn på folkets demokratiske rettar, i praksis. Men om det skulle eksitera myter og løgn om Lenins rolle, kan dei ikkje avslørast gjennom *meir løgn og verre retusjering*.

Jamvel om dei brutale sidene ved Lenin ikkje alltid har vore mykje omtalte på venstresida, er det ikkje påpeikinga av desse som er det avslørande ved filmen «Den ukjente Lenin». Det som blir avslørt er kor hemningslaust løgnaktig og historieforsalkande det borgarlege samfunnets hoffskaldar er viljuge til å opptre når dei går til åtak på dei revolusjonære som gjekk i spissen for frigjerings i Russland i 1917. Dette åtaket råkar ikkje berre Lenin og bolsjevikpartiet. Det er djupast sett eit åtak retta mot ein kvar folkeleg kamp for rettvis, ei kvar tru på at oppreist nyttar, mot sjølve trua på at eit verdig liv for menneske er mogleg.

Av Magnus E. Marsdal

Sjå også side 6

PÅ TEPPET

Samarbeidspartner I

Det hagler inn med advarende meldinger etter at bilaget har gått til sengs med andre aviser i Forum for meningsaviser. Den sengekameraten som blir sett på som mest underlig, er uten tvil den kristelige avisa Dagen i Bergen.

Fra Vestlandet inn løp et c-brev som ble fort lest. Det het der at Dagen skulle være et baseområde for et parti ved navn KKP, et parti som blant annet sier **ja til dødsstraff, nei til innvandring, nei til alt som har med homofili å gjera, for å nevna dei verste sakene**.

Denne partibeskrivelsen kunne vel stemme rimelig godt på det partiet som i alle Allerns år ble omtalt som KKP i bilagets spalter, nemlig Kinas Kommunistiske Parti. Men hvorfor skulle kineserne ha infiltrert Guds blad i Bergen? – undret vi.

Ved nærmere gjennomlesing fant vi at forkortelsen KKP i c-brevet sto for *Kristent Konservativt Parti*.

Så enkelt kan mysterier oppklares.

Samarbeidspartner II

Den andre kristne samarbeidspartneren til bilaget er Vårt Land som utkommer i Oslo. Vårt Land driver også forlag. Forlaget har gitt ut boka *Gi-Lev-Få* som

Hold ham unna kristne nordmenn!

handler om hvordan kristne organisasjoner skal bli flinkere til å samle inn penger.

I en reklametrykksak for boka heter det: **Det er himmelsk lys å få omkring alt som har med penger å gjøre. Får vi først tak i hva det gjelder, kan mye falle på plass rundt oss. Gi-Lev-Få øser av kristen erfaring og levende bibelstoff. Når våre penger knyttes sammen med Guds løfter, betyr det muligheter.**

Vi skal ikke moralisere for myen over dette knefallet for mammon, siden bilaget i et helt års sammenhengende kampanje har flådd sine støttespillere til skinnen.

Men vi har et sterkt ønske: Gid denne boka aldri, aldri måtte falle i henda på Onkel Sid!

sterke meninger

Dagbladets sterke meninger-spalte inneholder denne uka et innlegg fra *Mising Link* som skriver:

Jeg er heldig som har en far, men faren min er «rafallen», som det heter i kristne kretser. Han er tillitsvalgt i Senterpartiet. [...] Kjæresten min har det likedan. Hun har en onkel som alle vet er i Senterpartiet. Det er en ganske stor belastning. Jeg blir trist når jeg tenker på Senterpartiet, i alle fall når jeg tenker på at hele Sverige ler av disse husmennene etter utspillet om at ulven måtte over grensa. Alle andre mennesker som har det trist og leit, har enten en støttegruppe, forening eller et hjelpeapparat. Er det noen der ute som noen gang har tenkt på oss? [...]

Vi kan ikke annet enn å oppfordre om å ta kontakt med ml-barna. De vil sikkert inngå i en allianse.

▼ INNENRIKS

Arbeidsgivere krever politiattest

Til tross for at det er ulovlig krever stadig flere norske firmaer at arbeidstakere leverer politiattest ved ansettelse, melder CNN Norge.

I 1998 fikk politiet 7.838 forespørsler om vandel-sattest eller politiattest. Det er en økning på 15 prosent i forhold til året før. Det er særlig ved nyan-settelser at norske arbeidsgivere krever attest for å kontrollere om du er tidligere straffet. Som regel skjer det i forståelse med jobbsøkeren, men det er likevel ikke lovlig.

– Det er kun ved ansettelse i spesielle yrker som for eksempel i barnehager, brannvesenet, apotek-bransjen og i fengslene at arbeidsgiver kan kreve en slik attest. Vi sender daglig avslag på krav om politiattest til alle slags firmaer, fra butikker og butikkjeder til de største norske firmaene, sier Frances Burgess ved politiets bøtekontor til CNN Norge.

NTB

– Nei til gasskraftverk i Skogn

Energiminister Marit Arnstad sier nei til Norske Skogs planlagte gasskraftverk i Skogn i Nord-

Marit Arnstad

Trøndelag. Et flertall på Stortinget kan likevel tvinge regjeringen til å godta Norske Skogs planer.

Arnstad sier til Dagsavisen at Senterpartiet ikke bør åpne for gasskraftverk som gir CO₂-utslipp. Dette står i skarp kontrast til synet til flere delegater fra Rogaland og Trøndelag som skal på Sps landsmøte Tromsø i helgen. I et felles resolusjonsforslag til

landsmøtet ber disse delegatene om at naturkraft kan bli brukt til produksjon av elektrisk kraft i Norge.

NTB

FL vil boikotte Shell

Forsikringsfunksjonærenes Landsforbund (FL) sier opp sitt kundeforhold med Shell dersom beslutningen om å nedlegge Sola-raffineriet ikke blir omgjort.

På hovedstyremøtet i Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS) denne uka oppfordret forbundsleder Lars Rasmussen også de andre YS-forbundene til full boikott av oljegiganten.

FL, som nylig vedtok å fusjonere med Finansforbundet, har lenge brukt en avtale om Shellkort aktivt i markedsføringen av medlems-tilbud. Det skal det bli slutt på.

– Medlemstilbudene vi tilbyr skal kjøpes fra bedrifter som opptrer i samfunnet på en måte som ikke støtter mot de verdier vi selv står for, sier Rasmussen.

NTB

Bare Noreg på nynorsk

Tre år har det tatt, men nå har Kulturdepartementet bestemt at landet vårt bare skal hete Noreg på nynorsk. Sideformen Norge skal ikke tillates brukt, slik nynorskseksjonen i Norsk språkråd vedtok i 1996.

Vedtaket fra nynorskseksjonen var omstridt og ble vedtatt med 13 mot 6 stemmer.

I et brev til Norsk språkråd heter det at departementet er tvilende til å innføre et system med sideform (klammeform) når det gjelder landsnavnet. «Dette kan skape forvirring på eit område der det synest være særlig behov for klare linjer. Det ville truleg bli vanskelig å halde oppe forståinga for at Norge ikkje skal kunne nyttast som offisiell nynorsk, dersom forma først kjem inn i dei nynorske ordbøkene», heter det blant annet i brevet.

NTB

«Rett mann på rett plass» er OK

Nordnorske aviser har lov til å søke etter «Rett mann på rett plass». Det slår forbrukerombud Torfinn Bjarkøy.

Forbrukerombudet har ifølge Nordlys avvist en klage over tittelen i en stillingsannonse for Nord-Norge Samkjøringen.

En Narvik-kvinne klaget annonsetittelen inn for Likestillingsombudet som oversendte klagen til Forbrukerombudet.

NTB

– Feil om mammografi

Den svenske undersøkelsen som viser at mammografi ikke reduserer brystkreft-dødelighet er feilinformasjon, mener prosjektleder Steinar Thoresen i Kreftregisteret.

Stortinget har bestemt at alle kvinner over 50 år skal få tilbud om mammografi, og fem norske fylker har allerede et tilbud om screening.

– Undersøkelsen kan virke svært uheldig akkurat nå, sier Thoresen, til NTB.

Han leder mammografiscreening-prosjektet i Norge, og har allerede mottatt mange henvendelser fra kvin-

ner som har hørt om den svenske undersøkelsen.

Resultatet av undersøkelsen er offentliggjort i Svensk Läkartidning, og har vakt stor oppsikt i Sverige og Storbritannia. Thoresen er overrasket over at artikkelen i det hele tatt nådde det svenske legetidsskriftet.

– Det er ubegripelig at artikkelen ble tatt inn. Dette er ingen vitenskapelig undersøkelse, mener prosjektlederen.

Bak undersøkelsen står to svenske forskere som har undersøkt dødsfall

mellom 1985 og 1995 blant kvinner i den alderen som har tilbud om mammografi i Sverige. Undersøkelsen viser at antall dødsfall bare er redusert med 0,8 prosent.

Studien omfatter i alt 600.000 kvinner mellom 50 og 69 år gjennom tiårsperioden.

– Oppfølgingstiden er for kort. De fleste fylkene i Sverige startet med mammografi på begynnelsen av 90-tallet. Det er først etter 7-8 år at det er mulig å måle redusert dødelighet, sier Thoresen.

NTB

Anne Enger Lahnstein og resten av partiledelsen måtte tåle kritikk på første dag av landsmøtet i Tromsø. – 5.6, 5.3 og 5.4 er gode karakterer i kunstløp, men ikke i meningsmålinger, var meldingen fra en utålmodig Senterungdom-leder Sigbjørn Gjelsvik.

Foto: Cornelius Poppe, Scanpix

Sliter med EØS-tilhengerne

▼ SENTERPARTIET

Alle EØS-tilhengerne i regjeringa gjør det ikke lett å drive Sp-politikk.

Senterpartiet går i årsmeldinga til landsmøtet lenger enn å skyldte på bare stortingsflertallet.

Av Frode Rønning, Tromsø

L av oppslutning og murring i egne rekker i Senterpartiet har tidligere blitt møtt med å vise kritikken videre til det svært EU-vennlige stortingsflertallet. I årsmeldinga som skal behandles av Senterpartiets landsmøte i morgen, blir alle EØS-tilhengerne i regjeringa gjort delansvarlige for at det er vanskelig å få gjennomslag for Senterpartipolitikk.

Tålmodighet er imidlertid gjennomgangstonen på partiets landsmøte i Tromsø denne helga. Anne Enger Lahnstein sa i sin tale til landsmøtet i går at «vi kan mer enn å drive kampanje. Vi både kan og vil ta ansvar for ledelsen av landet.»

Tålmodigheten til Senterungdom-leader Sigbjørn Gjelsvik er snart oppbrukt. Fra talerstolen lovt han bråk fra ungdommen på landsmøtet og etterlyste en strategi for å mobilisere folk.

– 5.6, 5.3 og 5.4. Dette er gode karakterer i kunstløp, men ikke gode tall i meningsmålinger, sa Gjelsvik.

Senterpartiet har potensial for 30 prosents oppslutning og være et folkeparti. Vi får et troverdighetsproblem når vi nedtoner EØS-kritikken og EØS samtidig gjør livssituasjonen verre for mange i Norge, tordna Gjelsvik.

Like ille som Ap

Gjelsvik var også misfornøyd med regjeringas behandling av Schengen-saken. 16. februar sendte regjeringa et brev til Stortinget med beskjed om at stortingsbehandling av Schengen-

proposisjonen må skje slik at regjeringa kan undertegne avtalen før 1. mai. Dette fordi regjeringa «har fått signaler om» at Amsterdamtraktaten kan tre i kraft så tidlig som 1. mai. Dette innebærer at Stortinget blir bedt om å ta stilling til avtalen før den er forhandla ferdig.

– Dette er nettopp slik Arbeiderpartiet gikk fram i juni 1997. Da gikk Ap sammen med flertallet inn for avtalen rett for Schengen ble innlemma i EU-regelverket, påpekte Gjelsvik.

Skepsis til Nato-bombing

Anne Enger Lahnstein viste i sin avskjedstale en betydelig skepsis til at Nato åpner for å slippe bomber over Kosovo og Serbia uten FN-mandat.

– Det er betenkelig, ja antakelig uholdbart på sikt, at den eneste supermakten som finnes, USA, neglisjerer verdensorganisasjonen økonomisk og politisk og utvikler nye handlingsmonstre knyttet til NATO, understreket Lahnstein.

Hun nevnte også Annerledeslandet i sin tale, men bare i forbindelse med mimring rundt EU-kampen på begynnelsen av tiåret.

Professor slakter Schengen og EØS

▼ EU-TILPASSING

■ ■ Både Schengen og EØS er konstitusjonelt katastrofale for Norge, mener professor i offentlig rett Eivind Smith.

■ ■ Europa-bevegelsen gjør nå Norges stilling i EØS til en sentral del av strategien for omkamp om EU-medlemskap.

■ ■ Norges suverenitet blir ytterligere svekka gjennom at utenlandsk politi får innpass, gjennom Schengen og Europol.

Av Espen Løkeland-Stai og Line Schou

Fem år etter at EØS ble vedtatt av Stortinget oppsummerer professor i offentlig rett Eivind Smith avtalen som en konstitusjonell katastrofe for Norge. Avtalen er en mekanisme for å bringe oss inn under EUs regler for markedet, uten at vi har noen beslutningsmyndighet.

– Med avtalen tvinges vi til å underkaste oss regler som er fastsatt av EU. Dette er stikk i strid med alt demokrati og krav om medbeslutning, sier Smith til Klassekampen. Han understreker han ikke vurderer hvorvidt EØS er bra eller dårlig for Norge, men utelukkende de konsti-

Gro Balas, Knut Vollebæk og Grete Faremo under markeringa av Europabevegelsens 50-årsjubileum.

Foto: Bjørn Sigurdson, Scanpix

tujonelle sidene. Med EØS underkastes vi andres vilje, mener Smith.

– Hvilke alternativ har vi, kan EØS gjøres demokratisk?

– Vi har bare to alternativer. Enten må vi melde oss ut, eller vi må gå helt inn i EU, sier Smith, som sjøl er tilhenger av EU-medlemskap.

Han er ikke mindre krass i karakteristikkene av de konstitusjonelle problemene ved Schengen-avtalen.

– Schengen er en katastrofe konstitusjonelt sett, enda verre enn EØS. Vi må bare godta noe som bestemmes utenfor Norges grenser, eller tre ut av hele avtalen. Det hele er bare en konstruksjon for å få oss til å bli med, sier Smith.

– Kan vi leve med EØS?

Eivind Smith var en av flere innledere på en konferanse om avtalen, arrangert av Europabevegelsen, i går. – Kan Norge leve med EØS-avtalen, spør Ja-organisa-

sjonen. Det er ingen tvil om at fokus på Norges underdanige stilling i EØS er en viktig del av strategien fra Europabevegelsen, som nå posisjonerer seg framfor neste omkamp om EU-medlemskap.

I jubileumsnummeret av bladet «Europamagasinet» beskriver organisasjonens generalsekretær Gunnar Bolstad EØS som

bunplanken i Norges forhold til EU. «Det er ikke vanskelig å konkludere med at nei-folket står enda mer ribbet tilbake etter de fem årene som har gått siden 1994. Det er en god stund siden vi ble medlemmer av det EF som vi sa nei til i 1972. Den grensen ble, om ikke for, i alle fall passert 1. januar 1994, da avtalen

om det europeiske økonomiske samarbeidsområdet (EØS) trådte i kraft», skriver Bolstad.

Faksdemokrati

– EØS er den eneste faktiske tilknytninga vi har til EU, i tillegg til Schengen. Norge har akseptert de fire frihetene som man retorisk har sloss mot. Vi er underlagt en stor del av EUs regelverk.

Det er også grunn til å diskutere de konstitusjonelle sidene ved EØS. Det er så alvorlig at vi må gjøre noe med det, sier Gro Balas.

– Nei-sida har alltid omtalt EØS som et sklibrett inn i EU, er du enig i beskrivelsen?

– Man kan kalle det så mangt. Vi kaller det faksdemokrati vi, sier Balas.

– Vi har bare to alternativer. Enten må vi melde oss ut, eller vi må gå helt inn i EU, sier jusprofessor Eivind Smith. Foto: Scanpix

50 år for fred Vollebæk: Veto er siste utvei

Denne helga feirer Europabevegelsen 50-årsjubileum. Leder Gro Balas, er godt fornøyd med jubelanten.

– Jeg er stolt av at vi har sloss for fredens sak så lenge. Den kampen tar det lang tid før er over, sier Balas til Klassekampen.

– Men dere har jo tapt to folkeavstemninger, hvordan ser du på det?

– Det er riktig, men bygginga av sikkerhet og fred tar aldri slutt. Finn Gustavsen sa en gang at nei-sida vant i 1972, men har tapt hver dag siden. Se på oss nå, vi er veltilpassa til EU. Vår fordel foran nei-sida er at vi har rett, sier Balas.

Bondevik-regjeringen kommer bare til å benytte vetoretten i EØS-saker som en aller siste utvei for å ivareta norske interesser. Det sa utenriksminister Knut Vollebæk fredag på en konferanse i Oslo.

Vollebæk minnet om at regjeringen og Stortinget i løpet av kort tid skal behandle en rekke EU-direktiver som er vanskelige for oss. Han viste blant annet til direktivene om tilsetningsstoffer i barnemat og godkjennelse av genmodifiserte produkter.

– Vi vil i disse sakene måtte ta stilling til hvor grensen går for

hva vi kan akseptere. Men igjen vil vi først prøve å få gjennomslag for vårt syn, og således påvirke EU i en retning vi mener er riktig. Først etter at alle andre muligheter er uttømt, er det aktuelt å vurdere veto, sa han.

Vollebæk mente det kan bli nødvendig for Norge å gå inn i et sikkerhetspolitisk samarbeid med EU etter mønster av EØS-avtalen.

Han fremholdt at Norge vil stå overfor helt nye utfordringer hvis planen om å gi EU større ansvar for europeisk sikkerhetspolitikk og krisehåndte-

ring, settes ut i livet. Dersom deler av NATOs arbeidsoppgaver overføres til EU, må regjeringen arbeide for å opprettholde Norges rettigheter som NATO-alliert og assosiert medlem av Vestunionen (VEU).

– I praksis vil det kunne ivaretas ved at vi på grunnlag av EØS-avtalen trekkes inn i EU-landenes forsvars- og sikkerhetspolitiske samarbeid, dersom dette saksfeltet etter hvert skulle bli en mer regulær del av det utenrikspolitiske samarbeidet i EU, sa utenriksministeren. NTB

Utenlandske agenter på jobb i Norge

Torsdag gikk Nei til EU ut med kraftig motstand mot regjeringas forslag om at utenlandsk politi skal kunne operere i Norge, et ledd i tilpassinga til Schengen. Forslaget er ikke bare relevant for Schengen-avtalen, men også for Europol. Ifølge Europols håndbok kan Norge allerede være med på internasjonale operasjoner.

Europols narkotika-avdeling utfører og koordinerer politietterretning og spaning på tvers av grensene. I denne etatens håndbok framgår det at operasjonene foregår i alle EUs medlemstater samt Schengen-landene. Her regnes Norge med.

Også i Norge

Håndboka er fortrolig, og beskriver hvordan Europol kan foreta såkalte «controlled deliveries». Det vil si at politi overvåker en narkotikakurér fram til han leverer stoffet, for å finne ut hvem som står bak. Europols be-tjenter kan også delta i smuglingen som agenter i sivil. Europol samarbeider med nasjonale politistyrker om å følge en smugleoperasjon, ofte gjennom flere land, fram til bestemmelsesstedet.

Det står ettertrykkelig i håndboka at slike operasjoner også kan skje i Norge, såfremt norsk politi varsles. Europols agenter skal kunne operere i Norge, men må da rette seg etter norske myndigheter.

Utrede tilknytning

Tilknytningen til Europol må foreløpig være en tredjelandsavtale. Stortingsflertallet har pålagt regjeringa å utrede mulighetene for nærmere tilknytning til Europol. Det har vært antydnet at Norge burde være med på Europol etter modell av Schengen-samarbeidet. Schengen er i ferd med å bli inkorporert som en del av EUs øvrige overnasjonale justispolitikk, og grensene mellom Schengen og resten viskes ut. Det er allerede bestemt at Europol skal ha rett til å bruke alle registre i Schengen. En Schengen-liknende avtale om Europol vil bringe Norge enda tettere inn i EU.

I Schengen-samarbeidet må Norge godta alle EUs betingelser eller forsvinne. Enhver bruk av veto vil si å tre ut av samarbeidet. Det vil si at dersom Norge er misfornøyd med hvordan samarbeidet fungerer og ikke får forståelse i EU, så er det eneste alternativet å gå ut av hele Schengen. Det vil bety passkontroll til Sverige og Danmark.

Politiloven

I Europoll-håndboka står det at de utenlandske agentene som skal operere i Norge må være ubevåpnet, i tråd med norsk lov. Men det er for regjeringas siste lovforslag om at utenlandsk politi skal kunne operere i Norge bevåpnet. Med en slik lov hjemmel vil også Europols agenter kunne bære våpen i Norge. Forslaget til endring av politiloven, som regjeringa har sendt ut på høring, er ikke begrenset til Schengen, sjøl om det oppgis at Schengen-avtalen er bakgrunnen for loven.

Slaktar NRK for Lenin-film

Torsdag kveld synt NRK1 film «Den ukjente Lenin», ein fransk tv-produksjon som har vorte kringkasta i fleire europeiske land. Filmen framstiller leiareren for den russiske revolusjon i 1917 som ein kynisk og brutal herskar, som gjekk til krig mot sitt eige folk for å utrydda motstanden mot bolsjevismen.

Førsteamanuensis i samtidshistorie ved Høgskulen i Lillehammer, Paul Knutsen, reagerer med vantrua på det han fekk presentert torsdag kveld.

– Dette er typisk fjernsyn, på det viset at det bidrar til å gjera enkle sjelar endå enklare, seier Knutsen til Klassekampen. Han meiner «Den ukjente Lenin» held så låg kvalitet at det er kritikverdige at NRK har kjøpt han inn og kringkasta han.

Fordummande

– Den sosiale røyndomen som låg til grunn for revolusjonen var heilt usynleg i filmen. På 50 minutt er det tid til å freista gje sjåaren ei historisk forståing, men det var ikkje siktemålet her. Siktemålet ser ut til å vera fordumming, meiner Knutsen.

– Framstillinga av borgarkrigen frå 1918 til 1921 var nok det verste. Ikkje eitt ord fekk vi høyra om kven som var *motparten* i denne krigen, bortsett frå at det var «bolsjevismens fiendar». Det vart skapt inntrykk av at borgarkrigen handla om at bolsjevikane ville knusa bøndene. At dei kvitte, kontrarevolusjonære styrkane,

Siktemålet med filmen «Den ukjente Lenin» ser ut til å vera fordumming av sjåarane, meiner historikar Paul Knutsen. Per Egil Hegge vil at sanninga om mordaren Lenin skal koma fram.

Av Magnus E. Marsdal

Vladimir Iljitsj Uljanov er om mogleg like kontroversiell i dag som då han levde.

og intervensjonen frå ei rekkje vestelege land, ikkje vart nevnt karakteriserer heile programmet. Denne framstillinga er ei fornærming mot ein kvar grunnfagsstudent i historie, seier Knutsen.

Han reagerer mot at Tysklands velvilje andsynes Lenin i 1917 var framstilt som noko avslorande og ukjend.

– At Tyskland hadde interesse av å destabilisera krigsmotstandaren Russland har jo alle oppgåande menneske visst sidan 1917.

– Men filmen synt dokumenter det går fram at bolsjevikane fekk store pengesummar frå Tyskland. Er det ikkje politisk blame-

rande at dei finansierte eit opprør med pengar frå eit land Russland låg i krig med?

– Jo det er det, men det er ikkje noko nytt. Dette var realistiske revolusjonære som henta støtte der dei kunne finna det, seier Knutsen.

Åpen post like nyttig

– Er det ikkje eit viktig paradoks denne filmen peikar på; at arbeidarklassens parti slo ned på arbeidare sine streikar?

– Jo, men det er jo sjølve paradokset ved heile den russiske revolusjonen. Det er ikkje eit trekk ved Lenins personlegdom, slik som denne filmen hevdar. Dess-

utan er det ikkje noko sjokkerende ved at det finst brutalitet under krig, det har det alltid gjort. Så vidt eg såg skjedde dei streikane det vart vist til i 1920, altså medan borgerkrigen pågikk, og etter mitt syn er det ikkje sjokkerende at dei vart slegne ned, svarer Knutsen.

Etter hans oppfatning fortalte det franske programmet lite nytt, og han ser ikkje heilt nokon god grunn til at NRK skulle syna han.

– Om siktemålet er å provosera for å skapa debatt er det jo ein grei film. Men dersom siktemålet er å bidra til kunnskap om historiske spørsmål, meiner eg neste program, Åpen post, var minst

like nyttig som «Den ukjente Lenin», avsluttar Paul Knutsen.

– Ein einzijdig film

Også redaktør i Aftenposten Per Egil Hegge meiner filmen «Den ukjente Lenin» har store veikskapar.

– Dette var ein einzijdig film. Det er heilt klart ein veikskap at vi ikkje fekk framstilt begge siderne i borgarkrigen, seier Hegge til Klassekampen. Men han har stor sympati for intensjonen til filmmakarane.

– Det er naudsynt å få fram sanninga om denne mannen. Det finst framleis Lenin-ungel som går omkring og trur at han var ein godsleg sosialreformator. Men dette er ein av vårt hundreårs største mordarar, det er tydeleg at Lenin hadde kjente stor personleg tilfredsstilling ved å få teke livet av folk som var usamde med han, seier Hegge.

Nye dokument

– Blir du ikkje uroa når ein film om eit viktig emne utelater heilt sentrale fakta, liknar det ikkje litt for mykje for den typen Sovjet-historiekriving som du sjolv alltid har kritisert?

– Jo, filmen er som sagt einzijdig. Men om du skal laga ein film om nazistane og utryddinga av jødane, vil også den bli einzijdig.

– Akkurat den hendinga er vel ganske einzijdig når det gjeld offer og overgrip, skilnaden ligg vel i at bolsjevikane faktisk hadde ein brutal *motpart* i 1918?

– Jo, det er vel eit poeng, svarer Hegge.

Han meiner sanninga om Lenin ikkje er komen fram fordi mange viktige dokument har vore hemmelege. Desse dokumenta var historikaren Dimitri Volkogonov den fyrste som fekk tilgang til, etter kollapsen i Sovjet.

– Volkogonov teiknar eit heilt nytt bilete av Lenin, som syner kva slags brutal demon dette var. Dette er det alt for lite kunnskap om i dag, det er ikkje mogleg å føra eit vetugt ordskaifte om Lenin utan å ha kjennskap til denne dokumentasjonen, seier Hegge.

– Det finst framleis Lenin-ungel som går omkring og trur at han var ein godsleg sosialreformator, seier Per Egil Hegge. Foto: Scanpix

UKE 10-11

AKTIVISTKALENDEREN

LØRDAG 13. MARS

BERGEN: Solidaritetsfestivalen '99. Ung festforestilling om verdens rikdom og urettferdighet i Årstad kirke kl. 18.00. Arr: Kirkens Nødhjelp, Solidaritetsfestivalen

MANDAG 15. MARS

OSLO: Magedans på Deichmanske bibliotek på Grünerløkka kl. 19.00. Sultana, tyrkisk magedanserinne, snakker om magedansens historie og kultur, orientalsk dans fra forskjellige land, kostymer og smykker, tilbehør som sjal, stoff, zill, samdan. Sultana demonstrerer magedans. Arr: Deichmanske bibliotek

OSLO: Seminar: Øst-Timor mot selvstendighet? Håndverkeren kl.

14.00-18.00. Foredrag fra bl.a. Antero B. da Silva, vinneren av Studentenes Fredspris 1999. Spørsmål og diskusjon. Arr: SAIH, Samarbeidsutvalget for Øst-Timor og Indonesia og Nettverk for Stillehavssia-studier

BERGEN: Ta natta tilbake aksjon. Appeller fra Krisesenteret samt flere andre organisasjoner. Kl. 19.00, ved den Blå Steinen. Fakkeltog til Nygårdsparken, med fokus på kampen mot Deep Throat og kampen mot volden mot kvinner. Arr: Aksjon Stopp Visningen av Deep Throat på Cinemateket USF

TIRSDAG 16. MARS

OSLO: Møte om privatisering. Hvilke motkrefter finnes? Hvordan kan

kampen mot privatisering drives? Hva kan læres av de som har prøvd å hindre privatisering? Innleder: Erling Folkvord, nestleder i AKP. Sted: Kontoret til Sosiale Institusjoners Fagforening, Storgata 51. 4. etg. kl. 19.00. Arr: AKP

ONSDAG 17. MARS

OSLO: Åpent møte kl. 19.00 i Humanismens hus, St. Olavs gt. 27. Fra neanderthaler til moderne menneske i lys av darwinismen. Kåre Elgmork og Dag Hessen, begge professorer ved Biologisk institutt

ved Universitetet i Oslo, innleder. Arr: Human-Etisk Forbund

ONSDAG 17. MARS

TRONDHEIM: Møte om Frps rasisme og det sosialistiske alternativet. Innledning ved Christian Ringdal. kl. 19.00 på ISAK, prinsensgt. 44. Arr: Internasjonale sosialister

LØRDAG 20. MARS

OSLO: Folkemøte: Solidaritet med Kurdistan. Støtt den kurdiske frigjøringskampen. Frihet for Öcalan. Vi krever internasjonal tribunal! Boikott Tyrkia som reiseemål, ingen norske våpen til Tyrkia! Jernbanetorget kl. 19.00. Arr: Kurderne Venner

OSLO: Lørdagskafé på Stortorgets

Gjestgiveri: Schengen-duell kl. 12.00-13.30. Arr: Oslo Nei til EU

BERGEN: Solidaritetskonsert med GospelCompagniet og Marianne Juvik Sæbø kl. 19.30 i Landås kirke. Kl. 20.00 fakkeltog for gjeldslette fra Landås kirke til Fridalen kirke. Kl. 22.00 våkenatt for slette av ulandsgjelden i Fridalen kirke. Politisk debatt med politisk rådgiver i UD, Olav Kjørven og biskop Mandlata fra Mosambik. Arr: Kirkens Nødhjelp, Solidaritetsfestivalen

SØNDAG 21. MARS

BERGEN: Solidaritetsmesse Misa Criolla av Ariel Ramirez kl. 11.00 i Årstad kirke. Arr: Kirkens Nødhjelp, Solidaritetsfestivalen

Kritisk for RV-listene

▼ KOMMUNEVAL

To veker før fristen for listestilling går ut, er det usikkert om RV får mange nok lister til å bli med i NRK-dekking og skolevalkamp til hausten.

Av Magnhild Folkvord

RV-leinga har sendt ut krisemelding til alle sine aktivistar: No må alle trø til om det skal bli nok lister til kommunevalet. Med dei mellom 50 og 60 listene som til no kan rekast som sikre, kan RV risikera å bli skvisa både av dei store media og av fylkeskommunane som arrangerer skolevalkampen.

Blant lyspunktta er at det no blir stilt lister i dei fylka som ikkje hadde lister i 1995 – Hedmark og Nord-Trøndelag, men totalt er talet på sikre lister altfor lågt.

Listestillinga er i ein kritisk fase no. Det er gjort mykje godt politisk arbeid, gamle RV-lag er revitaliserte og nye har komme i gang. Men det står enno mykje organisatorisk arbeid att dersom vi skal få full uttelling for det politiske potensialet vårt i valkampen, seier Aslak Sira Myhre.

Størst blant dei minste

RV-leiaren har bokstaveleg tala reist land og strand i løpet av tre veker, frå Arendal til Finnmark, og vil vera på reisefot for listestillingskampanjen i to veker til.

– Ut frå dei planane vi har, kan vi enno få hundre lister,

men dersom kvart fylke gir opp ei liste, betyr det at vi mister tjuv lister, og det må vi ikkje risikera. Går det dårleg, blir vi det største av dei minste partia, det er ein veldig mykje dårlegare posisjon enn å vera det minste av dei store. Inntrykket frå kampanjereisa er elles at den slumrande RV-hæren slett ikkje er så slumrande som ein skulle tru.

Mangel på debatt

– *Kva for politiske saker er folk mest opptekne av?*

– For det første er folk trøytte av den klammande mangelen på politisk debatt. Det trengst ein annan politisk stemme enn det vi høyrer frå makta, ein stemme som kan protestetera mot at arbeidsfolk i Noreg skal betala for krisa i Afrika og mot imperialismen og bombing. Det andre er kommuneøkonomien og raseringa av velferdsstaten. RV trengst som opprørsparti. Medan dei fleste andre partia aksepterer å bli ansvarleggjort overfor staten, vel vi å ta ansvar overfor folk.

– *Kva må til for å komma i mål med listestillinga?*

– Folk må våga å spørja også dei som kanskje ikkje er heilt einig i alle punkt i RV sitt prinsipp-program om dei vil vera med på å jobba for ein opprørsstemme i kommunestyret. Her må ungdom, gamle RV-arar og andre som vil ha ein annan politikk dra i lag. Dette handlar om å snakka med mange folk, og det er freistande å utfordra alle dei som har gjort ein kjempinnsats som KK-aktivistar: her er eit tilbod om to veker til med kampanje. Det handlar om å sikra RV sin posisjon i valkampen på landsbasis og om å sikra taleror for eit alternativ til makta i flest mogleg kommunar.

Det er avgjerande at listestillingsjobben blir gjort i løpet av dei to neste vekene. Ingen RV-aktivist må sova for mykje før vi er i mål med listene, seier RV-leiar Aslak Sira Myhre. Foto: Trond Brubak

Postbanken til Sverige og Finland ?

Av Torgny Hasås

Lederen i Den Norske Postorganisasjon, Morten Øye, avviser ikke en fusjon mellom Merita-Nordbanken og Postbanken. – Jeg kjenner ikke til Merita-Nordbanken konkret og kan ikke si om det er en partner som passer for Postbanken. Får vi oppfylt de samme kravene som vi stilte i forbindelse med fusjonsforsøket mellom Kreditkassen, Fokus bank og Postbanken, så kan vi være med å diskutere, sier Øye til Klassekampen.

Ikke overrasket

De kravene Øye vil stille er at arbeidsplussene i banken styrkes, at det vil bidra til å opprettholde postkontornettet og at det er et skikkelig forretningsmessig grunnlag for en eventuell fusjon. Han kjenner til at ledelsen i Postbanken har søkt nye samarbeidspartnere etter den mislykte fusjonen i fjor høst. Han er derfor ikke overrasket over at det er kommet fram en ny partner. Det var Dagens Næringsliv som i går meldte at en mulig ny fusjonsmakker er den svensk-finske Merita-Nordbanken.

Aksjeselskap

En forutsetning for at det skal bli mulig å fusjonere er at Postbanken opphører å være et særlovsselskap slik det er i dag, og blir et vanlig aksjeselskap. Denne prosessen er på gang i departementet. Etter at fjorårets fusjonsforsøk gikk i vasken uttalte samferdselsminister Odd Einar Dørum at han ville foreslå at Postbanken skulle bli et aksjeselskap.

– Vi arbeider med saken, sier leder for postseksjonen i Samferdselsdepartementet, Bjørn Seeberg til Klassekampen. Postbanken har fått inntrykk av at departementet er klar til å fremme en odelstingsproposisjon rett over påske, og at Stortinget i de travle vårmånedene vil behandle spørsmålet om Postbankens selskapsform.

Lovendring

Det er nødvendig med en lovendring fordi Postbanken ble omdannet til et særlovsselskap i 1995. Det var det såkalte Kostøl-utvalget under ledelse av LOs daværende nestleder Esther Kostøl som utarbeidet den nyskapende selskapsformen særlovsselskap. Det var ikke få som på det tidspunktet spådde at dette var en skritt på veien til aksjeselskap.

Postbanken vil ikke uttale seg om forholdet til Merita-Nordbanken, men bedriften er svært positive til å bli aksjeselskap. Postbanken ønsker å få de samme rammevilkårene som konkurrentene er svaret der i gården.

Ifølge Dagens Næringsliv blir Postbanken en liten pusling i forhold til den svensk-finske banken. Postbankens forvaltningskapital vil bare utgjøre ti prosent av den ferdig fusjonerte banken. Det skal derfor være interessant at det er flere norske partnere som går med i en slik fusjon, melder avisa.

Stengt sentralbord

På grunn av omlegging vil dessverre sentralbordet i Klassekampen være stengt mellom klokka 08.00 og 10.00 mandag 15. mars. For viktige beskjeder til redaksjonen, ring 22 17 98 22, til administrasjonen 22 17 11 14.

Kvinner: Dei eigentlege ekspertane

Chris Hartmann.

Foto: Anders Aabel

Trass i kampanjar for å få kvinner til å stilla opp i lokalpolitikken, er det framleis vanskeleg å få kvinner høgt oppe på kommunevallistene, og RV er ikkje noko unntak.

– Eg trur kvinnene er dei som reelt erfarer mest av kva nedskjeringar i kommuneøkonomien betyr, og dermed har aller mest grunn til å seia «nok er nok!» med størst kraft. Det seier Chris Hartmann, nestledar i RV.

– Kvinnene har flest av dei jobbane som er utsette for privatisering, og kvinnene veit oftast mest om korleis ungene har det i skolar og barnehagar der det manglar pengar til nok personale, vedlikehald, skolebøker og anna nødvendig utstyr. Denne kunnskapen trengst hos dei som skal gå i spissen for den politiske kampen som skal førest mot økonomisk tynning av kommune-Noreg. Dette gjer at kvinnene på ein heilt annan måte enn tradisjonelt skolerte politikarar og økonomar er dei eigentlege ekspertane vi har bruk for til å stå høgt på våre lister, seier ho.

– *Har ikkje RV-politikarane ofte spelt rolla som einsame helter i kommunepolitikken?*

– Alle partia har i stor grad overlatt lokalpolitikarane sine til seg sjølve. Dette er noko vi vil ta på alvor. Vi veit at dei fleste kvinner ønsker å kunna samarbeida med andre. Meldinga til alle kvinner som vurderer å seia ja til ein plass på RV-lista, er at vi vil prioritera svært høgt å leggja til rette for samarbeid mellom våre lokalpolitikarar i perioden som kjem. Mykje er felles i ulike kommunar, og der det trengst, vil det sentrale partiapparatet trø til for å styrka samarbeidet.

Chris Hartmann har også ei oppmoding til ungdommar som bur utanfor heimkommunen på grunn av skolegang eller studiar: – Hugs at det trengst fleire folk til å stå på listene enn dei som blir valde inn i kommunestyret. Meld ifrå dersom du kan hjelpa til med å få fylt opp lista i den kommunen der du er folkeregistrert.

Olsenbandens s

▼ IT-FORNEBU

Når IT Fornebu viser seg å være mislykket, sitter Fred. Olsen og Investorforum igjen med indre-fileten i eiendomsmarkedet i Norge.

Av Espen Lokeland-Stai og
Nikolas Dannevig Gaarder

Den 7. oktober 1998 letta det siste flyet fra Fornebu lufthavn. Tilbake var et område som av landets eiendoms-meglere karakteriseres som landets indrefilet, et av de mest verdifulle i hele Norge. I løpet av 7–10 år kan markedsverdien være dobbelt så høy som i dag. I dag eies tomtene av staten og Oslo kommune.

Innen 21. juni skal handels- og næringsminister Lars Sponheim ha plukket ut en privat investor med konkrete planer om et IT-senter.

Attraktiv tomt

Kampen om Fornebu har ført til strid og anklager om at alt som ligger bak et hvert initiativ, egentlig er et forsøk på å få kontrollen over de verdifulle tomtene. Arbeiderpartiets saksordfører for saken, Torstein Rudihagen ble kritisert for å bruke skattebetalernes penger på å subsidiere steinrike skipsredere til å sikre seg kontroll over tomteområdet. Andre har kalt IT Fornebu et spekulativt tomteprosjekt der IT brukes som agn for statlige milliarder.

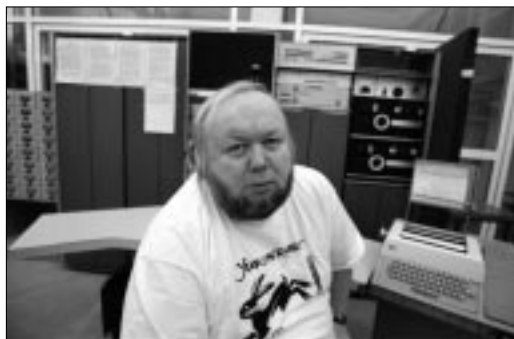
En stund hadde eiendomsme-glerne håp om at området skulle bli et eiendomsmeikka.

– Ja, det er en attraktiv tomt. Men det er jo en forhandling mellom to parter, og vi har ikke vært på banen der. Særlig den delen av tomtene som har med eiendommer å gjøre er interessant, sier Kjell Hande i Gjensidige eiendom. Gjensidige har altså ikke vært inne i spillet om Fornebu. Det har derimot Eeg-Henriksen eiendom as.

– Det er ingen tvil om at Investorforum har fått tak i en veldig bra tomt, men jeg tror nok at et IT-senter burde ligge et annet sted. Med tanke på kommunikasjon hadde det kanskje vært bedre om senteret hadde ligget nærmere hovedflyplassen på Gardermoen, sier Paul Lodøen, konsernsjef i Eeg-Henriksen eiendom as. – Dessuten er det helt sikkert stor forurensing i grunnen på Fornebu. Det er det alltid der gamle flyplasser har ligget. Det bør nok vurderes om ikke hele grunnen skal renses, mener han.

– Er det en form for «landgrab» Investorforum har gjort, slik at det antakeligvis vil bli lagt boliger der?

– Jo, det er en veldig fin tomt.

– Et grunnleggende problem med IT Fornebus visjon, er at den ikke er der, sier Gisle Hannemyr. Foto: Trond Brubak

Investorforums nettsted ser ut som et lekkert eiendomsprospekt.

Vi er også veldig interessert med tanke på eiendommer, sier eiendomsme-gleren.

Fra forum til Fornebu

Investorforum klarte kunststykket å «motbevise» at de egentlig bare ville ha jorda, ved å vise til at de har en god ide. De vil satse, på IT. Investorforum ble starta av superlobbyisten Per Morten Vigtel. Vigtel var nøkkelmannen bak vedtaket om nullskatt for rederne og er tidligere direktør i Norges Rederi-

forbund. Først etter å ha stiftet Norsk Investorforum fikk Vigtel ideen om å skape en teknologisk vidunderverden på Fornebu. Etter lang lobbyvirksomhet blant noen av Norges mektigste menn fikk han til slutt napp hos Fred. Olsen, og det gikk slag i slag. Plutselig satt han der med reder Arne Wilhelm, reder og gründer Terje Mikalsen, reder Jens Ulltveit-Moe, konsernsjef Ole Gunnar Selvaag i Selvaaggruppen, Jan Henrik Møller i Møller Eiendoms-partner AS og til slutt men ikke minst Tormod Hermansen fra Telenor.

At Vigtel er en gammel venn av Arbeiderpartiets Grete Knudsen og Bendik Rugaas var heller ingen ulempe. Når man i tillegg fikk med seg LOs nestleder Jan Balstad, var alt i boks. Vips var IT Fornebu AS organisert, med Investorforum som sekretariat.

Planene nådde regjeringsloka-lene lenge før Stortinget vedtok at den gamle flyplassen skal brukes til å bygge opp et nasjonalt IT-senter. Tomta som er eid av staten og Oslo kommune, og regulert av Bærum kommune, skulle bli en viktig del av Det norske hus. Etter at både Oslo og Bærum kommune varslat at de ikke ønsket å gi fra

seg kontrollen med området, kom planleggingsminister Bendik Rugaas med gjentatte trusler om statlig overstyring.

Etter et hardt løp på Stortinget kom til slutt vedtaket om at området skulle brukes til IT- og kunnskapssenter. På grunn av vedtaket har Oslo kommune vedtatt at de likevel vil la Staten kjøpe deler av det området som er eid av hovedstaden. I dag er det bare Investorforum og Fred. Olsen som har konkrete planer for utnyttning av området for IT. Men hva er egentlig den gode ideen til Investorforum?

På Internett har IT Fornebu sin egen hjemmeside. Den inneholder flotte skisser over hvilken arkitektonisk utforming plassen skal få. Og her kan man lese hva som er planen til Investorforum. Den er beskrevet i to «visjoner». En Kunnskapsvisjon og en Miljøvisjon.

Kunnskapsvisjon

Det handler altså om data. Eller IT Teknologi, som vi kan lese i visjonen. Informasjons Teknologi Teknologi altså.

– Det er mye slurv og merkelig bruk av ord rundt IT Fornebu. Jeg husker Fred. Olsen uttalte at «Vi

Den siste stikk

som gründer om du skaffer deg Telenor som nabo og sterk onkel. Gründer-bedrifter kan ikke tilby de samme lønningene, og Telenor vil stå klar til å suge til seg de beste.

– Det vil nok være bra for arbeidstakerne, men ikke for nasjonens behov for innovasjonsutvikling. Det var en generaltabbe å slippe til Telenor på Fornebu, sier Hannemyr.

– De har sett for seg et amerikansk kjøpesenter. Men «malldesign» er en vitenskap. Ta to kjøpesentre i Oslo: Galleri Oslo og Oslo City. Det første fungerer ikke, mens det andre har blitt en suksess.

Hannemyr frykter at IT Fornebu kan bli et nytt Galleri Oslo fordi det ikke er tilrettelagt for de ikke-kommersielle, sultne, innovasjonsutviklerne.

– Fattige bedrifter trenger billige boliger. Det var suksessen med Silicon Valley, som sies å ha vært forbildet for IT Fornebu. De har krevd en IT-rabatt fra regjeringa. Det er likevel ingenting som tyder på at det blir billig. Hvordan skal de organisere hvem som får rabatten? Får man rabatt om man viser fram vitnemål fra universitetet, eller er den bare for «Olsenbanden», spør Hannemyr. – Dette minner meg om en amerikansk baseball-film som heter «Field of Dreams». Der hadde de et slagord som sa «If you build it, he will come». Hvis du bare bygger det vil de komme. Men hvem er det som vil komme, programmerne eller de aller rikeste?

Europas største

Fornylse og nyskaping er Fornebu-visjonens fremste egenskap. Inspirasjonen fra Fornebu vil bidra til å binde landet sammen i overgangen fra masseproduksjonssamfunnet til kunnskapsamfunnet, heter det i Kunnskapsvisjonen.

– Det er ingenting i dette som kan inspirere meg, sier Hannemyr. Han lurer på hva det såkalte masseproduksjonssamfunnet er. Samlebensproduksjon og lignende har stort sett forsvunnet fra Norge.

– Vi er mer et råvareproduserende samfunn. Vi burde nok bli et kunnskapssamfunn, men vi blir ikke det ved å sette en gjeng programmerere på Fornebu.

– Fred. Olsen bygger dette på den russiske økonomen Nikolay Dmitriyevich Kondratev, som for øvrig ble drept av Stalin. Han så for seg at vi gikk i 50-års sykluser. Det er dette Olsen ser for seg. Tidligere spådde han at vi skulle få en verdensdepresjon. Det slo ikke til, så nå har han gått over til å si at vi er i en fase med IT som viktigste komponent. Dette er like vitenskapelig som voodoo, sier Gisle Hannemyr. Han tviler på at dette vil bli «Europas største kunnskapssenter» som det heter i Kunnskapsvisjonen.

Morten Vigtel i Investorforum innommer også at IT Fornebu kanskje ikke blir Europas største kunnskapssenter.

– Vi er jo ikke de eneste innenfor dette feltet. Det finnes hundrevis andre, for eksempel i Cambridge, Øresund, Berlin og Nord-Italia. Vi er et lite land som ønsker å være med å konkurrere. Vi må være aktive for å få inn folk i miljøer som er attraktive. Vi er kanskje ikke det største kunnskapssenteret, men planen er at vi vil bli det mest attraktive, forteller Vigtel.

Godt Gudmund

Tidligere Ap-statsråd Gudmund Hernes er satt til å styre IT Fornebu. 5. november 1997 gikk han inn i stillinga som prosjektleder i Norsk Investorforum. To uker etter at han fratrådte som statsråd. Ifølge Per Morten Vigtel vil Hernes' kompetanse bli en drivende kraft i utviklingen av IT-senter på Fornebu. Gisle Hannemyr er ikke like rolig.

– Gjennom det Hernes har lagt fram av tenking har han stort sett vist dårlig forståelse og dømmekraft om temaet. Hernes skulle en gang liste opp hvorfor IT var viktig. Han snakka om at uten mikroprosessor ville ikke månelandinga ha funnet sted. Problemet er at Armstrong landa på månen i 1969, mens mikroprosessoren kom på 70-tallet.

– Hernes har tidligere stått på for å sentralisere og svi av penger uten at det har gitt avkastning, sier Hannemyr. Han viser til Hernes' satsing på Winix – utvikling av egen programvare. Prosjektet kosta et par millioner skatte kroner og ble til ingenting.

– Hadde det blitt en suksess, ville det bare kommet de private til gode. Han skjønner ikke hva IT på 2000-tallet er. Hele bransjen gremma seg over at det var mulig å bruke penger på noe så teit da Winix kom.

– Dette er det samme som da de etablerte jernverket i Mo i Rana. De har en tro på at en konsentrasjon kan skape verdier i seg sjøl. Dette er en feilaktig retrotankgang.

Langsiktig eiendomsutvikling

Investorforum vil satse på IT. Ellers, ikke bare det. Allerede tidlig i Kunnskapsvisjonen får vi presentert de to hovedelementene for IT Fornebu. Det første er å «legge til rette for langsiktig eiendomsutvikling».

– Man må se dette i et langt perspektiv, så vi har stilt det kra-

– Bare i Oslo du finner nok profesjonelle IT-folk

Planen om IT-senter på Fornebu ble presset gjennom av Arbeiderpartiet og Frp. Partiene ville at det skulle gjøres fort. De avviste til og med et forslag fra Høyre om å organisere åpne høringer om brukten av Fornebu. Men hvor kommer denne alliansen fra?

– Hva er det ledende motivet for at Frp støtter Investor-forums planer om IT Fornebu?

– Det er en helt feil problemstilling. Det er ulike potensielle interesser, sier Øystein Hed-

vet at de som ønsker å investere i IT Fornebu må binde seg for 15 år. De må også betale en markedspris for området, noe som også gjør at de som binder seg, sannsynligvis ønsker å være med på prosjektet i lang tid framover, sier Per Morten Vigtel.

– Hva skjer om IT Fornebu blir en fiasko? Den vil være mer verdt for boliger enn IT. Prosjektet er jo heller ikke laga for suksess. Det som ligger innbakt i dette er at det er kult å bo der, sier Hannemyr. – Det hele er gjennomført av en privat investorgruppe bestående av noen av Norges rikeste mennesker. De har sett at nå legges indrefilet ut til salg. To ting har vært viktige for dem da: hvordan skal de få kjøpt tomta, og hvordan få kjøpt den billig. De har forstått at IT er pop. Neste del blir hvordan man skal lokke fellesskapet til å godta å gi fra seg eiendommen, sier Gisle Hannemyr.

Bra og billig

Det ser ut til å gå en vei – mot IT Fornebu. Problemet er bare at det eksisterende IT-miljøet slett ikke er interessert i å flytte til et «Silicon» Fornebu. Bransjen vil ha kunnskap – ikke landets høyeste husleie. Bare en av ti databedrifter har konkrete planer om å flytte til et nytt IT-senter på Fornebu.

Kjell Opseth truer med mistillit dersom regjeringa ikke følger opp hans vilje. Så blir i alle fall noen fornøyde. Arbeiderpartiet kan prøve å styrte regjeringa på et spørsmål svært få er opptatt av. Fred. Olsen skaffer seg noen feite tomter rett utenfor Oslo. Skeptikerne mot ideen om et IT-senter på Fornebu har så langt tapt. Olsen får tomtene billig. I 1994 uttalte Brundtland-regjeringa at de «antar at verdien i 1999 med like stor sannsynlighet vil være større enn 2.000 mill. 1992-kroner som mindre». Da Investorforum la fram sine planer ble holdninga straks en annen. I 1996 la statsråd Opseth og statssekretær Rudihagen fram en proposisjon for Samferdselsdepartementet. Da het det plutselig at saken «skal vurderes ut fra god økonomiforvaltning, generelle politiske mål og ønsket samfunnsutvikling». Noen prislapp ville de ikke sette. De ville ha IT.

For databransjen kan dette komme til å stå som en gjengangerhistorie på julebordene.

Visjonær: Fred Olsen vil ikke gå glipp av «Den andre hjerner revolusjonen».

Visjonær: Torodd Hermansen vil ikke gå glipp av IT Fornebu.

Visjonær: Gudmund Hernes mener vi ikke kunne ha landa på månen uten mikroprosessor.

må ikke gå glipp av den andre hjerner revolusjonen». Benytter ikke Norge denne muligheten kan vi risikere å ikke bli med på den første hjerner revolusjonen, og kanskje heller ikke den andre, sier Gisle Hannemyr, stipendiat på institutt for informatikk ved universitetet i Oslo. Hannemyr blir rekna som en av de fremste dataekspertene i Norge. Vi tok ham med oss på en jakt etter IT Fornebus visjon.

– Et grunnleggende problem med visjonen er at den ikke er der. Investorforum sier ikke hva dette skal være. De mangler totalt fokus for virksomheten, sier Hannemyr. – IT-bransjen er mangfoldig, med alt fra folk som graver kabler til programutviklere. Det oppstår ikke nødvendigvis noen synergieffekt mellom alle disse fordi man avgrensner det geografiske området.

Nytt Galleri Oslo?

I Kunnskapsvisjonen kan vi lese at på Fornebu skal vi få et mylder av små gründerbedrifter og massiv innovasjonsutvikling på. Hannemyr undres over hvordan man skal lokke dem til Fornebu. Gode gründer-bedrifter er på hugget, sier han. Du må derfor være gal

strøm, som sitter i Næringskomiteen på Stortinget for Frp.

– Men man skal komme med forslag allerede den 1. juni, og da er det vel begrenset hvem som kan komme med forslag?

– Nei, det vil jeg ikke si. Man hadde jo rammene klare allerede juni i fjor. Den som legger fram den beste planen bør få gjennomslag.

– Det er vel ikke bare snakk om å skaffe seg kontrollen over tomta?

– Nei. Her er det jo snakk om

forskning, næringsliv og verdiskapning. En annen ting som er viktig er jo inkubatorvirksomheten. Det er viktig at topfolk innen næringslivet samles iblant.

– Er det ikke litt paradoksal at man sentraliserer IT-næringen når det nettopp er IT som gjør at man kan samarbeide over hele landet?

– Oslo er det stedet det bør være, det er bare her det kan ligge. Det er bare i Oslo du finner profesjonelle IT-folk innenfor et begrenset område, sier Hedstrøm.

UTENRIKS

Japan med milliardhjelp til banker

Japan kunngjorde fredag at de vil bruke 62 milliarder dollar (484 milliarder kroner) av statskassa for å hjelpe 15 av landets store banker ut av sin lånekriser. Samtidig kom nye meldinger om at det stadig går dårligere med Japans økonomi.

Krisetiltaket er ment som et forsøk på å få bankene ut av de finansielle problemene som ugunstige lån skaper for dem.

I løpet av hele fjoråret hadde Japans økonomi en nedgang på 2,8 prosent.

NTB

Human Right Watch bekymret

Human Rights Watch (HRW) kritiserer rettsapparatet i de palestinske selvstyrområdene etter at en militær domstol avsa en ny dødsstraff onsdag denne uka.

Yasser Arafat

Den anerkjente menneskerettsorganisasjonen frykter at politiske hensyn kan ha spilt en rolle i rettsavgjørelsen, da Raid Ahmad al-Attar ble dømt til døden etter å ha blitt funnet skyldig i drap på en politimann.

I de tre foregående dødsdommene som er satt ut i livet, var det også et massivt folkekrav om dødsstraff. HRW mener at disse kravene spiller en rolle i rettsbehandlingen.

I de tre tilfellene undertegnet president Yasser Arafat dødsdommene bare timer etter at de falt.

Palestinske domstoler har utstedt tilsammen 24 dødsdommer siden selvstyret ble opprettet i 1994. Arafat har undertegnet tre av dem.

NTB

Kunngjør kraftige innstramminger

Ecuadors president Jamil Mahuad kunngjorde torsdag kraftige økninger i bensinprisen og høyere moms i et forsøk på å håndtere den verste finanskrisen landet har opplevd på 50 år.

I en fjernsynsoverført tale varslet den lite populære presidenten at bensinprisen vil stige med 165 prosent og at han vil be nasjonalforsamlingen om å øke moms fra 10 til 15 prosent.

I talen sa Mahuad at han ventet at tiltakene, som har en drastisk reduksjon av budsjettunderskuddet som mål, ville føre til at landet i løpet av få uker ville få en kreditt fra Det internasjonale pengefondet IMF på 4,1 milliarder kroner.

Fagbevegelsen vedtok generalstreik onsdag og torsdag i protest mot innstrammingsiltakene.

NTB

USA mister håp om fred i Kosovo

Utsiktene til fred i Kosovo er ikke overveldende, sa talsmannen i det amerikanske utenriksdepartementet, James Rubin, torsdag, samtidig med at en skeptisk kongress debatterte utplasseringen av amerikanske soldater i den krigsrammede provinsen.

Representantenes hus godkjente senere at president Clinton kan sende amerikanske soldater til en fredsstyrke i Kosovo. Men flertallet på 219 til 191 var så marginalt at det knapt kan kalles noen stor seier for president Bill Clinton.

I Beograd var det den russiske og den greske utenriksministeren, begge ortodokse allierte av serberne, som overtok stafetten med å prøve å overtale en stridbar jugoslavisk president Slobodan Milosevic til å undertegne avtalen som ble forhandlet fram i Rambouillet.

Dagen før meldte USAs sludgerdiplomater Richard Holbrooke at hans åtte timer lange forsøk på å overtale Milosevic hadde vært en fullstendig fiasko.

NTB

Rederiet Odfjell flagger ut til Danmark

Rederiet Odfjell flagger ut til skatteparadiset Danmark, og flere andre bedrifter vurderer å følge etter, skriver Børsen.

Det er de gunstige skattereglene for etablering i Danmark som Folketinget innførte fra årsskiftet, som trekker, ifølge den danske finansavisen.

Skiprederer Dan Odfjell i rederiet, som er verdens nest største kjemikalierederi, begrunner utflaggingen med at Danmark, i motsetning til Norge, tar hensyn til forretningslivet.

NTB

Zapatister på turné

Av Diego Cevallos, IPS

Medlemmer og tilhengere av Den zapatistiske nasjonale frigjøringshæren (EZLN) reiser i disse dager rundt om i Mexico og markedsfører folkeavstemningen den 21. mars om urfolksrettigheter.

Over 3.000 medlemmer og tilhengere møtte fram onsdag i skogene i Chiapas. Med ansiktene dekket av tørklær eller finlandshetter, delte de uvæpnede indianerne seg i mindre grupper for å forberede fredagens utreise med lastebiler til de ulike delstatene.

Folkeavstemningen blir gjennomført med støtte fra en rekke politiske og ikke-politiske organisasjoner. Hele befolkningen er invitert til å svare på en rekke spørsmål angående indianernes rettigheter i Mexico. Resultatet av avstemningen er nokså

forutsigbart fordi de fleste spørsmålene gir liten grunn til tvil, som «mener du urfolkene rettigheter blir respekterte?».

Spaltisten Enrique Canales i den mexicanske avisen Reforma mener spørsmålene er formulerte uten noen spesiell metode i tankene. De oppfylder ikke selv de minste betingelsene for å lage en statistikk, og er bare rein propaganda, skriver han.

– Dette er en absurd og falsk prosess, sier innenriksminister Francisco Labastida, og mener spørsmålene kan sammenlignes med «ønsker du å være rik eller fattig, lykkelig eller ulykkelig?».

Rådforeningene som EZLN inviterer befolkningen til er ment som en folkeavstemning over EZLN sitt standpunkt til et lovforslag om urfolkene rettigheter og kultur, som en kommisjon i den mexicanske kongressen la

fram i 1996 og som EZLN har godtatt.

Men den mexicanske regjeringen har ikke godtatt lovforslaget, og betrakter det som en trussel mot den nasjonale enheten fordi det gir selvstyre til urfolkene lokalsamfunn.

En lignende avstemning ble holdt i 1995. Da rådet rundt en million mexicanere EZLN til å bli en politisk styrke, og støttet organisasjonens krav om jord, boliger, arbeid, helsevesen, undervisning, kultur, demokrati, fred, miljøvern og slutt på korrupsjonen.

Emilion Rabasa, regjeringens koordinator for dialog og forhandling i Chiapas, sier at resultatet av årets avstemning ikke blir tatt i betraktning fordi den ikke er gyldig. Han beskylder EZLN for å trenere en løsning av konflikten i Chiapas i påvente av resultatet av presidentvalget i år 2000.

I gjennomsnitt koster det 12,50 kroner å produsere et fat olje i Nordsjøen. Derfor er det høyst nødvendig for Norge å gjøre noe med dagens oljepriser. Arkivfoto: Scapix

Drøfter oljekutt

● OPEC

Ryktene om redusert produksjon har allerede ført til at prisene har økt til 12,50 dollar per fat, den høyeste prisen på fire måneder. For de oljeproduserende landene er det langt fra nok.

Av Astor Larsen

I gjennomsnitt koster det 12 dollar per fat å produsere olje i Nordsjøen. Sett fra norsk synsvinkel er det derfor høyst nødvendig å gjøre et forsøk på å presse opp oljeprisen. Men de gyldne tidene hvor oljeprisen var opp i 20 dollar per fat er langt unna.

Torsdag drøftet oljeministre fra flere av verdens største eksportland tiltak som kan øke oljeprisen. Det betyr produksjonskutt. Oljeministrene fra Opec-medlemmene Saudi-Arabia, Venezuela, Algerie og Iran og en topp-tjenestemann fra Mexico satt sammen i tre timer i den algeriske ambassadørens bolig i Paris.

Det er usikkert hvor store kuttene

vil bli. De store oljeeksportørene i Perisiabukta har foreslått en samlet produksjonsreduksjon på 2,3 millioner fat olje per dag for alle eksportørlandene, både Opec-medlemmene og land som står utenfor organisasjonen. Delegater fra andre Opec-land sier at det også ligger andre alternativer på bordet, blant annet å kutte den totale produksjonen med en million fat per dag.

Uenighet

Venezuela står i fokus for drøftingene, fordi landet har gjort det klart at det ikke vil kutte produksjonen, selv om de andre Opec-landene gjør det. Argumentet er at Venezuela foretok den største nedskjæringen i produksjonen av alle Opec-medlemmene i fjor. Eventuelle nye produksjonsbegrensninger vil komme på toppen av fjorårets kutt på tre millioner fat, en reduksjon som ikke forhindret av oljeprisene falt til laveste nivå på 25 år. Gjennomsnittlig har Opec-landene kuttet produksjonen med 8-9 prosent, mens Venezuela skal ha redusert sin produksjon med 15 prosent.

Saudi-Arabias oljeminister Ali al-Nuaimi fortalte avisen Al-Sharq Al-Awsat at han vil be om støtte for en plan for å redusere oljeproduksjonen fra Iran og Norge. Verken Iran, som er medlem av Opec, eller Norge, som ikke er medlem, er representert på møtet i Nederland. Norge er verdens nest største oljeeksportør, bare slått av Saudi-Arabia.

Med en oljepris på 12,50 dollar per fat er det knapt noen vits å produsere olje i Nordsjøen. Det koster i gjennomsnitt 12 dollar per fat å få oljen opp. At Arbeiderpartiet, representert ved lederen i Stortingets energi- og miljøkomité, Jens Stoltenberg (Ap), derfor går inn for å redusere produksjonen i Nordsjøen er ikke merkelig.

Asia-krisa

I Saudi-Arabia kan oljen hentes fram for en langt billigere pris, regnet ut til vel fire dollar per fat. Men landene i Midtøsten, som Saudi-Arabia og Kuwait, er lang mer oljeavhengige enn Norge. Over 90 prosent av inntektene kommer fra olje. Opec-landenes inntekter sank med 36 prosent i 1998 i forhold til året før.

Til tross for gode hensikter: Det er ikke sannsynlig at «de gode gamle dagene» kommer tilbake. En pris på 12,50 per fat er mindre enn gjennomsnittsprisen i 1998 som lå en dollar høyere. I de 1996 og 1997 var gjennomsnittsprisen over 19 dollar per fat. Grunnen er den økonomiske krisa i Sorost-Asia. Forbruket av olje sank i Asia (inkludert Japan) i 1998. Produksjonen tok seg derimot opp, blant annet fordi Irak igjen er tilbake på markedet på grunn av den såkalte olje for marked-avtalen med FN.

Spådommene er nå at prisen vil komme opp 14-15 dollar per fat – dersom de oljeeksporterende landene blir enige om å senke produksjonen.

Budsjettslag i Berlin

● EU

Tysklands finansminister Oskar Lafontaine ble fjernet for husfredens skyld. Men bak stikker også uenighet om EU-politikken rett før budsjettslaget i Berlin neste helg. Ikke minst når den nye landbruksavtalen ble dyrere enn den gamle.

Av Peter M. Johansen

Saarlands Napoleon, Oskar Lafontaine, ble for kontroversiell. Det har lenge vært klart at han og forbundskansler Gerhard Schröder aldri har dratt i lag. De liker hverandre heller ikke særlig godt. Sammen tok de rotta på forsvarsminister Rudolf Scharping når det gjaldt ledelsen i SPD. Men Lafontaine mener at det var han som skulle fått hand på rorkulten, ikke Schröder.

Kutt i prisene

Også EU-relaterte motsetninger ligger bak Lafontaines avgang. Han ville ha bedre styring med sentralbanken og euroen, han har fremmet forslag om felles skatte-regler i EU som har fått London til å gå av skaffet. Videre har han forsuret forholdet mellom Bonn og Paris til en ph-verdi det ikke

har hatt på svært lenge. Derfor ville ikke Schröder ha Lafontaine med til Berlin, der det store budsjettslaget skal stå.

For landbruksministrene må gjerne la seg avbilde etter å ha kommet fram til den mest omfattende landbruksreformen i EU siden innføring av den felles jordbrukspolitikken (CAP) i 1962. Det er bare to abere: Avtalen har blitt dyrere enn den gamle ordninga mens målet var å kutte for å ploye åkeren for søkerlanda, og Frankrike har betydelige innsigelser til avtalen, selv om det bare ble Portugal som ikke skrev på.

Avtalen innebærer kutt i prisene på korn, kjøtt og melk fra 15 til 20 prosent uten full dekning i form av direkte støtte til bøndene. I stedet vil den såkalte Londonklubben, eller Fiererbanden Storbritannia, Sverige, Danmark og Italia, ha ytterligere kutt i den direkte støtten med tida og er dessuten misfornøyd med at Tyskland og Frankrike fikk utsatt ordninga for priskuttet på melk og korn. Det siste var avgjørende for at Frankrike skrev på avtalen.

Økte subsidier

Avtalen er med andre ord en påplussert utgave av EU-kommisjonens framlegg fra 1997, og innebærer at subsidiene vil øke med 60 milliarder kroner over de neste sju årene – pluss inflasjon. Det passer overhodet ikke inn i *Agenda 2000*. Målet var å kutte, ikke bare budsjett, men ordninger. På den måten skal det bli mulig å ta inn tunge jordbruksland som Polen og Ungarn som nye medlemmer, og å kunne fordele penger på nye fattige regioner som kommer inn.

En uidentifisert mann henger opp sine håndskrevne plakater på en Gerhard Schröder-poster utenfor det sosialdemokratiske hovedkvarteret i Bonn, der han ber Schröder og Lafontaine legge uenighetene om den økonomiske politikken til side. Foto: AP/Scanpix

EU har en nord/sør-konflikt med hensyn til regionalstøtten. Tyskland vil kappe; Spania stritter som Don Quixote imot.

Landbruksavtalen vil derfor få store konsekvenser, og kortene ligger åpne. Enten sier EUs stats- og finansministre nei til avtalen, og utløser dermed et nytt rabalder blant EU-landene. Eller så blir avtalen godtdatt, noe som vil skjerpe

motsetningene om hvem som skal finansiere de nye utgiftene. Tyskland vil ha redusert sine nettobidrag; Storbritannia tviholder på sin rabattordning på 20 milliarder kroner som Margaret Thatcher fikk tilkjempet seg i 1984. Og uansett vil jordbruksavtalen få konsekvenser for medlemskapsforhandlingene med de seks søkerlandene.

– Arbeidet ser uferdig ut, mener Frankrikes landbruksminister Jean Glavany. Det kan vise seg å være et understatement når EU møtes hverandre i døra i Berlin.

Avtalen sier:

- kutt i de garanterte prisene på korn med 20 prosent, halvparten i 2000-2001, resten 2001-2002. Ordninga med å kjøpe ut bønder for å holde jord utenfor produksjon opphører i 2002-2003, med visse unntak.
- kutt i de garanterte prisene på melk med 15 prosent over tre år, med start i 2003. Økning i produksjonskvota med 1,5 prosent over tre år fra 2003, med et ekstra tilskudd for Spania, Italia, Irland (nord og sør) og Hellas.
- kutt i de garanterte prisene på kjøtt med 20 prosent, men med «slakkere» garanterte innkjøpsordninger fra EUs side.
- EU-kommisjonens forslaget om å kutte den direkte støtten til større bruk faller fra, sammen med forslaget om å kutte den direkte støtten helt fra begynnelsen av neste tiår.

Etterlyser stikkdato for EU-medlemskap

EU bør skjerpe forhandlingene med søkerlandene ved å sette en dato for når utvidelsen av Unionen kan finne sted, mener det britiske parlamentet i en rapport som ble offentliggjort torsdag. Selv antyder rapporten 2003 som en stikkdato for utvidelsen.

EU-kommisjonen har i sin *Agenda 2000* ikke fastsatt noen dato for når de seks søkerlandene som nå er i forhandlinger med EU, kan bli medlemmer. Den offisielle årsaken er at forhandlingene går hver for seg selv om de går parallelt. Forhandlingene med noen land kan trekke ut i tid, mens andre lar seg sluttføre raskere. Men bakom spøker det mange usikkerheter knyttet til EUs egen utvikling, ikke bare jordbruksoppjø-

ret, men også institusjonelle spørsmål som ennå ikke løst.

Det er også på det rene at EU-kommisjonen ikke vil behandle søkerlandenes muligheter for å tre inn i Unionen under ett. Det er heftet særlige politiske problemer ved søknaden til Kypros, og flere land, deriblant Frankrike og Tyskland, har markert at de ikke vil anbefale medlemskap så lenge Kypros-konflikten ikke er løst.

Slovenia ligger trolig best an, sammen med Tsjekkia og Ungarn, mens jordbruksspørsmålet må være løst for Polens vedkommende for det er snakk om medlemskap. Polen har like mange bønder som Tyskland, Frankrike og Storbritannia til sammen.

Et av de meste ømtålige spør-

målene som har seilt opp under forhandlingene, er Schengen. De rigide kravene til grensekontroll, innvandring og asylrett, vil føre til skarpe grenser mellom landene i Øst- og Sentral-Europa og Baltikum og de som blir stående utenfor.

Rapporten fra utenrikskomiteen i det britiske parlamentet er i tråd med de uttalelsene som det tyske formannskapet i EU har luftet om å sette en dato. Det vil likevel trolig ikke skje før neste år. Tysklands utenriksminister Joschka Fischer sa foran EU-toppmøtet i Wien i desember at 2006-2007 er mer realistiske tidsrammer. Likevel viser jordbruksforhandlingene at det er Tyskland som vil ha den raskeste utvidelsen.

Oskar Lafontaine ble for kontroversiell. Foto: AP/Scanpix

USA får base i Slovakia

Av Peter M. Johansen

Slovakia fikk ikke ridderslaget av Nato. Dermed blir delinga av det tidligere Tsjekkoslovakia enda tydeligere. Men USA er like fullt på vei inn hos den nye naboen i øst. 9. februar skrev regjeringa i Bratislava under en avtale som åpner flybasen Kuchna i Malacky for USA.

Kuchna-basen nord for Bratislava er landets mest avanserte og ligger tett på grensa til Østerrike og Tsjekkia midt i et velkjent øvelsesområde fra Den kalde krigens dager. Ifølge avtalen vil USA kunne lande og korttidsstasjonere jagerfly av typen F-16, F-15 og A-10 på basen. 200 amerikanske instruktører vil kjøre to ukers intensivkurs seks ganger i

året. Avtalen er midlertidig, men sier intet om når kontrakten utløper.

Slovakias Kommunistiske Parti (KSS) fordømmer avtalen og sier i en partierklæring at «forsvarsministerens undertegning av avtalen legger grunnen for en gradvis overdragelse av Slovakias suverenitet».

Slovakias forsvarsminister, Pa-

vel Kanis, er fra det sosialdemokratiske *Slovakias demokratiske venstreparti* (SDL). Partiet gikk til valg med løfter om at Nato-medlemskap, som partiet er tilhenger av, bare kan skje gjennom en folkeavstemning. Baseavtalen er et bevisst opplegg for å forberede en Nato-søknad fra koalitionsregjeringas side.

På Nato-toppmøtet i Washing-

ton i slutten av april er det menninga at nye medlemskandidater skal plukkes ut. Øverst på listene står Slovenia og Romania, som Frankrike forsøkte å slåss for på Nato-toppmøtet i Madrid i juli 1997 inntil Tyskland bakket ut av en nederlagsdømt konfrontasjon med USA. Deretter følger Slovakia og Litauen – men ikke Estland, Latvia eller Bulgaria.

COLOMBIA

SOSIALISTISK UNGDOM
SOLIDARITETSKAMPANJE 1999

Sosialistisk Ungdom arrangerer våren 1999 en solidaritetskampanje for Colombia. Denne Colombiaspalta vil stå hver lørdag fram til midten av mai.

Flykt eller dø

Opprop til folkeopinionen!

[...] Herr Ordfører av Puerto Wilches bør legge godt merke til hvem han har i sin stab, da det blant disse finnes flere som arbeider for geriljaen, deriblant herr Nicanor Arciniegas (geriljakommisær), Emiro Vega, (informant), med flere. De som det her er snakk om har en frist på 60 dager på å forsvinne fra kommunen. Dersom det ikke skjer vil vi sette i gang represalier mot dem og deres familier. [...]

Dette trusselbrevet ble funnet oppsatt på stolpe utenfor rådhuset 20. desember 1998, i byen Puerto Wilches i regionen Magdalena Medio, Colombia. Sosialistisk Ungdom var i Puerto Wilches like etter at brevet var mottatt. Det som møtte oss var frykt og desperasjon. Folk er fortvilet, vet ikke hva de skal gjøre. Kjøpe seg våpen? Fortsette kampen og vente til de kommer? Flykte og legge alt bak seg?

En million på flukt i eget land

I fjor valgte 250.000 å flykte fra hjemstedet, og totalt fins det over en million internt fordrevne i Colombia. De velger å flykte i stedet for å vente på at dødsskvadronene kommer. For en ting er sikkert, en dag kommer de. Men ikke alle reiser tidsnok, hvert år mister omtrent 3.000 mennesker livet fordi de venter for lenge. Hver uke skjer det nye massaker. Nye fagforeningsaktivister, menneskerettighetsforkjempere, politisk aktive og uskyldige sivile blir drept. Hver uke mottar nye folk dødsstruser, uten at de får noen hjelp eller beskyttelse fra myndighetene. Den dagen moderne kommer, står sivilbefolkningen forsvarslose tilbake.

Folk reiser i små grupper, bare med familien, eller sammen med resten av innbyggerne i landsbyen. De skjuler seg i slummen i de største byene, eller i små landsbyer langt fra opprinnelsesstedet.

Uten rettigheter

Som intern flyktning er du uten rettigheter. Du har ikke krysset noen internasjonal grense, slik at flyktningkonvensjonen kan gi deg internasjonal beskyttelse mot de som forfølger deg. Myndighetene i Colombia gir ikke den sikkerheten de er pålagt å gi, snarere tvert om. I mange tilfeller står hæren og dødsskvadronene sammen om å terrorisere befolkningen. Flyktningene forlater alt de eier og overlates stort sett til seg selv. Noen få fanges opp av hjelpearbeidet til menneskerettighetsgrupper og utenlandske organisasjoner som Røde Kors, Oxfam og Flyktningerådet.

Ungdomsfestival

Sosialistisk Ungdoms innsamlingskampanje går til internflyktninger og ungdom i byen Barranquilla, en by som daglig mottar en strøm med nye flyktninger. Hovedmålet med kampanjen er å arrangere en ungdomsfestival med 200 deltakere fra de fattige bydelene. Festivalen vil samle internflyktninger og ungdom for å diskutere, analysere og planlegge løsninger på problemene de har. Konklusjonene fra festivalen lages til et ferdig dokument der hovedproblemene og årsakene til dem, samt mulige løsninger, blir skissert. Et eget aktivtets- og aksjonshefte lages også. I tillegg oppretter man egne ungdomskoordinatører i alle bydelene der det bor internflyktninger.

SUs solidaritetskampanje med Colombia er allerede i gang, og lørdag 13. mars kommer våre fire kolombianske venner hit til Norge for å reise landet rundt og holde foredrag om Colombia. Har du lyst til å høre deres historie eller til å møte de, så ta kontakt med Colombia-gruppa ved Gunn Bråten, personsøker: 96 88 49 04.

Kampanjen har nå vart i en uke, og hittil har vi samlet inn over 8.000 kroner! Målet vårt er langt, langt høyere, så vi trenger deres bidrag. Bli med og støtt kampanjen du også! Kontonummeret er 2557.10.36609.

Gunn Bråten

Gringoen Clinton

● MELLOM-AMERIKA

Clintons besøk i Mellom-Amerika kan rydde vei for et nytt frihandelsområde på det amerikanske kontinentet.

Av Lars Leer, San Salvador

President Bill Clinton har vært på et fire dager langt besøk i Mellom-Amerika. Han innledet det i Managua i Nicaragua 8. mars og avsluttet det i Guatemala By i går etter å ha besøkt Honduras og El Salvador.

Det er den første amerikanske presidenten siden Lyndon B. Johnson som besøker regionen. Clinton kom for å få oversikt over skadene etter orkanen Mitch. Den krevde 26.000 menneskeliv og førte til store materielle skader for flere av landene i Mellom-Amerika. Clinton hadde med seg en plan for regional gjenoppbygging på 956 millioner dollar.

Besøket til Clinton var viktig fordi Sentral-Amerika vil bli et viktigere handelsområde for USA. Regionen har allerede i dag stor samhandel med amerikanerne, med stor eksport av kaffe, frukt og grønnsaker til USA.

Flere amerikanske bedrifter, for eksempel den amerikanske jeans- og klesprodusenten *Levi Strauss*, vurderer å flytte virksomheten sin til Mellom-Amerika. Det er en av hovedgrunnene til at Clinton og hans rådgivere på Latin-Amerika ser en mulighet for at frihandelsområdet *Nafta* blir utvidet fra Canada og Mexico til også å omfatte Mellom-Amerika, *Afta*.

Omstridt amnesti

Det er imidlertid mange hindringer som gjenstår for at et frihandelsområde kan bli realisert. I dag er mange varer fra Sentral-Amerika belagt med avgifter på det amerikanske markedet, fordi produsentene i USA frykter den økte konkurransen. Det er heller ikke fri flyt av kapital, varer og tjenester som er en av betingelsene for et slikt frihandelsområde.

Et stort problem for USA er de tusenvis av immigranter som kommer over grensa som enten blir deportert, drept eller oppholder seg illegalt i USA. Selv om amerikanerne har latt flyktninger fra de to landene som ble rammet av orkanen Mitch – Honduras og Nicaragua – bli i USA i opptil 18 måneder med arbeids- og oppholdstillatelse, er det mange problemer som ikke løst.

President Clinton har foreslått et generelt amnesti for 240.000 mellomamerikanere, slik at de kan bli i USA. Forslaget er blitt svært omstridt i flere delstater i USA. Texas er en av de statene som har størst innslag av spansktalende. I enkelte byer som Houston og Austin, er innslaget av guatemalanere, salvadoranere og nicaraguanere så stort at spansk er i ferd med å passere engelsk som hovedspråk. Amnestiloven til Clinton har derfor stor innenrikspolitisk sprengkraft i USA.

Clintons statsbesøk har også stor utenrikspolitisk verdi. Uro og gjentatte regimeendringer har satt sitt preg på Sentral-Amerika. USA har påvirket utviklingen i de mellomamerikanske landene gjennom intervensjoner og støtte til mer eller mindre autoritære regimer.

I dag ser imidlertid USAs handelsinteresser seg best tjent med en demokratiseringsprosess i regionen, og forventer et godt resultat av Clintons besøk. De politiske lederne for de nye demokratiene i

Større forutsigbarhet

I dag ser imidlertid USAs handelsinteresser seg best tjent med en demokratiseringsprosess i regionen, og forventer et godt resultat av Clintons besøk. De politiske lederne for de nye demokratiene i

President Bill Clinton spiller marimba i pausen under toppmøtet med presidentene fra Mellom-Amerika og Den dominikanske republikk i Antigua. Clinton lovet at USA vil støtte demokratisering og økonomisk vekst i den fattige regionen.

Foto: AP/Scanpix

Clinton på bakgårdsbesøk

Orkanen Mitch krevde 26.000 menneskeliv og førte til store materielle skader for flere av landene i Mellom-Amerika. Under besøket la Clinton fram en plan for regional gjenoppbygging på 956 millioner dollar. Foto: AP/Scanpix

Mellom-Amerika fører en politikk basert på markedsliberalisme og privatisering som er i tråd med den rådende økonomiske tankegangen i USA.

De nåværende regjeringene i Sentral-Amerika greier å holde utgiftene til velferdsbudsjettene nede og lønningene lave. Det gjør området attraktivt for amerikanere å investere i. Fredsprosessen og redusering av indre konflikt har gitt amerikanske forretningsinteresser større forutsigbarhet i handelstransaksjoner.

Befolkningen i de sentralamerikanske landene deler ikke denne optimismen. De har en utbredt skepsis mot besøket til Clinton. Holdningen til amerikanere og hvite utlendinger generelt er kritisk. Vi blir sett på som folk utenfra som kommer med penger og tror alt kan kjøpes, selv mennesker.

Chapinene, slang for guatemalanere, kaller for eksempel gjerne alle oss hvite utlendinger for *gringos*. En slik holdning er helt forståelig etter all amerikansk intervensjon i området. Amerikanere, og også i noen grad europeerne, har vært «gringoer i mañanaland» som skal ordne opp i de mellomamerikanske samfunnene, deres politiske systemer og sosiale liv. Vi har brutt oss inn i all «galskapen» som preger Sentral-

Amerika og prøver å styre den med vår «visdom».

Monroe-doktrinen

Historisk begynte denne politikken med Monroe-doktrinen, oppkalt etter USAs femte president, James Monroe (1817–1825). Ved hjelp av Monroe-doktrinen ble hele Latin-Amerika definert som USAs interessesfære og Sentral-Amerika som USAs bakgård. Andre stater måtte holde seg unna. Med Monroes egne ord var de latinamerikanske landene *by the free and independent condition which they have assumed and maintain, are henceforth not to be considered as subjects for future colonization by any European Power*.

USA fortsatte denne *Big Stick*-politikken til president Theodore Roosevelt (1901–1909). Han sanksjonerte over 20 intervensjoner i Mellom-Amerika. Teddy Roosevelt var også en sterk støttespiller til kaffeborgerskapet i Sentral-Amerika og opprettholdt den rådende oligarkiske samfunnsordenen. Han førte også en utenrikspolitikk som var rasistisk mot urbefolkning og svarte. Historikere har senere kalt denne politikken *Racism and Americanism*.

Globalisering

I moderne tid er president Ronald

Reagan et god eksempel på denne intervensjonspolitikken. Han støttet den høyreorienterte geriljaen *Contras* som kjempet mot Sandinistene i Nicaragua, og diktatoren Efraín Ríos Montt som utførte folkemordet på guatemalanere på 1980-tallet.

Holdningen til det amerikanske engasjementet i Sentral-Amerika er imidlertid ikke bare negativ blant folk i regionen. De er gode kapitalister og liker å selge sine produkter. Amerikanske ferdigmatkjeder som *McDonald's*, *Dunkin Donuts* og *Taco Bell* er populære blant alle samfunnslag. Interessen for amerikansk sport og kultur er økende. Ungdommen i middelklassen spiller baseball, går på *Pizzahut* og ser Tom Hanks sine nyeste filmer på kino.

En av effektene av globaliseringen på slutten av det 20. århundre er at multinasjonale selskaper sprer sin virksomhet til alle verdenshjørner. Med frie valuta-bevegelser, opprettelsen av valutablokker (i Europa, USA og Asia) og utviklingen av en spekulasjonsøkonomi, blir det vanskeligere for små land å styre sin økonomi.

Dollarisering

Det gjelder også landene i Mellom-Amerika. Deres nasjonale økonomiske politikk er svært avhengig av utviklingen av dollaren.

En snakker om en dollarisering av økonomien. Kontakten med utenverden, og særlig USA, blir stadig viktigere. Når rollen til den menneskelige kapitalen blir avgjørende for å utvikle nye produkter og skape vekst i økonomien, er det et behov for utdanning i befolkningen. Derfor setter sentralamerikanske forretningsledere og politikere seg på skolebenken på ledende amerikanske universiteter for å studere data, språk, økonomi og statsvitenskap.

Hvis Clintons besøk i Sentral-Amerika skal ha vært vellykket, må han komme med en ny amerikansk politikk som gir flere muligheten til utviklingen enn bare denne privilegerte økonomiske og politiske eliten. Velferd og utdanningstiltak må settes høyere på amerikanske prioriteringslister enn teorier om innflytelsesfærer og beskyttelse av forretningsinteresser. Landene må få bygge opp sine nye demokratier på egne premisser.

Mellom-Amerika må ikke bare et bli et bilde av USA. Det er et område som har for ulike historiske og kulturelle tradisjoner til at det kan bli noe blåkopi av USA eller andre land.

Lars Leer er statsviter og tilknyttet *Latinamerika-gruppene i Norge (LAG)* i Bergen.

KRONIKK

To utbyggingstroll, ett hode, ingen ører

Saltfjellet roper, men ingen hører. Statkraft og NVE ønsker naturligvis ingen oppmerksomhet rundt inngrepene ved Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Men burde ikke nasjonale medier fatte interesse for en så stor utbyggingssak, spør Gaute Dahl.

Gaute Dahl er leder i Folkeaksjonen Spar Saltfjellet

Det er ikke bare lokale hensyn som tilsier at landets opinion og politikere nå må våkne. Norges nest største nasjonalpark, med tilhørende villmark, villaks og enestående kalksteinsformasjoner, står i fare. Folkeaksjonen Spar Saltfjellet gjenoppsto i fjor sommer for å berge kvalitetene ved nasjonalparken.

Storstilt vannkraftutbygging ble vedtatt samtidig med at nasjonalparken ble opprettet på slutten av 1980-tallet. På tross av at de frynsete grensene rund nasjonalparken var tilpasset fire utbyggingsskjesjoner, ble vedtakene den gang betraktet som en seier for naturmiljøet. Mye fordi tre av prosjektene ble utsatt og de fleste trodde dette betydde skrinlegging. Nå, over ti år etter, er Melfjord-, Beiarn-, og Bjellå-gautbygginga igjen aktuelle, og våre vurderinger annerledes.

I Saltfjellet-Svartisen finnes fremdeles et av våre største sammenhengende villmarksområder. Bjellå-gautbygginga vil tørlegge Tespa og Bjellåga, gode øretelver som danner over en mil av grensen til nasjonalparken. Dermed går store områder uberrørt villmark tapt, også inne i verneområdet. Forståelsen for og verdien av slike områder øker stadig.

Likeledes har vi fått ny viten

“ Manglende omtale i nasjonale media har gjort sitt til at «damtrollene» så langt har fått rett ”

om villaksen, og med den nye holdninger. Tørrelgging av Tøllåga og regulering av Ramskjellvatnet vil være til stor skade for arbeidet med å opprettholde en levedyktig villaksstamme i Beiarnelva. Målene for dagens forvaltning lar seg vanskelig oppfylle hvis vi lar gamle vedtak være retninggivende.

Melfjordutbygginga kommer til å ramme et unikt kalksteins- og brelandskap sør for Svartisen og tunnelutgravningene truer grunnvannet inne i nasjonalparken. Fagfolk som kjenner området karakteriserer de geologiske forundersøkelsene som bestillingsverk og frykter en ny Romekrispport. På lignende vis nevnes det i de foreliggende undersøkelsene bare summarisk at den belastede Ranfjorden og det ver-

Skal Statkraft – sammen med NVE – få lov til å ødelegge et av Norges største sammenhengende villmarksområder?

Foto: Torgny Hasås

nede våtmarksområdet Glomådeltaet mister nødvendig tilførsel av løsmasser og flomvann etter utbygging.

Den gjennomførte Stor-Glomfjordutbygginga har avslørt feil og mangler ved utredningene, særlig i forhold til slam. Ingenting tilsier at beslutningsgrunnlaget for de tre gjenværende prosjektene skal være bedre. En konsesjonsbehandling i dag vil neppe gi utbygging som resultat.

Hvis vassdragene hadde vært med i Samla plan for vassdrag, ville ikke engang søknad om utbygging være aktuelt.

Grunnloven

Etter utbyggingsvedtakene er ansvaret for å ta natur- og miljøvern hensyn på vegne av etterlekt nedfelt i Grunnlovens §110b. Loven understreker at beslutninger må fattes på bakgrunn av all mulig relevant informasjon. Plan og bygningslovens bestemmelser om konsekvensutredninger er ment å ivareta dette, og skjerpet i løpet av 90-åra. I tillegg har energiloven og nye skatteregler redusert de lokale fordelene ved utbygging.

Dette er bakgrunnen for at de berørte kommunene, Beiarn og Rana, og Nordland fylkeskommune har fremmet enstemmige krav om nye konsekvensutredninger. Sametinget er også motstander av utbyggingene i et fylke som eksporterer 5 TWh kraft årlig. Nordlendingene spør seg hvorfor de skal rasere restene av urørt natur for å ek-

sporere 0.9 TWh ekstra. Særlig når ingen vet hvordan krafta skal transporteres ut av regionen eller hvor store tap frakten medfører.

I denne situasjonen har Norges vassdrags- og energiverk (NVE) vanskelig for å kvitte seg med gammel lojalitet til Statkraft. På et folkemøte i Rana 18. februar plasserte produksjonsselskapet Statkraft og forvaltnings- og kontrollorganet NVE seg påfallende nok i hvert sitt hjørne. Men ordstyreren, vassdrags- og energidirektor Erling Diesen, sto midt i mellom og bidro sterkt til at rollene ble uklare. For eksempel anmodet en av møtedeltagerne Statkraft om å gi en god grunn til at Ranas befolkning skulle akseptere utbyggingsplanene. Erling Diesen ville ikke la Statkraft svare på spørsmålet (Kilde: Rana Blad 20.02.99).

Blodsband

Inntrykket av blodsband mellom NVE og Statkraft forsterkes av avslagene på de lokale kravene om konsekvensanalyser. Uten å ta stilling til om de gamle utredningene er gode nok, blir kommuner og fylke avvist under dekke av manglende hjemmel. Men har ikke NVE hjemmel til å pålegge nye konsekvensanalyser dersom de gamle utredningene er utilstrekkelige? Og burde ikke NVE uansett be om slik hjemmel, hvis det er grunn til nye undersøkelser?

I stedet unnlater NVE å vurdere realitetene bak de lokale

kravene og framviser en forutinntatthet som burde være overraskende. Fortiden som siamesisk tvilling gjør at vi kan forstå, men ikke akseptere en slik saksbehandling. Trøsten er at prosjektene nå skal opp til behandling i Olje- og energidepartementet (OED), og ingen der kan skjule seg bak manglende handlefrihet. Departementet er eier av statsforetaket og har hånd om alle sider av saken.

OED må ta hensyn til at konsesjonene ble gitt og byggingen utsatt under forutsetning av at utbyggingsspørsmålet skulle til ny behandling i Stortinget. Det var stor usikkerhet omkring realiseringen, noe som understrekes i Kgl.res. av 27.01.89: «Eventuell senere igangsettelse av prosjektene forutsetter vedtak av Stortinget.»

Behov?

«Behov for denne kraften» var et annet viktig forhold som skulle ligge til grunn for realisering av prosjektene. Omorganiseringen av statskraftverkene i 1992 erstattet behov med etterspørsel, uten at Stortinget vurderte hvorvidt dette skulle få konsekvenser for konsesjonsvilkårene (Kgl.res. 26.04.96).

Av samme dokument framgår det at behandlingen var overfladisk i forhold til lovens krav om byggefrister. En rekke mer eller mindre ubenyttede konsesjoner, deriblant Beiarn og Melfjord, skulle vært gitt byggefrist ved overdragelsen til Statkraft. For å rette opp forglemmelsen satte

OED i 1996 fem års byggefrist, men ved å unnlate å si noe om Bjellåga fortsatte den noe tilfældige behandlingen. Det er tvisomt om denne konsesjonen har byggefrist og fremdeles er gyldig.

OED må ta disse momentene og ikke minst de lokale kravene på alvor. Rana har behandlet kommunens arealplan to ganger i løpet av 1990-åra, verken Statkraft eller NVE ga uttalelser til de offentlige høringene. Begge har innrømmet at det må vedtas reguleringsplan for en utbygging kommer på tale, men legger opp til konflikt. For NVE og Statkraft vil ikke høre og fortsetter etter innrømmelsen forsøket på å pasifisere demokratiet ved å si at motstand er nytteløst. Det er ikke for mye å forvente en mer seriøs opptreden fra OED.

Manglende omtale i nasjonale media har gjort sitt til at «damtrollene» så langt har fått rett. Vår tiltro til at Regjeringen vil sørge for en skikkelig behandling er ikke større enn at vi på vegne av Saltfjellet roper etter en nasjonal opinion. Kanskje sover hovedstaden fordi Folkeaksjonen Spar Saltfjellet har valgt å tro naturverdiene som står på spill fortjener oppmerksomhet uavhengig av den lokale viljen til å sivil ulydighet?

Siden vi tror vi slipper å gå til ytterligheter i denne saken, vil vi til slutt spørre: Hvor store nasjonale verneverdier skal til for å utligne de 60 milene til nærmeste tabloide redaksjon?

Vi nådde 3.000-toppen – men blåser vi ned?

Ett års sammenhengende kampanjekjører er nå over. En hjertelig takk til alle som har bidratt til å berge og styrke Klassekampen! Kampanjene for aksjer og abonnement har vært de største i avisas 30-årige historie, og kan oppsummeres som en ubetinget suksess.

Av Jon Michelet

Vi satte oss uhyre dristige mål. Også i norsk pressehistorie er det vi oppnådde, i forhold til avisas størrelse, ganske unikt. Det ble sagt at en slik aktivisme som den vi har opplevd bare var mulig i de røde 1970-åra, ikke i de blå 1990-åra. Det var feil. Resultatene er løfterike for det avispolitiske frontarbeidet i et nytt årtusen.

Klassekampen vil fortsatt synes på gata i Oslo, der vi har vervet nesten 1.000 nye abonnenter.

Kampanjene har vist at avisa og aktivistnettet virkelig er riksdekkende. En spesiell gratulasjon til Oppland som til slutt ble beste fylke! Østfold startet med dette fylkets notoriske tregheit, men kom i mål. Finnmark og Troms var bare en hårsbredd fra. Hordaland og Sørlandet suste godt over målstreken. I det videre arbeidet må vi satse på å vinne mer terreng i Akershus, Rogaland, på Nordvestlandet, i trøndelagsfylkene og i Nordland.

Aksjekampanjen ga 107 prosent av målet, abonnementskampanjen 85 prosent. Det gir et gjennomsnitt på 96 prosent. Selv om vi ikke nådde 3.500 nyvervede abonnenter, gikk vi over målsettinga på dagsavisabonnenter – som er det vi trenger aller mest.

Etter rå klatring i bratt fjellvegg nådde vi 3.000-toppen. Spørsmålet både vi i avisa og støttespillerne våre nå må stille oss er om dette holder? Begge kampanjene ble gjennomført i motvind, men vi sto høyt av. Men det var bare såvidt. Vi har vunnet tilbake gamle venner, og ikke minst fått tusenvis av nye.

Mer enn 1.000 nye aksjonærer, 3.000 nye abonnenter.

Likevel er Klassekampen i en utsatt posisjon. Greier vi ikke å sikre at nye og gamle venner holder fast i oss, risikerer vi å blåse ned fra 3.000-toppen og bli feid av banen under de kommende aviskrigene.

Rammebetingelser

Konflikten om Klassekampen i 1997 der andre aviser førte an i stormløpet kan sees på som en forpostfektning og et varsel om det som skal komme: De store avismonopolenes forsøk på å knekke små, halsstarrige konkurrenter. For å møte slike forsøk, og for å kjempe for fortsatt pressesett og levelige rammebetingelser, inngikk Klassekampen i denne uka et samarbeid med de fire andre riks-spreidte meningsbærende aviser i Norge i Forum for meningsaviser. Dette samarbeidet er blitt godt mottatt på mange hold, noe som viser at det er bred aksept for at Klassekampen har en rettmessig plass i det norske pressebildet.

Men den plassen beholder vi bare gjennom kamp og fortsatte kampanjer, som vil bli av mindre format enn «de to store». Og til sjunde og sist har vi bare vunnene våre å stole på. Vi tror vi

Liv Gulbrandsen, Dag Jakobsen og Harriet Rudd i opplagsavdelingen. Foto: Hilde Raa

kan love at dere ikke blir arbeidsløse i tida som kommer, kjære venner!

Bedre avis

Vi må umiddelbart starte arbeidet om bord i Klassekampens skuta for å sikre at de nye abonnentene ikke lekker ut igjen. Utvikling av selve avisproduktet blir her sentralt. Utgavene våre i forbindelse med 8. mars har vi fått mye ros for, og de peker framover mot flotte aviser 1. mai og 17. mai. Avisen vil følge opp arbeidet med å dekke EU som en ledende nei-avis. Vi ønsker å

feire LOs 100-årsjubileum denne våren så det forslår. Vi skal dekke fagbevegelsen med et bedre og utvidet kvinneperspektiv. Og vi tar sikte på å bli den valgkampavisa som alle som er interessert i politikk er nødt til å ha.

Store oppgaver for en stab som er marginal og driver avisa med marginal økonomi! Men vi har overlevd motgang, storm og kriser. Vi hadde en overlevelsesstrategi for å greie det. Nå håper vi å få rom for å utvikle strategier som bringer avisa videre opp og fram og ut.

Jobben fortsetter

Det endelige resultatet for Klassekampens store abonnementskampanje viser at vi klarte å overoppfylle målsettinga for antall dagsavisabonnenter. Antallet ble til slutt på 1.850. Tallet på lørdagsabonnenter ligger lavere – 1.194, men til sammen klarte vi å nå 84 prosent av den totale målsettingen. En grovtelling av de nyverva viser at litt under halvparten (49 prosent), er kvinner. Gledelig er det at antallet 100 kroners-abonnenter bare utgjør 52 prosent av antall nye dagsavisabonnenter og 30 prosent totalt.

Hva dette veldig gode resultatet vil ha å si for Klassekampens økonomi er det for tidlig å si noe om. Vi har i løpet av kampanja hatt en betydelig netto økning av antall abonnenter, men vi må se grundigere på regnskapstallene for vi kan gi en god analyse av situasjonen. Vi vil derfor komme tilbake til dette.

Har lært mye

Både kampanjeledelsen og aktivistene rundt om i det ganske land har lært veldig mye i løpet av denne kampanjen. Flere ak-

tivister har kommet til, andre har tatt opp gamle kunster. Mange av Klassekampens venner har igjen begynt å venne seg til å stille det helt naturlige spørsmålet til venner, bekjente, arbeidskamerater og kjøpere av Klassekampen: Vil du bli abonnent?

Ikke siste gang

Og det er her vi må fortsette: Det er nødvendig å drive et permanent, langsiktig vervearbeid i hver krik og krok hvor Klassekampen har venner. Hvilken form det lokale arbeidet kommer til å ta, vil nok variere fra sted til sted. Diskusjonen om hvordan vi skal organisere arbeidet rundt Klassekampen og hva som er gode arbeidsmetoder har allerede starta for fullt – og denne diskusjonen kommer til å fortsette. Ikke minst på abonnementsforum som vi opprettholder under nytt navn: aktivistforum. Uten tipsene, kritikken og interessen som kommer og kommer fra ververe, lesere og løssagsfolk er det ikke mulig å drive et god markedsføring for Klassekampen.

Derfor kommer vi til å gi jevnlig informasjon til Klassekampens venner og aktivister, som forteller om erfaringer fra det lokale Klassekampen-arbeidet, og som kan fungere som et bindeledd mellom avisa og vennene.

Vi vil jevnlig fortelle om utviklinga i abonnentstallet, slik at Klassekampens mange støttespillere kan holde seg orientert. Sjøl om denne kampanja har ført til det strålende 3.009-tallet, ligger det mange haier på lur. Vennene trengs fortsatt, og dette er sikkert ikke siste gang dere ble kallet til innsats!

De som ønsker å melde seg på aktivistforum kan ta kontakt med Liv eller Harriet på telefon 22059576. Vi kommer også til å opprette en mail-adresse for distribusjonsklager – både for abonnenter og løsselgere. Adressen er: distribusjonsfeil@klassekampen.no. Vi kan ikke love at vi klarer å følge opp alle klagen som kommer inn, men det er viktig for oss å samle informasjon og dokumentasjon om de distribusjonsproblemene som finnes.

Antall abonnenter

Mål: 3500 abonnenter

Fylker	Dag	Lørdag	Total	Totalt%
Østfold	66	39	105	105
Akershus	118	84	202	70
Oslo	621	357	978	72
Hedmark	37	18	55	110
Oppland	44	28	72	144
Buskerud	57	37	94	118
Vestfold	77	57	134	134
Telemark	45	39	84	120
Aust-Agder	16	20	36	120
Vest-Agder	20	16	36	120
Rogaland	95	56	149	68
Hordaland	214	102	316	113
Sogn og F.	32	32	64	91
Møre og R.	62	31	93	85
S-Trøndelag	107	91	198	90
N-Trøndelag	24	13	37	53
Nordland	69	36	105	75
Troms	85	89	174	97
Finnmark	26	21	47	94
Utland	10	28	38	76
Totalt	1815	1194	3009	84

Svart dame

Hun kledd seg i svart da mannen døde i 1922. Hun var kledd i svart da hun selv døde, keiserinne Zita av Østerrike-Ungarn, i dag for ti år siden i den sveitsiske vinbyen Zizers i kantonen Graubünden.

Det går en svart tråd gjennom deler av Europas mest dramatiske historie som har sitt utspring i hoffet i Wien. Derfor markerte Zitas død slutten på en epoke, slutten på det habsburgske dynastiet, selv om det fremdeles fins slektninger som drømmer om en trone. Egentlig døde det hele ut i 1918. Zita fikk med seg de siste to årene.

På tronen

Zita ble født 9. mai 1892 i Villa Pianora i Italia, som prinsesse av Bourbon-Parma, en avleget av huset Bourbon, som kan føre sin grein tilbake til Philip (1720–65), hertugen av Parma fra 1748, og hans kone Louise Elisabeth av Frankrike (1727–59). Hun var datter av Robert av Bourbon-Parma (1848–1907), hertug 1854–59, før han for alvor ga seg i kast med reproduksjonen: Elleve barn med Pia av kongedømmet To Sicilia og deretter tolv barn med Antonia av Braganza, Zitas mor. Zita var nummer fem i rekken.

Mars
13
Lørdag

I 1911 giftet hun seg med den fem år eldre erkehertug Franz Joseph Karl. Det tegnet til å bli et sorgløst ekteskap langt bortenfor tronen da karjølferden til Karls onkel, erkehertug Franz Ferdinand (født i Graz i 1865) og hans kone Sophie, brått tok slutt 28. juni 1914 i Sarajevo. Karl ble dermed plutselig tronarving, arvtaker etter den aldrende keiser Franz Joseph 2., en betydelig mer utsatt posisjon, ikke minst med tanke på konsekvensene av skuddene i Sarajevo.

Landsforvist

Franz Joseph døde i 1916, og keiser Karl 1. – kong Karl V av Ungarn – fikk det lite ærefulle verv å føre Habsburger-monarkiet til sin bitre slutt. Verken Karl eller Zita var utpreget tyskvennlige og forsøkte å få i stand fred med både Storbritannia og Frankrike. Det var like dømt til å mislykkes som krigen var det på det tidspunktet. Det var bare å pakke smykkekrinene og komme seg avgårde.

Karl frasa seg sine rettigheter etter nederlaget i 1918. Han forlot Wien og la Østerrike-Ungarn bak seg, i likhet med resten av Europa. Ekteparet dro inkognito 25. mars 1919 til Sveits. En drøy uke etter vedtok nasjonalforsamlingen loven om landsforvisning og tok beslag i formuen til huset Habsburg-Lothringen. Ekteparet slo seg ned på grønne Madeira i Atlanterhavet, hvor den siste keiseren døde i Funchal 1. april 1922 etter et mislykket forsøk på å gjenreise kongedømmet i Ungarn etter at rådsrepublikken til Béla Kun var blitt slått ned av admiral Horthy.

Dermed senket mørket seg over den vakre Zita. Hun flakket om i Europa og i USA og holdt seg åndsfrisk og oppdatert til det siste, 97 år gammel. I 1982 ble forvisningen fra Østerrike opphevet. Hennes eldste sønn Otto, en av åtte barn, oppga kravet på tronen på vegne av habsburgerne i 1961 og ble vesttysk statsborger.

PMJ

Den siste keiserinne Zita, med barnebarn.

MEDIA

Det store tyveriet

VG har selvsagt klart, som alltid, å servere de mest spesielle nyheter bare i løpet av noen uker. Og beveger seg mer og mer til moderne tids fordeler og ny vitenskap som visstnok skal være meget interessant. Det siste jeg har merket meg er at for eksempel også menn kan bli gravide og at kvinner kan få frosset ned eggene sine og føde akkurat når de selv vil.

Det var teorien. I praksis vil det føre til at menn vil ha en unnskyldning for å vralte gatelangs med olmage, at pappapermisjon ikke bare betyr at dama er gravid og flere bilulykker, når mennene oppdager at vannet har gått, tar første taxi og taxisjåføren er minst like stresset fordi han også skal føde snart og må spy hvert andre minutt. At menn klager og syter ennå mer over hvor grusomt livet er, flere ryggproblemer, at menn hater babyer ennå mer når de oppdager at babyer ikke bare er små, levende dukker, men at de faktisk både guler, spy, bæsjer og tisser og prom-

per. Og ikke minst skriker og hylter om natta.

Kanskje en nytt 800-nummer hadde gjort susen, slik at menn i en baby-krise kunne ringe og snakke med en rådgiver som kunne trøste.

Menn ville vært ennå mer overlegne, etter å ha stjålet fra kvinnene deres naturgitte egenskap slik at de ikke lenger kunne bruke det som argumentasjon i en het diskusjon om hvem som bar babyen i ni måneder.

Flere skilsmisser tenker jeg nok også at det ville blitt. Fantastiske ekteskap med masse forelskelse og sånn ville ende med en stor krangel om hvem som skal bære babyen. For nå ville det ikke lenger være noen unnskyldning at menn ikke kan være gravide.

Hvorfor skulle Kari bære Ole-Johan som skulle fodes

om ni måneder, og ikke Ali Nordmann?

Den andre saken gjaldt at kvinner kunne føde akkurat når de ville hvis de bare fras ned eggene sine, uten å være redde for at de blir for gamle eller noe sånt. Deretter kan de hente frem eggene sine når de vil og klekk, klekk, barn vil bli født.

Det var teorien igjen. Altså nå som vi allerede har en sædbank, får vi snart en eggbank. Det vil forårsake at det ikke blir så veldig lett å anta at en 57 år gammel dame/mann er bestemoren/faren til femåringen som sitter på fanget hennes/hans. Men litt morsomt vil det jo være når syvendeklassinger i år 2062 kan spørre foreldrene sine om den lille, grusomme frammarsjen til Frp i slutten av 90 årene. Eller at tenåringene kan gjøre akkurat det de vil, komme når de vil, gå når de vil og si det de vil: «Nei da, mamma! Jeg sa ikke jævla kjerring, du horer så dårlig!» Eller: «Nei, pappa! Telefonregningen er ikke på 5.000, det står to, to, null, null! Skal jeg gjenta?»

KLEIVA

GRIPER TAK

Fortsatt klarer Per Kleiva å skape en sitrende spenning i oss når vi betrakter bildene hans. Øksa står fast i hoggestabben, lyden av sommerfuglhelikoptrene er der, men vi aner en lengsel når Kleiva hvisker mykt: *Vær så snill – vær stille.*

FOTO: TROND BRUBAK

SIDE 20 til 21

LØRDAG
magasinet

E Drøyt 250 kloke hoder, hovedsakelig forskerhoder, er samlet til en mektig forestilling under lysekronene i Sonja Henies sal. På Radisson SAS Plaza Hotel Oslo – for å diskutere makt.

WÆND...»

Med 28 prominente skuespillere i sentrale roller og en inngangsbillett på kroner 1.000, kan publikum på alle vis forvente seg en storslagen forestilling i Sonja Henies sal.

Foto: Trond Brubak

En viss oppklaring finner sted under lysekronene på hovedstads-hotellet i løpet av forestillingen. Innholdet, resonnementene og argumentene i de mange foredragene, kan tas på alvor, forestillingen er ikke fri for viktige kulturmakrelaterte innspill til samfunnsviterlaug, til de som dominerer styringsgruppen i den pågående maktutredningen.

Den vitenskapelige konferansen er ikke nettopp anti-autoritært organisert, den eksponerer til tider de mest vulgære former for, ja nettopp, symbolsk makt.

Tausheten, eller i det minste den svakt utviklede refleksjonen, omkring forskernes, konferansedeltagernes, egne symbolske makt blir slående. Det grenser til det absurde å sitte i den pompst

dekorerte festsalen på Plaza sammen med landets kulturelite og høre dem dosere over temaet symbolsk makt, om makten i de kulturelle ytringene.

Iver B. Neumann, leder av den alternative maktutredningen, er kalt inn på teppet som kritiker. Han tematiserer med en hoffnarrs munnrapphet det meste i løpet av forestillingen, men altså ikke dette.

For det er makt og hegemoni i den vitenskapelige diskursen, som flere av konferansedeltagerne har påpekt på sitt teoretisk stringente vis.

Men denne makten, dette hegemoniet, får konkrete uttrykk og manifesterer seg i materielle arrangementer. Den vitenskapelige diskursmakten er ikke en metafysisk størrelse, et spøkelse – den materialiserte seg der og da, under lysekronene blant slagstader, sejersteder og linneberger. I skyskraperen på Sonja Henies plass.

«Amerikanske sommerfuglar», 1971, 96 x 72 cm, serigrافي.

«At hendene er våre egne», 1977, serigrافي.

«Helsing til Ho Chi Minh», 1969, 36 x 50 cm, serigrافي.

FRA KLEIVAS I

– Jeg var litt i tvil om jeg syntes det var så morsomt da jeg fikk forespørselen fra Norske Grafikere om en retrospektiv utstilling. De hadde lyst til å se noen av de gamle bildene mine. Men jeg ble positivt overrasket da bildene kom på veggen, nå er det fint, sier Per Kleiva der vi går omkring blant gamle og nye bilder.

I galleriet møter vi først Kleivas tidligste produksjon og nikker gjenkjennende til blant annet: *Helsing til Ho Chi Minh*, 1969, *Amerikanske sommerfuglar*, 1970, *Forgjengeleg idyll*, 1975, *Blad frå imperialistens dagbok* 1,2 og 3, 1971 og *At hendene er våre egne* fra 1977. Og det er nettopp Per Kleivas hender vi ser og føler i bildene. Tegnet inn i trykket opplever vi et klart engasjement, men som aldri blir til den politiske plakaten som mange en gang ytret krav om.

Det er en stillferdig kraft i Per Kleivas bilder, fra sommerfuglhelikoptrenes lydløse sjev, øksa han har satt solid fast i hoggestabben, til de gullskimrende bladene han lar falle skrått ned, før han griper kraftig tak i oss, nok engang.

– På 70-tallet var bildet ofte en kommentar til hendelser som jeg forsøkte å få en presis vinkling på, å konvertere ting som gjorde inntrykk på en måte som formidlet motivet mest mulig eksakt, sier han.

– Jeg fikk jævlige mye kjeft av ml-erne fordi jeg ikke var politisk tydelig nok, og jeg fikk kjeft fra dem som syntes bildene mine ikke var kunstneriske nok. Nå regnes de som kunst, sånn er tidens tann, sier Kleiva stillferdig.

Gras

Kleiva er likevel ikke en kunstner som har gått stille i dørene. Han har vært en markant figur i norsk kunsthv siden sin debut på Høstutstillingen i 1965 med selvportrettet *Portrett av ein målar*. På 60-tallet var han en av initiativtakere til kunstnergruppa Gras som fikk stor oppmerksomhet, selv utover det som kan oppfattes som snevre kunstnerkreter. Vietnam-demonstrasjoner, EF-kamp, opprør omkring kulturpolitikken og en generell politisering

av kunsten var dagsorden på den tiden.

– Optimismen på 60-tallet fikk seg en liten knekk med Vietnamkrigen. Det ble litt mindre lek, når de lekte seg på den måten, sier Kleiva.

– *Helsing til Ho Chi Minh* var en bestilling fra Pax Forlag, og SUF ville jeg skulle lage streikeplakater, men jeg måtte gjøre det på min måte. Det var mye konflikter mellom Gras og ml-bevegelsen. Vi ville ikke lage plakater.

Verken Kleiva eller de andre medlemmene i Gras-gruppa fulgte opp anvisninger om en sosialistisk realisme. Noen plakater i sakens tjeneste ble det imidlertid, uten at det dannet noe fundament for det engasjement Gras-gruppa framviste.

– Vietnamkrigen hadde også en stor påvirkning på den amerikan-

BILLEDKUNST

Maler med høy penselføring

Av ODDVAR RØSTEN

VIGNETT

John Anton Risan
Trondheim Kunstmuseum
28. februar til 11. april

Farger – et samlet element av rødt, blått, gult og brunt går over til svart hvit. Himmelsk blå bunn ligger i flere lag der andre farger skinner gjennom, men også lagt ovenpå. Felter underst i billedflaten fungerer som noter eller kommentar til maleriet. Slik vil jeg introdusere John Anton Risan, født i Trondheim, 1934.

Elementer

I noen av Risans ulike arbeider går elementer og romproblematikk igjen. De mest radikale eksemplene er to malerier som ikke er med i utstillingen på Trondheim Kunstmuseum, de er laget i serie og heter *Åpning* (1982). Her går de igjen som *Kassemaleri* (1984). Det rektangulære prismet har et åpent felt fra topp til bunn i senter av arbeidet. Senket inne i prismet ligger et objekt, innpakket i bemalt avis-papir og knyttet sammen. Billedflaten blir hel ved at forsøkningen med objektet blir lukket med glass. I arbeidets ytterkanter er ansamlinger av farger med penselpunkting og penselføring i Risans ordning. Men de løses fort opp og fargene blir bleknet, opp mot hvitt på den ene og opp mot blått på den andre, tilsvarende arbeidet. De lyse fargene assosieres som om de er dratt ut i fortregning med kunstnerens fingrer. Og i sentrum har vi altså åpningen. Arbeidet er ikke tradisjonelt maleri, heller ikke objekt, skulptur eller installasjon. Det tredimensjonale arbeidet er svært taktilt.

Lever sitt eget liv

I to malerier titulert *Tilegnet Karen Christine Friele* fra 1978, er det klanger av to elementer som står nær og hører til hverandre. Elementene ser ut til å være hjørner av prizmer der tilhørende klanglige element er som et rammehjørne. På en lys og luftig bunn består vinkelen av felter i gult og blått, mens feltene i prismet er gitt sort og hvitt. Den livlige bakgrunnen og valorene i de kubistiske sidene gir inntrykk av belysning, faktisk bakfra. Det andre bildet er gitt en bunn som går mot rosa, hvor feltene i elementene er inndelt i en annen variant.

I bildene finnes flater strengt skåret, men de kan også gå i oppløsning. Malingen står frem som en egen materie og lever sitt eget liv der de er svuppet eller punktet på med pensel. Pensler med rene farger strekes ut, hvor på penselen seiler rundt med farger og valorer.

Inne i bildene sees bilder av bilder som kommentarer, korrektiv til bildene. Her sier felter

og markeringsstreker noe om avstander.

Andre steder finner jeg malingansamlinger (som om det er en masse) som ikke er strengt samlet i elementer eller rektangler. Disse er amøbeaktige vesener som lever sitt eget liv.

Allerede i 1965 kom signaler om Risans felter og penselføring. Der både koloritt og billedoppløsning begynner å ta form, og som skal bli Risans livsprosjekt. Selv ble jeg overrasket av *Maleri II*, 1965, da to tredimensjonale bokser flankerer ytterssidene av maleriet så tidlig i hans produksjon. Virkningen forsterkes av dybdeinntrykk på lerretet mellom dem. Bilder fra 1965 har mer urene farger og de ryddige konstruktive elementene mangler. De ser ut til å ta form etter Risans tilknytning til *Tegning, form og farge*, ved arkitektholdet ved Norges Tekniske Høyskole fra 1970–1972. Om han viser at

Tilegnet Karen Christine Friele, 1978, maleri, 145x100 cm. Tilhører Trondheim Kunstmuseum.

han skal bli en stor kunstner allerede i 1965, brijerer han nå som 65-åring. Det ser ut til å være enklere malt, men alt stemmer. Mer bastant korrekt der penselen er fri og tegner mer ledig rundt om i og utenfor elementene.

Fortellende bilder

Rundt 1980 skjer noe med flater, prizmer og rom. På syttitallet eksperimenterer han med relief av brettet papir, gjerne i kombinasjon med tegning og maling. Ungdomsarbeider helt tilbake fra 1955 viser damer, barn, modeller, og mor og barn i by, der barns område for utfoldelse ser ut til å være viktig. Dette er fortellende bilder og er spesielt moro for oss som kjenner kunstneren.

Det er begrenset hva man kan få med på en retrospektiv utstilling, men jeg savner bilder fra separatutstillingen ved galleri Haaken i 1968, en utstilling med historisk sus. Dessuten finner jeg ikke bilder fra jubileumsutstillingen i Kunstnerforbundet i 1991, som jeg husker med et markant innslag fra en mørk grå palett.

HENDER

ske kunsten. De sto midt oppi det på en helt annen måte enn oss her, sier Kleiva.

Svermen av helikoptre som truede sommerfugler over brent jord i *Amerikanske sommarfuglar*, ble oppfattet som debattinnlegg i 70-tallets heftige reaksjoner på amerikanernes krigføring i Vietnam. Nå forteller Kleiva at han ikke er sikker på om det virkelig er amerikanske helikoptre han har avbildet.

– Nei, det er et utklipp jeg fant i et fransk magasin, og landskapet tror jeg er fra Sveits, sier han lurt.

Hyllest

De tidligste bildene viser tydelige trekk fra popkunsten, som *Egget* fra 1968. I *Helsing til Ho Chi Minh* går Kleiva et skritt videre med sin en parafraze over FNL-

flagget. Ikke som den harselering popkunsten ofte benyttet seg av, men som en hyllest til den vietnamesiske geriljalederen. Klisjeene kunne blomstre innen samfunns-kritisk kunst, men hos Kleiva blir klisjeen holdt opp som et positivt mottrekk.

Fleire bilder har hender som symbolsk element, som i *At hendene er våre egne*, der Kleiva benytter trepanelets årringer til å skape følelsen av hud.

– Ja, det er jo hendene som skiller oss fra andre skapninger, at vi kan bruke dem slik vi gjør. De kan være et farlig redskap, samtidig som de er det beste redskapet vi har til mye annet, på godt og vondt.

Det er ikke de «myke, varme hendene til mor», men en hyllest til arbeidets hender som går igjen hos Kleiva.

– De er mine egne hender, og trepanelet avfotograferte jeg av atelierveggen hjemme.

Det organiske treet får også en betydningsbærende funksjon i flere bilder, og blir til en poetisk påminnelse om nærhet til natur, forgjenglighet og hudens metafor.

– Jeg er blitt mykere med årene, tema har endret seg, men egentlig har det ikke skjedd så mye. Selv om formen forandrer seg, så er det den samme grunntonen som går igjen, sier Kleiva om sine nye bilder.

Det er ikke 70-tallets ideologiske overbygning en skimter i de ladete bildene i underetasjen i Kongensgate 9. Fortsatt klarer han å skape en spenning i oss når vi betrakter bildene, en uro over noe annet. Treet har fått blader i gull og sølv, og vi aner en lengsel når Kleiva hvisker mykt: *Vær så snill – vær stille.*

KLASSEKAMPEN FOR 10 ÅR SIDEN

Gros bakvei til Brussel

Før EFTA-toppmøtet i Oslo neste uke går norske og svenske politikere kraftig ut mot at «EFTA-spo-ret» skal bli en bakvei inn i EF.

På møtet i Oslo står EFTA foran et sjebnevalg. Det er allerede kjent at ledende krefter, blant annet Gro Harlem Brundtland, er positiv til en felles domstol og tollunion mellom EFTA og EF. Spørsmålet om å gi EFTA overstatlig karakter står også på dagsordenen.

Arbeidet med å tilpasse EFTA til EF foregår nå med et høyt tempo i embetsverk og departementer, utenfor demokratisk innsyn og kontroll.

Regjeringa må redegjøre for innholdet i EFT-tilpasninga, krever SVs Theo Koritzinsky og Kristen Nygaard i Opplysningsutvalget om Norge og EF.

KLASSEKAMPEN FOR 20 ÅR SIDEN

Milliongave til NORCEM?

Er Per Kleppe eneheriker i Norge?, spør formannen i Tysfjord Arbeidsmannsforening Kåre Kristiansen i en kommentar til at finansministeren denne uka på sjølstendig initiativ tok kontakt med Norcem for å tilby konsernet hjelp til å skaffe 375 millioner for å bygge en sementfabrikk i Levanger. Fabrikken er en direkte trussel mot arbeidsplassene i Kjøpsvik i Nordland. Mye tyder på at den vil rase flere arbeidsplasser i Kjøpsvik enn den vil gi i Levanger. Prisen på fabrikkene i Levanger er 2,3 milliarder kroner.

Denne uka nekta regjeringa å bevilge 70–80 millioner til å redde 3–400 arbeidsplasser i Tandberg. Samme uke iler de storkonsernet Norcem til hjelp. Slik tjener DNA monopolet Norcem. Slik sviker de arbeidsfolk.

UKAS DIKT

Morgonskuggane

Gardina sitt ugløymelege liv

Den søv som lastar ned

Pustmyriaden rommande rom

Der blander grøne traktorar

sol til kvarandre

Eg syng naken, på eit sviande

panser, hardt avgarde

i glad storm

Den som segla seg opp frå

inste bukta

Av eit gult smilblikk

Diktet er skrevet av **Kjartan Hatloy** (fødd 1954) og henta frå samlinga *svarte lyn* (Oktober Forlag, 1999). Hatloy kjem frå Sørbøvåg i Ytre Sogn, og har bakgrunn frå skipsindustrien og filosofistudier i Bergen. Han debuterte i 1996 med samlinga *Solreven* og har også gjeve ut *Svarande pupill* i 1997.

EUROPAS N

Med natoutvidelsen 12. mars ble det reist en ny mur mellom øst og vest, midt i hjertet av det tidligere Tsjekkoslovakia. I Praha mener noen at sivilisasjonen slutter ved den slovakiske tollene, men i grensebyen Hodonin lever de to folkene fortsatt som brødre og søstre.

Tsjekkerne og slovakene levde under samme flagg i et trekvart århundre. Som snarlig natomedlem og aktuell kandidat til EU, er Tsjekkia på full vei inn i Vestens fold, mens naboen i øst fortsatt sitter fast i lavt reformtempo, diskutabile demokratiske institusjoner og et kameraderi i statsapparatet som minner om tida før 1989. Den mangeårige statsministeren i Slovakia, klumsete og autoritære Vladimir Meciar, ble beskyldt for å styre som om Sovjetunionen fortsatt eksisterte. Folket kvitta seg omsider med ham ved valget i fjor høst, men det er en lang vei å gå.

Hos tsjekkerne har det de siste ti åra foregått ei massiv endring i kulturell, politisk og økonomisk orientering. Hatet til de tidligere kolonisererne fra Russland ga støtet til en prosess hvor Vesten ble omfavna, og hvor alt det russiske ble forsøkt renska bort over natta.

– Dette var ei tid med mye dum politikk. Handelsforbindelsene med Sovjet ble brutt på politisk grunnlag, på tross av at mange av dem faktisk var lønnsomme. Dette gjaldt også den økonomiske kontakten med land som Romania, Bulgaria og til en viss grad også Ungarn og Polen,

Grensepasseringa mellom Tsjekkia og Slovakia markerer nå det nye skillet mellom øst og vest i Europa, men få av innbyggerne i nabobyene Hodonin og Holic frykter noe nytt jernteppe.

Planet Hollywood og McDonalds for lengst på plass i Prahas gater, og i de tidligere bygningene til Sovjet

sier professor Miroslav Hroch ved Karlsuniversitetet i Praha.

Mange tsjekkiske eksportbedrifter led under dette, men nå er handelen med Russland i ferd med å komme i gang igjen.

– Ting er i ferd med å normalisere seg. Men fortsatt kan folk være mistenksomme overfor tsjekkerne som gjør forretninger med russere, forteller Hroch.

Slavisk brorskap

Det har ikke alltid vært sånn. I det forrige århundret trudde mange på en felles slavisk stat og på at den russiske tsaren skulle redde både tsjekkerne og slovakene fra den østerriksk-ungarske keiseren i Wien. Etter den andre verdenskrigen valgte de sovjetkommunismen som svar på Vestens svik ved Munchenavtalen i 1938. I større grad enn i Polen, Ungarn og Romania var befolkninga vennligsinnet stemt overfor russerne og sosialismen. I 1999 er Planet Hollywood og McDonalds for lengst på plass i Prahas gater, og i de tidligere bygningene til Sovjetisk senter for forskning og kultur, har EU's informasjonssenter flytta inn.

Etter det plutselige bruddet med de gamle sannhetene føler tsjekkerne et behov for å skaffe seg en ny tilhørighet. Vendinga mot vest har

bidratt til å øke avstanden til alt som ligger øst for elva Morava, inkludert Slovakia. På tross av at det slovakiske språket er like forståelig i Tsjekkia som svensk er i Norge, kjøper ikke kringkasterne i Praha inn tv-programmer fra nabolandet. Trangen etter å knytte seg fast til Vesten har bidratt til oppkomsten av bisarre teorier om rase og identitet. Den mest eiendommelige er den om at tsjekkerne egentlig er keltere og at den keltiske folkevandringa aldri nådde så langt som til dagens Slovakia. Dermed hører tsjekkerne med i den «vestlige familien», mens slovakene er barbarer.

– Når vi kommer inn i EU og Nato, vil ei ny grense oppstå. Men heldigvis går denne grensa mellom oss og Slovakia, sier forretningsmannen Hynek Strnad til Prague Post.

– Rein nonsens, sier historikeren Hroch om den fantasifulle raseteorien. Han er en av verdens fremste eksperter på nasjonale bevegelser, og han framhever at det bodde keltere også i dagens Slovakia. Hroch aviser imidlertid at det noen gang eksisterte en tsjekkoslovakisk nasjon.

– Grensa har eksistert i 1000 år. Slovakia var en del av Ungarn. På slutten av 1800-tallet oppsto en teori om tsjekkoslovakisme, men denne eksisterte side om side med slova-

NYE SKILLELINJE

...ngningene til Sovjetisk senter for forskning og kultur, har EUs informasjonssenter flytta inn.

ne skulle samles i en felles stat. I Masaryks heimby, Hodonin, er folk mer opptatt av sine daglige gjøremål enn av storpolitikk og kreative raseteorier. Mange av innbyggerne har familie i Slovakia, og ingenting tyder på at det skal reises noe jernteppe mellom Hodonin og den lille byen Holic på den andre sida av grensa. En vanlig rutebuss transporterer et lass av ungdommer den seks kilometer lange veien, og den søvnige grensevakta gidder ikke en gang sjekke pass.

Pensjonisten Jozef Tubel er slovak, men pendler hver dag over grensa til Hodonin for å tjene penger som sikkerhetsvakt.

– Her er jeg akkurat som heime. Jeg ser ingen problemer med tsjekkere, og mange slovakker kommer over for å jobbe, handle eller besøke familie, sier han.

Mesteparten av innbyggerne i byen støtter natomedlemskapet hvis de blir spurt, men de færreste er spesielt opptatt av spørsmålet. Tobakksarbeideren Martina Kubisova veit ikke en gang hva Nato er.

– Folk er imot sigøynere, ikke slovakker. Jeg ser på slovakkerne som tsjekkere, sier hun.

Kontordama Hana Vaculikova er et unntak når det gjelder nato-spørsmålet.

– Pengene skulle ha vært brukt på barna isteden. I 1989 lova Havel at så snart Warsawapakta var oppheva, ville det samme skje med Nato, klager hun.

På den andre sida av grensa føler ikke folk at de er stengt ute. Innbyggerne i Holic oplever det som en fordel å kunne bruke tungemålet sitt i to land. Dessuten er det billigere varer i Tsjekkia, og grenshandelen florerer.

– Her i den vestlige delen av Slovakia har vi et utmerket forhold til tsjekkene. Søstera mi er gift med en av dem, forteller en gymnastlærer som ikke vil oppgi navnet sitt. Han forteller at folk i mer sentrale deler av Slovakia kan føle seg mindreverdige og sjalu, men at det er deres egen feil.

– De isolerer seg sjøl, blant annet ved å stemme på det nasjonalistiske Folkepartiet. Jeg er stolt over å være slovak, men jeg har ingen problemer med å tenke i europeiske termer, sier gymnastlæreren.

kisk nasjonalisme før den visna bort på 30-tallet, forteller historieprofessoren. Hroch mener forholdet mellom slovakere og tsjekkere har bedra seg siden 1989.

– Mange tsjekkere så på slovakene som parasitter på grunn av alle overføringene østover før 1993. I dag er de antislovakiske fordommene svakere. Men det er mulig å finne et mindreverdigheitskompleks i Slovakia, sier han.

Hodonin

Sjelden har én manns innsats vært så avgjørende for ei stats-

Historieprofessoren Miroslav Hroch mener det aldri har vært noe grunnlag for en tsjekkosllovakisk nasjon, men at forholdet mellom de to folkene har bedra seg siden skilsmisja i 1993.

dannelse som da Tomas Garrigue Masaryk losa fram Tsjekkoslovakia til internasjonal anerkjennelse og uavhengighet i 1918. Filosofen Masaryk opererte både i London, Moskva og USA under den første verdenskrigen for å tale sitt folks sak. Han var sjøl tsjekk, men faren var slovak, og han hadde vokst opp like ved grensa. Han utmerka seg som en tidlig talsmann for kvinnefrigjøring, og han gikk krast ut mot den gryende antisemittismen i Europa.

«President-frigjøreren» insisterte på at slovakene og tsjekk-

SLOVAKIA PÅ RETT VEI?

– Vi må stå på som arbeidsnarkomane for å rydde opp etter Meciar, sier sosiologiprofessoren Martin Butora til Slovak Spectator.

Den tidligere statsministeren får skylda for at Slovakia har havna på etterskudd i spørsmål om medlemskap i både Nato og EU. Den prahabaserte avisa Lidove Noviny, skriver at et par av Meciar sine ministre nå er under etterforsking for å ha forfalska

resultatet av ei folkeavstemming om natomedlemskap.

Den nye sentrum-venstrekoalisjonen til har satt seg som mål å gjenreise det internasjonale samfunnets tillit til slovakisk demokrati og markedsøkonomi. Den ungarske minoriteten som tidligere ble undertrykt av Meciar, deltar nå i Mikulas Dzurindas regjering. Utenriksminister Eduard Kukan uttalte under ei reise til USA at

revolusjonen som begynte i 1989, ikke ble avslutta for Meciar ble fjerna under valget i september i fjor.

Forholdet til nabolanda Tsjekkia og Ungarn har blitt bedre. Vaclav Havel, som knapt satte foten sin i Slovakia under Meciar, fløy sporenstreks til Bratislava for å hilse på den nye statsministeren etter valget. Sjøl om veien er lang å gå, ventes det nå at Slovakia vil komme tilbake i

diskusjonen om medlemskap i Nato og EU.

Svartkvittbildet av et fremadstormende Tsjekkia og et reaksjonært Slovakia er i ferd med å rakne. Den tidligere tsjekkiske statsministeren Vaclav Klaus' økonomiske mirakel er over, og politikerne i Praha er beskyldt for å ha hvilt på sine laurbær etter at landet tidlig ble utnevnt til førstekandidat av både Nato og EU. Den økonomiske veksten har stoppa opp, og

avsløringer om korrupsjon og manglende regulering av markedsøkonomien har svekka tsjekkernes tillit til politikerne sine.

Men i Slovakia råder altså en gryende optimisme. 19-årige Zuzana Benova, som ønsker å studere i Bratislava, både håper og trur at landet vil bli medlem av Nato og EU.

– Men vi trenger tid. Den nye regjeringa vil bidra til at vi nærmer oss Europa, men det vil fortsatt ta 2–3 år før ting er ordna og vi kan begynne å snakke om EU og Nato, sier skoleleven.

Løve søker løvetemmer

Finansvilldyret, filantropen og nå også forfatteren George Soros er et fenomen – skapt av det globale spekulasjonssirkuset. Nå vil han markedsfundamentalismen, denne ideologiske imperialismen, til livs.

Anmeldt av HALVOR FJERMEROS

Nå foreligger *Den globale kapitalisme i krise* på norsk, ei bok jeg gjøv løs på med store forventninger, gitt de feiende karakteristikker både Soros sjøl og britiske og amerikanske kritikere har gitt med utgangspunkt i boka. Et stykke på vei oppfyller han forventningene. For ingen skal ta fra Soros at han i tillegg til å være et råskinn av en valutaspekulant også er et lesende og tenkende menneske. Men den tankens kraft han på sitt beste representerer følges ikke opp av en like frapperende evne til å konkludere. Han lider under valgets kvaler, og denne lidelsen blir tydeligere jo lenger ut i boka en kommer.

Kanskje er dette et bevisst valg fra denne forunderlige finansfyren, filosofisk anlagt som han er og med filantropiske anfølelser som kan måles i milliarder dollar, delt ut fra hans profittskapte fonds til gode formål blant nødstedte mennesker kloden rundt. For han følger sin store læremester, vitenskapsfilosofen Karl Popper, og gjør seg til talsmann for Poppers begrep «det åpne samfunn». I dette relativt lavt profilerte utopiske samfunn fins ingen sannhet med stor S, men derimot en erkjennelse av at menneskesamfunnet aldri kan bli perfekt. Dermed må vi godta det nest beste, et ufullkomment samfunn som har evnen til å forandre seg tilstrekkelig til å forhindre at totalitære samfunn oppstår igjen. Soros, født i 1950, vokste opp i Ungarn, og har sånn sett opplevd både nazistiske og kommunistiske regimer for han emigrerte til England i 1947 og videre til USA i 1956, i ett av det ungerske folks svarteste år. Det var i USA at Soros begynte sin karriere som investor, den som skulle føre til beskyldningene om at han personlig var skyld i såvel det britiske pundets devaluering i 1992 og den thailandske bath'ens fall som satte igang Asia-krise i 1997.

Angrep og ansatser

Soros går hardt ut i innledningskapitlene: «Finansmarkedene svinger ikke som en pendel; de har i senere tid virket mer som rivningskuler som river ned den ene økonomien etter den andre». «Jeg tolker global kapitalisme som en ufullstendig og forvrengt form for åpent samfunn», eller «Den sentrale påstand i denne boken er at dagens markedsfundamentalisme utgjør en større trussel mot det åpne samfunn enn en hvilken som helst totalitær ideologi». Her er ansatser med utgangspunkt i en agitasjon som går ut på de fleste 1.maitaler fra Youngstorget på 1990-tallet.

Og angrepene videreføres i resonneringer som burde få ordførere og rådmenn til å bråbremse i sine kommunale privatiseringsbestrebelse: *Funksjoner som verken kan eller bør styres av markedskreftene alene omfatter mange av de viktigste sidene ved det menneskelige liv; fra moralske verdier til familierelasjoner og estetiske og*

intellektuelle prestasjoner. Allikevel forsøker markedsliberalismen stadig å utvide sin makt også innenfor disse områdene, gjennom en form for ideologisk imperialismen. Ifølge markedsfundamentalismen bør all samfunnsmessig aktivitet og menneskelig interaksjon ses som transaksjons- og kontraktbaserte relasjoner og evalueres i forhold til en enkelt fellesnevner – nemlig penger. Aktiviteten bør så langt som mulig reguleres av noe så lite påtrengende som den profitmaksimerende konkurranseens usynlige hånd. Markedsideologiens inngrep på områder som ligger langt utenfor forretningslivet og økonomien har en destruktiv og demoraliserende innvirkning på samfunnet. Men markedsfundamentalismen har blitt så mektig at de politiske kreftene som ønsker å motstå den blir stemplet som sentimentale, ulogiske og naive. (s.20/21).

Refleksivitet og dialektikk

Soros gjør i bokas første halvdel gode forsøk på å trenge inn i en

filosofisk og historisk analyse av vilkårene for menneskelig aktivitet i vår tid. Et sentralt begrep er *refleksivitet*. Med utgangspunkt i sine erfaringer fra finansmarkedet, der den enkelte handling påvirker den virkeligheten som markedets aktører opererer innenfor, konkluderer Soros med at refleksivitet også omfatter alle former for menneskelig aktivitet: «Det må erkjennes at en slik historieteori danner en slags dialektikk mellom våre tanker og virkeligheten. Den kan tolkes som en syntese mellom Hegels ide-dialektikk og Marx' dialektiske materialisme». Men han reserverer seg: «Den eneste grunnen til at jeg ikke bruker ordet dialektikk oftere, er at jeg ikke ønsker å dra på det tankegodset som følger med. Marx presenterte jo en deterministisk historieteori som står i diametral motsetning til min egen posisjon».

I stedet for forutsigbarhet, stiller Soros opp fjelloppfatningene og feilene som gjøres av «deltakerne» som viktige for historiske begivenheter. Her legger han opp til en

spennende diskusjon om forholdet mellom den subjektive oppfatning av virkeligheten og begivenhetenes gang som det er all grunn til å dvele ved. I noen grad gjør Soros det ved å videreføre resonnerementet henimot det han kaller «det åpne samfunn», altså et samfunn der alle totalitære krefter, enten de kalles fascistiske, kommunistiske eller markedsfundamentalistiske, skal holdes fra døra ved hjelp av et demokratisk og pluralistisk system som sørger for åpne sikkerhetsventiler.

På den andre sida kjører Soros ut med påstander som det etter hvert viser seg å være tynt belegg for i boka. «Slik vil et sammenbrudd av det globale finansiessystemet føre til sammenbrudd i den internasjonale frihandelen» – en påstand han underbygger ved å henvise til at bare internasjonale finansmyndigheters intervensjon kan forhindre en slik utvikling, men: «Muligheten for dette er liten, siden G7-regjeringene nettopp har unnlatt å intervensjonere i Russland». Stadig vekk, som her,

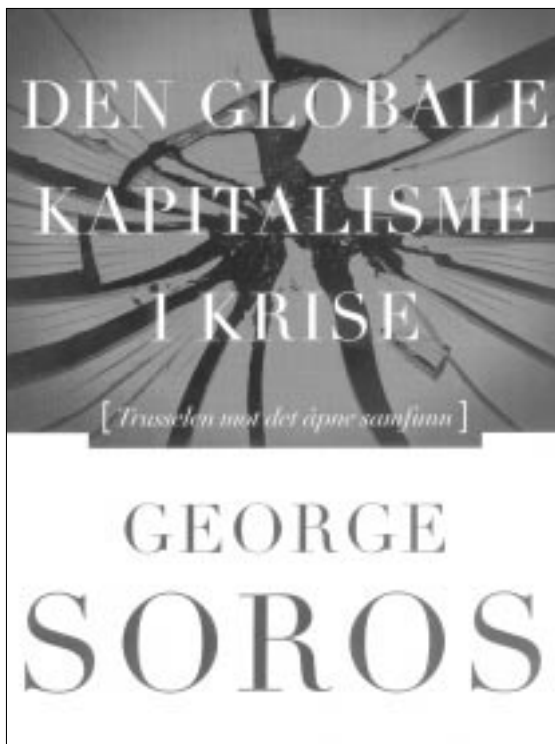
virker det som om Soros ikke klarer å fri seg fra sin rolle som finans- og valutaspekulant. Han kaster ut dommedagsprofetier som han seinere må tygge i seg når han igjen påtar seg rollen som «rådgiver» for et virusbefengt system. Når det kommer til utskrivning av resepten får pipa en annen låt. Da lyder det slik: «Jeg har imidlertid ingen problemer med å hevde at det globale kapitalistiske systemet vil bukke under for sine egne defekter, om ikke denne gangen så i neste omgang – med mindre vi innser at systemet er ufullkomment og handler i tide for å korrigere mangelen» (s.125).

Herfra og boka ut klatter Soros i hop likt og ulikt av lettbeinte, men av og til slående analyser av Russland, USA, EU, IMF, sin egen menneskekjærlige innsats og sine fonds, forholdet mellom staten og det sivile samfunn, tro og tvil omkring egne transaksjoner, tilopp til gode analyser av den sør-ostasiatiske gjeldsmodellen som årsak til Asia-krise og stadige gjentakelser av det grunnleggende ustabile ved den globale verdenskapitalismen. Prosjektet klapper liksom sammen, sjøl om mang en finansspekulant sikkert kan ha nytte av å studere Soros risikovurderinger og utviklingsomne evne til å sette seg inn i de internasjonale forhold som han har vist sånn en uovertruffen evne til å analysere.

Hastverksarbeid

Det var synd at det skulle ende slik. Men framfor alt er det kan hende symptomatisk for vår tid det er «fienden sjøl» som står fram og formulerer noen av de mest velformulerte spørsmål om farene ved den globale økonomien, et system spekulanten sjøl ikke unnsår seg for å bruke betegnelsen «imperialisme» om. Det er bra at lille Pax Forlag sørger for å få utgitt denne boka på norsk, men det har avgjørt hatt sin pris å få den ut på rekordtid. Korrekturlesere er en truet art i vår tid, noe som setter sine spor i en i og for seg åreit oversatt tekst. Men dette er ei bok fylt av fagbegreper og sært økonomspråk. Da må en finne løsninger som forsvarer en oversettelse og ikke nøye seg med å skrive «arbitrasjonsteorier», «og ga høye multipler (p/e) til aksjene» uoversatt eller uten forklaringer. Verre blir det når den asiatiske varianten av kapitalisme, «Crony Capitalism» på engelsk, oversettes til «kronkapitalisme» (s.125) som om det skulle være krona i den kapitalistiske juvelen. Tvert om er det snakk om det som vestens aktører med forakt kaller «kompiskapitalisme», altså en konfuciansk lukket mafiaøkonomi som gjør at det frie markedets riddere stiller med handikap når de skal investere i Asia. Men unnlatt ikke å lese boka, for all del!

George Soros
Den globale kapitalisme i krise – Trusselen mot det åpne samfunn
211 sider, Pax Forlag 1999
Oversatt av Tone Anderssen

jazzscene@eunet.no http://nettvik.no/jazzscene/

Av DAVID FISHEL

Geni + soul = Ray Charles

Jeg har tidligere ymtet fram på at det bare har vært tre ordentlige eksempler på musikalsk geni innenfor jazzen i dette århundret. Louis Armstrong, Charlie Parker og Ray Charles. «Denne Fishel er sannelig freidig», hører jeg at du sier. «Hva slags vill påstand er det?»

Vel, enten så er du enig, eller så kan du sende meg en e-post. Adressen står på den svarte stripen på toppen av siden. Jeg vet at du ikke har noen problemer med Satchmo og Bird – men Ray?

Største nålevende sanger

Jeg er nesten ferdig med en utmerket biografi, *Ray Charles – Man and Music* (Riverhead Boks) av Michael Lydon. Jeg er også totalt oppslukt av den fenomenale nye 5-CD-boksen *Ray Charles – Genius & Soul – The 50th Anniversary Collection* (Rhino R2 72859). Men selv uten disse kjære hjelpemidlene vil jeg

hevde at Ray Charles er den største nålevende sanger og et ekte musikalsk geni!

Det kreves mot til å overleve når man i en alder av fire har sett sine kjære eldre bror drukne, uten å være i stand til å redde ham. Det kreves mot til å overleve når man blir blind to år seinere – i en alder av seks. Det kreves mot å bli fortalt, langt vekke fra hjemmet på en skole for blinde, borte fra den personen som virkelig betydde noe for ham – at moren er død. Han var nå foreldreløs.

Ray Charles har ikke bare overlevd disse traumene, han har utmerket seg med sitt håndverk, han har hatt utallige hiter over hele verden, etablert seg som en elsket artist og vært en kilde til inspirasjon for enhver musiker som noen gang har lyttet ordentlig til ham.

Guttedrømmen

Boken forteller om Rays lange avhengighet til heroin. Hans daglige omgang med marihuana og hans raffinerte teknikk/besettelse av kvinner, med kjærlighet og sex. Boken forteller også om Rays rei-

se til stjernehimmelen. Hans evne til å fokusere, motivere og lede er imponerende. Ray Charles bygde et imperium på sine barndomsdrømmer. Han er en av de første og en av de eneste som har kjøpt tilbake sine første master-taper, han har spilt inn det meste i sitt eget studiokompleks og gitt de fleste albumene på sin eget plateetikett, Tangerine. Han betalte sine band og stab dårlig, men han var ærlig. Han er glad i sjakk, og ofte

Ray Charles

beskrevet som en med en umetteilig appetitt på kunnskap.

Boken beskriver Rays musikalske utvikling og tilbyr en interessant innsikt i hans tidlige innspillinger. Det er grafiske framstillinger av stoffmisbruket, slåsskampene, men også de gode stundene – suksessene. Men vi må vende oss mot CD-boksen for å virkelig ta til oss Ray Charles. Fordi Ray preker en slag universelt akseptert gospel, gjør han deg til en troende – gjennom musikken.

Ingen av musikerne som var med på endeløse turneer med Ray husker at de noen gang har sett han gråte. Han snakket mye – men sjelden om seg selv. Men de dype følelsene du hører i stemmen hans, måten han synger på, i de mange snakkende «kommentarene» i mange av sangene hans – er rene og tilsynelatende uendelige.

Et sant geni

Samlingen tar oss fra Rays egen «Confession Blues», spilt inn i Seattle i 1949 til en typisk utmerket cover-låt – Paul Simons «Still Crazy After All These Years», spilt

inn i Los Angeles i 1993. Det siste sporet «morpher» inn i Ray Charles' karakteristiske avslutninger – grooven, den gospel-liknende, transe-liknende rundtur – der bror Ray løfter deg opp og ut av deg selv.

Ahmet Ertegun, grunnleggeren av Atlantic Records, så tidlig Rays talent og potensiale. Han signet ham, reiste med ham, gjorde plater og spredde ordet om ham i de viktige tidlige årene; de karriere- og karakterbyggende årene. «Min oppfatning er at han er ett av de virkelige genier i vår tid. Og med geni mener jeg en innovator, en artist med sin egen visjon, en utrolig vokalist, en stor pianist, bemerkelsesverdig komponist og arrangør. Vi kalte ham 'geniet' ikke som et markedsføringstriks, men fordi det var det vi mente han var – et sant geni.»

Personlig føler jeg stor taknemlighet til Ray Charles. Musikken hans har trøstet meg gjennom mine tungeste stunder, hevet meg gjennom de verste periodene med kjedsomhet og mangel på retning og den har tatt meg til himmelen – when I thought I was already high!

UKAS ARTIST

AUDUN KLEIVE

ded Nose/Extended Noise fra 1983, var med i Brødrene Balke Etno Funk (Kongsberg) og Knut Riisnæs kvartett (Molde) 1984. Terje Rypdals trio, The Chasers, fra 1984, Circulazione Totale Orcestra i Stavanger (1986–89), igjen i Oslo 13 fra 1986 og Trio 87 (1987–90). Foruten dette, har han gjort en rekke turneer og plater med svenske musikere, spesielt gruppa Entra Live, og gjort plateinnspillinger med blant andre Jon Ebersson trio, Jon Ebersson/Sidsel Endresen og Per Husby, Palisanderkvartetten, Jan Gunnar Hoff, Marilyn Mazur's Future Song, Gunnar Andreas Berg, Bugge Wesseltøft, Bendik Hofseth og gruppa Decoy.

Kleive hører med blant Norges dyktigste og mest dynamiske trommeslagere og ble av Foreningen Norske Jazzmusikere kåret til «Arets Jazzmusiker» i 1989. Han har siden 1990 hatt et fruktbart samarbeid med Jon Balke og Per Jørgensen, dokumentert på platene *On and On* (1991), *Jøkelba!* (1992) og *Jøkelba live* (1994), samt vært en del av Jon Balkes Magnetic North-ensemble fra 1993. Han har også jobbet i kvartett med Nils Petter Molvær, Bugge Wesseltøft og Bjørn Kjellemyr, blant annet med *Åpent Øre* 1991 og gjorde 1991–92 albumet *Music for Men and Machines* sammen med Jon Ebersson.

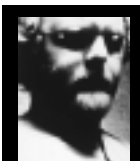
I 1996 var han gjestesolist under «Europas kulturby» København. Samme år spilte han inn CD-en *Going with the flow* sammen med Olga Konkova og Carl Morten Iversen. Hans siste produksjon i eget navn bærer tittelen *Bitt*.

Trommeslager, perkusjonist

Født 20.10.1961

Audun Kleive er oppvokst i Skien, sønn av organisten Kristofer Kleive og bror av organisten Iver. Begynte å spille trommer i rock- og danseband. Er utdannet ved Musikkhøyskolen i Oslo og ble under studietiden med i jazzrockgruppa Lotus (1981–83) og Oslo 13 (1981–84). Han platedebuterte med sistnevntes *Anti-therapy* (1983).

Kleive ble raskt en ettertraktet trommeslager i flere oslo-band. Han spilte med Anne-Marie (1983–84, AHA/Exten-

PORTRETET

Trude Mette Johansen, 31 år, stand up-komiker

Hopp Trude Mette, hopp!

Hun er inkarnasjonen av «søringers» fordommer mot finnmarkinger, og alt hun presterer å forkynne fra scenen er etter sigende sant. Norges eneste kvinnelige stand-up komiker har også en høne å plukke med gutteromshumoristene som har fått dominere denne nye scene-sjangeren i Norge:

Folkens – størrelsen teller.

Æ BLI KRISTEN kvær gang æ befinn mæ på en flyplass, røper hun på scenen. Oversatt til et språk som klinger kjent sør for tregrensa betyr det at Trude Mette Johansen har en voldsom flyskrekk. Av den virkelige jævlige typen. Såpass ille at hun blir roligere av å skrive de siste hilsener til alle hun er glad i på små lapper. Men det å brette ut sin egen utilstrekkelighet, tilhørighet, sine komplekser eller familie på en liten scene foran et kobbelt av vilt fremmede byr overhodet ikke på problemer for Trude Mette. Logikken her kan det bli vanskelig å forklare, selv ut fra geografien lover.

Vi sitter på Smuget i Oslo og venter på at Trude Mette fra Mehamn skal oppfylle alle våre forventninger og fordommer. Hun har kalt stand up-showet sitt «Ka fan e galt med å være sexsymbol?» og plakaten holder forventningene oppe ved hjelp av komikkens grunnpillarer; øreklame, dyp utringning og røde sløyfer. Under sløyfene skyter fandanivoldske øyne ild, og kontrasten mellom vår tradisjonelle oppfatning av attraktive kjønnsobjekter og Trude Mettes fysiske fakta skal sette perspektivene i ironiens vendekrets.

IDET VI får audiens er det temmelig nøyaktig 1441 minutter til Trude Mette Johansen dunder løs litt livsanskuelse og -erfaring i vekselvarme lyskastere og flomlys. Hun er bare gjemt bak en liten mikrofona som igjen bare forsterker den skarpe stemmen hennes og gjør det enda vanskeligere å gjemme seg bort. En komiker dupper alltid i vannspeilet mellom ekshibisjonisme og masochisme – briste eller bære; synk eller flyt. Tjuefem timer senere vil Trude Mette ene og alene ha forandret en bit av norgeshistorien. Vårt lange land vi da ha overvært og fortært den første kvinne som har satt opp sitt egenproduserte stand up-show.

– Om det nå skulle gå helt til helvete så vet jeg i det minste at jeg prøvde, sier hun før hun går på scenen for generalprøve.

– Kanskje baner jeg bakke for noen andre jenter som tør først nå som jeg tok det første steget. Men i går ba jeg så tynt om å få slippe å

stå på den satans scenen igjen. I sånne øyeblikk er det eneste jeg drømmer om er en rolig jobb i kassa på Rema 1000.

INGENTING ER så alvorlig som humor. Og fint lite er så humoristisk som ingenting. I kjølvannet av stand up-komikkens ferske og storslagne suksess hevder norske kritikere og journalister at den nye generasjonen humorister er kyniske guttevalper som ikke skjønner hvor grensa går mellom reinhekle sjikane og morbide smakløsheter. Og svaret man får på den slags tiltale er at den som ikke skjønner leken er alt for gammel til å smake på lamstekken. Så sies det at kritikken handler om hvordan den eldre generasjon har mistet kontrollen og humorbastionen sin, og i ironiens og ingentingens tidsalder er ingen lengre i stand til å skimte hva som er «med og mot normalt». Gutteromshumoren er til alt overmålt blitt kalt denne generasjonens mest vellykkede ungdomsopprør, som har dukket opp helt utilsikket, esse. I dette mincefeltet satses Trude Mette nattesønnen og sparepengene på å sette sitt feminine og markant nordnorske bumerke.

– Stand up er fremdeles en fersk sjanger i Norge som trekker det publikummet som revy- og teatermiljøene har slitt med å knytte til seg. Stand-up-sjangeren treffer en nerve hos ungdommen. Men humordebatten som herjer over avisene for tiden handler om hvem som skal få bestemme hva man kan tillate seg å le av. Humor vil alltid være et spillbilde på samfunnet. Om man synes humoren er kynisk, så kan man jo lure på hva samfunnet rundt en er.

– Så hva gir deg inspirasjon?
– Jeg skriver alltid best når jeg er skikkelig forbanna. På scenen kan jeg bli så engasjert at publikum kan se at det nesten lyser av øyene mine. Manageren min sier ofte at jeg burde vært politiker og ikke komiker. Problemet er at jeg har tonnevis med synspunkter som jeg ikke får formidlet fordi jeg mangler den ekstra vridningen

eller sluttpoenget som gjør det morsomt.

– Så hvilket poeng er det du vil ha fram med den tittelen på showet ditt?

– Ærlig talt, sex selger. Showene mine har alltid appellert mest til jenter, helt til jeg skjønte hva som skulle til for å trekke menn; og hvis det er synet av pupper som skal til for å få mennene til å komme på showene mine, så er jeg villig til å vise dem fram. Jeg har nemlig en høne å plukke med mannfolkene, så det passer godt at de kommer. Guttene har dominert stand up-en lenge nok, og vi jenter har blitt kodda med i massevis. Det er på tide å snu litt på det. Men skal jeg være helt ærlig så føler jeg at det er viktigere ting her i verden enn korte skjørt og dype utringninger. Misforstå meg ikke. Jeg er et resultat av kvinnekampen. Uten kvinnekampen ville jeg aldri ha fått stått på scenen, men jeg vil ikke at vi skal underverdure jenter. Noen av oss velger selv å gå i korte skjørt.

– Så hvilken høne er det mennene skal ribbes for?

– Forestillingen om at størrelse ikke er viktig.

– Såpass.

– Menn kan være så intellektuelle de bare vil, men blikkene blaffer med en gang størrelsen kommer på banen. Jenter har blitt prakka på komplekser i årevis, men sorry Harry; for jenter er størrelsen viktig. Jenter, på den annen side, skal være forsiktige med å være morsomme.

DET VIRKER litt merkelig. Vi bruker alle halve livet på å forsøke og skille oss ut, og den andre halvdel på å slå oss til ro med at vi er middelmådige. Men hvorfor vil faktisk noen bruke så mye tid og energi på kaste seg ut på en scene uten fallskjerm eller sikkerhetslinne, uten noen andre å skyldte på enn seg selv.

– Jeg vil klare det selv! Det er en nydelig, vakker, skjønnet eller hva faen man skal kalle det, følelse å stå foran 200 mennesker og få dem til å le. Jeg har alltid ønsket å bryte mine egne grenser.

En utfordring var å flytte fra Mehamn i Finnmark til Oslo for tolv år siden. Og siden Trude Mette forlot dette kjente landemerket på værkartet har bare folketallet sunket i Mehamn, og nå strandet på drøye 900 innbyggere. Men vær sikker på at hver fjordtarm og bygd i Finnmark med respekt for seg selv har en AmCar-klubb, forteller hun.

– Det fins en i Honningsvåg, ja.

– Kjører de korteseje fram og tilbake mellom alle fem husene der hver 4. juli der også, med Bruce Springsteen på fullt brøl? Ikke det? Heldiggris. Men det er ikke eneste grunnen til at folk flytter. I mange år har det blitt sagt at det igjen skulle starte opp igjen i fiskeindustrien i Mehamn. Så endelig bygde Jørgensen Holding opp fiskebruket, og da snakker vi om å bygge helt fra grunnen av, med støtte fra SND. Men hvor velger Jørgensen å bygge? Jo, på det samme stedet som vi unger i alle år kalte «Leira». Og så blir de overraska når bygget begynner å sakke litt. Hallo!

Hun klasker seg hardt i panna så vi skvettes til. Hun kjører show nå.

– Så hva gjør en deprimerst stakkar i Mehamn? Han går til legen, men ikke en jævel skjønner hva turnuskandidaten sier. Så da går en til presten, ikke sant? Og møter Arne Thorsen som er kompis med Børre Knudsen og har opprettet Strandebarm prosti. Så kutter kommunen alle kulturtilingene i hjembygda, og så får jeg brev fra staten som spør hvorfor jeg flytter?!

– Ser du ikke for deg at du kan flytte hjem igjen?

– Jo, faktisk. Akkurat nå, med det livet jeg har valgt meg nå, er det så godt som umulig, men jeg utelukker ikke at jeg en dag reiser hjem igjen.

– Så hva savner man mest med Finnmark?

– At det er så enkelt å forholde seg til folk der ute. Alle er så avslappa, og alt er så trygt. Hjemlengselen etter midnattssol og tørrfisk kan slå som en knyttneve i magen av og til. Jeg tror vi som er

vant til å for eksempel slåss med naturkreftene og snøstorm til St. Hans vi ønsker hele tiden å bryne oss på nye utfordringer, sånn som for eksempel... stand up.

DE SOM leser norske tegneserier kan ikke unngå å legge merke til Karine Haaland, og Trude Mette gjør ingen hemmelighet av at Karine har hjulpet til med noen av tekstene til denne én-kvinne-helafteften. Samarbeidet skal ha avstedkommet et par punchliner og et par seriestriper om nordlendinger. Det er sagt at Trude Mette er inkarnasjonen og oppfyllelsen av alle fordommer om finnmarkinger, men det var utelukkende et kompliment.

– Det er blitt meg fortalt at det du forteller på scenen faktisk er sant. Har du oppsummert dine 31 år på litt over en time?

– Ja. Jeg må nok vente med det neste showet til jeg blir 60. For meg er det helt naturlig å snakke om selvopplevde tema. Ganske tidlig i showet forteller jeg at jeg var et ønska barn. Det jeg ikke forteller er at det var gudfar Åge som stakk hull på pappas kondonger, og en passende straff var at Åge måtte være gudfar. Litt nytte burde han da gjøre for seg når uløkka først var ute. Nei, jeg føler at jeg må være troverdig, hvis jeg skal ha noe å bidra med. Det vakreste i verden er å møte noen som er seg selv. Og når jeg forteller at jentene sprang ned til kaia og ropte «mainnfolk» da båtene la til, kan jeg fortelle om det fordi jeg aldri ropte det. Det er faktisk en melankoliker. Jeg kunne like gjerne skrevet Jan Eggum-tekster. Som hos de fleste følelsesmennesker svinger humøret voldsomt.

Det er like for hun mister stemmen. En sliten og bekymret instruktør Kåre Nybakk pakker sammen manus for kvelden. Det er over midnatt, og Trude Mette drar plaststøvlettene igjen og igjen opp over leggene. En kort natts søvn er det eneste som står mellom dette øyeblikket og kanskje stjernestatus.

– Jeg kan ikke forberede meg mentalt verken på suksess eller fiasko. Men ingen skal si at jeg ikke har forsøkt.

Det er en nydelig,
vakker, skjønn, eller hva
faen man skal kalle det,
følelse å stå foran 200
mennesker og få
dem til å le

Ibsen på datask

Utviklingen av moderne data- og reproduksjonsteknikker har ført til at man i dag har helt nye muligheter til å gjøre viktige deler av kulturarven tilgjengelig for profesjonelle brukere og publikum. Manuskripter og andre sjeldne dokumenter kan digitaliseres og spres i inn- og utland.

Av ØYVIND EIDE

Dette gjelder uansett om brukerne holder til i Oslo, Rana eller Vadso, og uavhengig av om de har datamaskin, telefon eller fjernsyn i hjemmet. Samtidig vil bruk av slike avfotograferinger, eller faksimiler, begrense slitasjen på originalmaterialet ved at det vil håndteres og leses langt sjeldnere. Faksimilene kan også fungere som sikkerhetskopier dersom ulykken skulle være ute og originalene skades eller ødelegges.

Prosjektet

Slikt arbeide er allerede i gang på flere hold. Ibsen-senterets arbeid med manuskripter er et eksempel på at dette også gjelder den litterære arven. I april 1998 startet arbeidet med å lage en ny historisk-kritisk utgave av Henrik Ibsens samlede verk, en utgave som kommer til å produseres både i form av en elektronisk tekst og en trykt tekst. I forkant av dette prosjektet ble det startet et mindre prosjekt som har til formål å skaffe oversikt over alle Ibsens manuskripter og brev, og å lage digitale faksimiler av dem.

En digital faksimile vil i denne forbindelse bety en elektronisk avbildning av selve den håndskrevne siden. Denne er lagret på ei CD-rom-platte eller et platelager, og kan hentes opp på dataskjermen, eventuelt skrives ut.

Prosjektet har til nå skaffet fram faksimiler av cirka 7.000 sider materiale. Dette ligger foreløpig på et lukket datanett, men vi håper å kunne legge det fritt tilgjengelig for alle som ønsker å bruke det i løpet av 1999.

Fulltekst eller faksimiler?

Den nye utgaven av Ibsens samlede verk kommer til å bestå av tekster, både trykte og i digitalt tilgjengelige former. Her kan man for eksempel søke seg fram til bestemte steder i teksten, eller få hjelp av dataprogrammer til å sammenligne ulike versjoner av et stykke.

En digital faksimile gir ikke slike muligheter, men har andre sterke sider. En tekst i trykt eller digital form må gi ett eller flere klare svar på hva et vanskelig lese-

lig ord i et manuskript skal leses som. En faksimile holder på den ambivalens som finnes i originalen, og leseren kan selv gjøre sine vurderinger.

Dessuten gjengir den mange av de små variasjoner i håndskriften som gjør leseropplevelsen rikere. Et ord er skrevet litt annerledes enn ordene rundt – er det et uttrykk for ettertanke, eller er det en tilfældighet? I noen setninger er håndskriften mer slurvete – har han skrevet raskere for ikke å misse en tankerekke for den er nedtegnet?

Forskere hjemme og ute

De som skal etablere teksten i den nye Ibsen-utgaven er de første brukere av faksimilene. Men også for andre Ibsen-forskere og -studenter vil dette gi bedre muligheter til å studere det håndskrevne materialet. Dette gjelder ikke bare i Norge, også utenlandske forskere og studenter på høyt nivå, som spesialiserte seg på Ibsen, kan tilstrekkelig norsk til å lese tekstene på originalspråket. Dette gjelder også de som holder til svært langt fra originalmanuskriptene, for eksempel i USA, Kina og Japan.

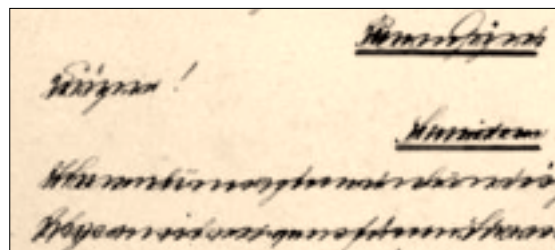
Det viser seg også at faksimiler i den kvalitet vi lager dem i mange tilfelle gjør det lettere å granske teksten enn når man leser originalen. Dette skyldes dels muligheten til å forstørre skriften, dels at man kan manipulere en digital kopi med hjelpemidler som ikke er tilgjengelige når man arbeider med originaldokumenter. Hjelpemidler som kan bedre lesbarheten på originaldokumenter er ofte skadelige for dokumentene og de mest effektive brukes ikke på de manuskripter vi her snakker om (men de brukes for eksempel av politiet i etterforskningssammenheng, der det å bevare dokumenter uskadd er mindre viktig enn å få lest det som står på dem). På digitale faksimiler kan man for eksempel justere kontrast og farge-toner for å finne ut av vanskelige tekstblokker.

I visse tilfelle kan man få hjelp av mer avanserte metoder for å lese teksten. Et eksempel på tekst som gjør dette nødvendig sees på illustrasjon 1; vi arbeider for tiden med metoder som kan brukes til å få den overstrøkne teksten tydeligere fram.

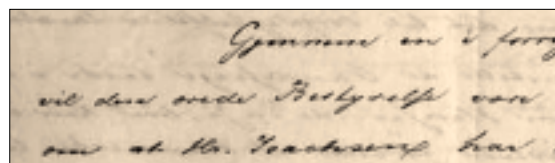
Noe for allmennheten?

Det vet vi ikke. I utgangspunktet skulle man tro at folk flest leser dramatikk i bøker eller ser det på scenen, og at de ikke har noe ønske om å lese forfatterens håndskrift.

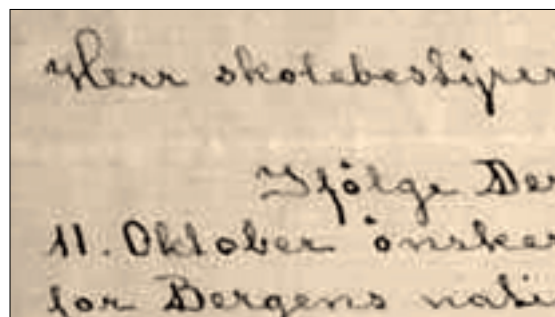
På den annen side viser det seg at mange synes det er spennende å se hvordan Ibsen skrev. Vi laget en CD-rom-versjon av Peer Gynt med hele teksten til stykket koblet sammen med faksimiler av alle sidene i trykkemanuskriptet. Denne ble vist under en Ibsen-Munch-utstilling i Kunstforeningen i København høsten 1998. Ifølge

Overstrøket tekst i kladden til Peer Gynt (etter en original i Kongelig Bibliotek, København)

Ibsens håndskrift i 1853 (etter en original i Teatermuseet, Universitetet i Bergen. Foto: HT)

Ibsens håndskrift i 1882 (etter en original i Teatermuseet, Universitetet i Bergen. Foto: HT)

Kunstforeningens ansatte var svært mange interessert i å se «den store forfatters egen hånd».

Det finnes også spennende trekk ved Ibsens håndskrift som kan kaste lys over personen, slik illustrasjon 1 og 2 viser. Illustrasjon 2 er hentet fra et brev Ibsen skrev til Det Norske Theater i Bergen 21/12 1853, mens illustrasjon 3 er hentet fra et brev han skrev til B. E. Bendixen 18/11 1882. Som man tydelig ser, skiftet Ibsen håndskrift i løpet av sin karriere. Det spekuleres blant annet i om dette skiftet, som skjedde i 1867, har sammenheng med at Ibsen etter Brand fikk ny selvtilitt som forfatter.

Det viser seg ofte at prosjekter som publiserer humanistisk forskningsmateriale på Internett får andre brukere enn man på forhånd skulle tro. Et eksempel på dette er Perseus-prosjektet, som bygger opp et digitalt bibliotek basert på klassisk gresk og romersk, og på renessansekultur. Her viser det seg at mennesker som aldri ville finne på å lese tradisjonelle vitenskapelige publikasjoner med stor glede bruker dette biblioteket.

Mye tyder på at det finnes et behov for å se reproduksjoner av historisk kildemateriale som de humanistiske fakultetene og bibliotekene ikke har vært flinke nok til å oppfylle. Ny teknologi kan hjelpe oss til å løse denne oppgaven bedre.

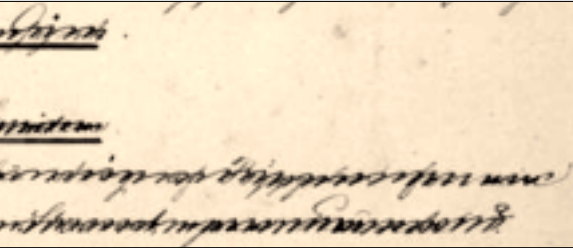
Man kan også tenke seg at det lages kunstverk i skjæringspunktet mellom arkivmateriale, teater og video, gjerne i form av multimediale produksjoner. Her har arkiver, bibliotek og universiteter et ansvar for å gjøre relevant materiale tilgjengelig, slik at kunstnere kan angripe det med eget utgangspunkt og på den måten skape noe nytt basert på klassisk kultur.

Sikringsaspektet

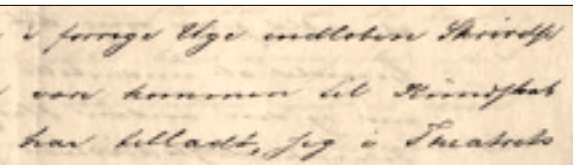
Selv om hovedmålsetningen for vårt prosjekt er å gjøre faksimiler av manuskripter tilgjengelige, vil det også gi en sikringseffekt – i tillegg til en måte å gir flere lesere tilgang til informasjon, har kopiering alltid vært et supplement til fysisk sikring av originalen.

En faksimile kan aldri erstatte

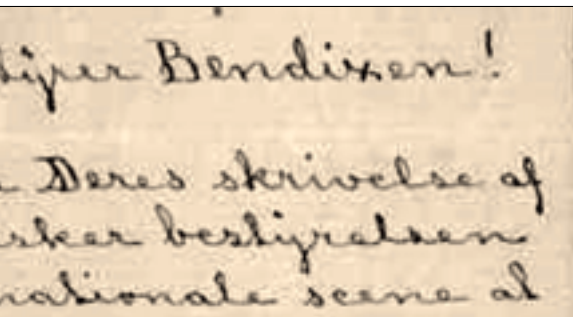
skjermen

Bibliotek, København. Foto: Biblioteket).

et i Bergen. Foto: HIT-senteret).

et i Bergen. Foto: HIT-senteret).

et originalmanuskript. Det vil alltid finnes informasjon i papiret, i selve den fysiske substansen, som ikke kan gjenskapes. Men digital avfotografering gir oss svært god kvalitet og brukervennlighet på produktet. Man kan ikke i et langsiktig konserveringsperspektiv tillate seg å se bort fra de farer som truer ethvert arkiv. I 1988 ødela en brann 400.000 bind ved Vitenskapsakademiet bibliotek i det daværende Leningrad. Ytterligere 5,6 millioner ble vannskadet. Mange husker vel også brannbombingen av Nasjonalbiblioteket i Sarajevo som ødela omlag tre millioner bind. Dersom ulykken skulle være ute, er en digital faksimile langt bedre enn intet. Dette er ikke et argument mot fysisk sikring. Det er et påtrengende behov for å sikre historisk viktige samlinger bedre, både i Norge og i andre land. Med spredning av digitale faksimiler kan være et supplement til slik sikring av de originale samlingene.

Literatur:
«The Perseus Project and Beyond» / Gregory Crane. D-lib Magazine, January 1998. ISSN 1082-9875.

Perseus-prosjektets hjemmeside:
<http://www.perseus.tufts.edu/>
Senter for Ibsen-studiens hjemmeside:
<http://www.hf.uio.no/~ibsencenter/>

VITENSKAP

Lørdagsmagasinets faste populære vitenskapelige spalte ønsker å bringe forskningsresultater fra alle fagfelter ut til leserne. Spalta drives på frivillig basis av Eivind Hovig (f.e.hovig@labmed.uio.no) og Jens Plahte (jplahte@online.no). Nye bidragsytere er hjertelig velkomne, og bes kontakte en av disse to.

MÅLTEIGEN

Skrivemåter

Av VIGLEIK LEIRA

For språk med alfabetisk skrift kan en si at utgangspunktet for forholdet mellom tale og skrift er prinsippet én til én. Til én lyd skal det svare en og samme bokstav, til én bokstav skal det svare en og samme lyd.

Dette prinsippet er neppe gjennomført fullt ut i noe språk. Flere kryssende omsyn gjør seg ofte sterkt gjeldende, også i norsk. Hvilke?

Det etymologiske prinsippet (eller historiske) var Rolf Theil Endresen inne på i Målteigen 13. februar i år da han drøfta forholdet mellom 'og' og 'å'. I norsk rettskriving veier omsynet til opphavsformer ofte tyngre enn omsynet til uttalen. Dermed blir det gjerne etymologiserende skrivemåter som for eksempel 'land' og 'sand' (i samsvar med gammelnorske former) trass i at d-en for det meste ikke uttales lenger (i noen dialekter holder den stand).

Opphavsformer

Det etymologiske prinsippet virker i mange tilfeller sammen med omsynet til det betydnings-skjellende. Skriftforskjellene gjemte/hjemme og gjerne-/hjerne kan forklares historisk, men viser nå først og fremst til forskjeller i betydning.

Omsynet til opphavsformer er også sterkt inne i bildet når det gjelder importord. For tida er det særlig engelske ord som er aktuelle, men prinsippet er og har vært virksomt også ellers. Vi har f.eks. et systematisk skille med skrivemåten 'in-' for ord fra latin (med datterspråk) og engelsk, men 'inn-' for arveord og ord fra dansk og tysk. Det har blant annet resultert i at det skal skrives 'inkasso' (av italiensk 'incasso'), men 'innkassere' (av tysk 'einkassieren' – i sin tur fra italiensk 'incassare').

Et tredje omsyn som fører til skrivemåter som avviker fra det uttalen tilsier, er det å holde beslektet ord og ordformer sammen i skriftbildet. Vi har for eksempel 'gå – gikk – gått' og 'gi – gav – gitt' mot uttalens 'gå – jikk – gått' og 'ji – ga – jitt'. Når det gjelder den stumme v-en i 'gav', har den støtte i orda 'gave', 'begavelse' og dessuten for eksempel i 'giv' (ny giv), 'arbeidsgiver' og 'tilgivelse'. (Formen 'ga' er sideform i bokmål og blir trolig jamstilt med 'gav' neste år.)

Med utgangspunkt i grunnformen 'trygg' skriver den skriftvante så å si automatisk 'trygt' i intetkjønn. Men etter uttalen burde det skrives 'trykt', og vi ville få en form som falt sammen med partisippet 'trykt' av verbet 'trykke'.

Et klarere brudd med uttalen er intetkjønnsformen 'godt' av adjektivet 'god'. Her tilsier uttalen 'gått'. Med formene 'god – godt – gode' og 'et gode – gode' seg – godter' markerer skriftbildet tydelig at det dreier seg

om samme ordfamilie.

Uttaleformen 'gått' er noen ganger en form av verbet 'gå', andre ganger en form av adjektivet 'god'. Sjøl om folk ikke veit/husker hva disse to viktige ordklassene kalles, skulle en tro at de i sin ubevisste grammatikk makter å skille mellom dem når de skriver.

Gramatikkforståing

Endresen heller til det synet når han sier at «Trass i at 'gått' og 'godt' begge blir uttala [gått], ser ein sjeldan at nokon blandar dei to orda saman i skrift ved å skrive 'han har godt sin veg' eller 'det var gått at du kom'».

Jeg er enig i at sammenblending av 'godt' og 'gått' hører til de mer sjeldne feilene. Men min erfaring er at der hvor det kan gjøres feil, der vil det også bli gjort feil. Når to ordformer skal skrives forskjellig, men har samme uttale, vil det bli skrivefeil.

I en lederartikkel 27.8.1985 skreiv Klassekampen: «Forøvrig har vi aldri godt ut fra noen annet enn at hotellkontrakten med [...] er en vanlig forretningsmessig avtale med alle formaliteter i orden.»

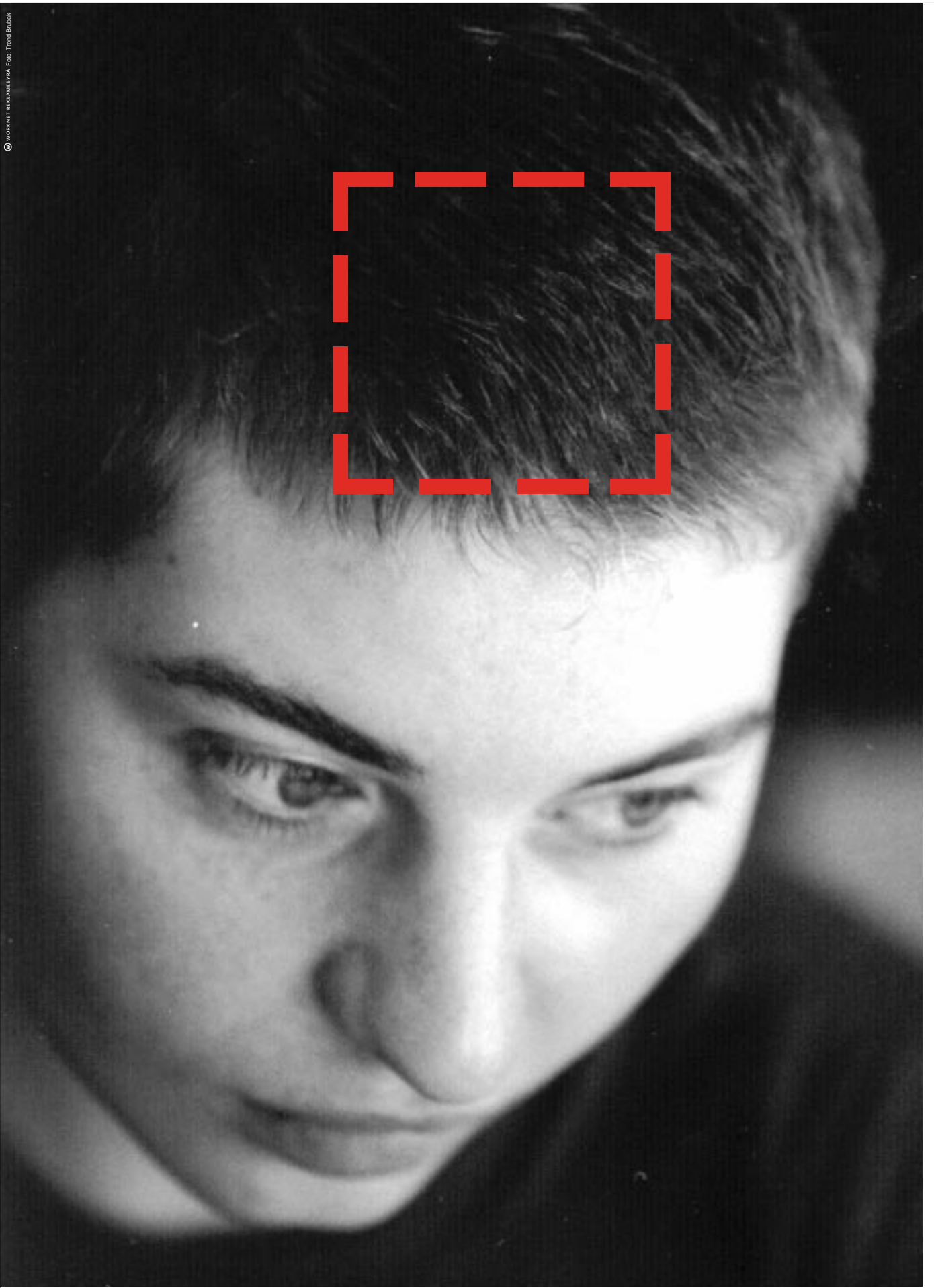
Skillet mellom verb og substantiv er vel så viktig som skillet mellom verb og adjektiv. Men nettopp her finner vi kanskje den vanligste feiltypen i bokmål som har med grammatikkforståing å gjøre.

I skrift markerer endinga '-ende' presens partisipp, det vil si ordformer som 'bilende' (av 'å bile') og 'syklende' (av 'å sykle'). Endinga '-ene' gir flertall av substantiv, for eksempel 'bilene' (av 'en bil') og 'syklene' (av 'en sykkel'). Bortsett fra eventuelle tonelagsforskjeller (som ikke markeres i skrift) er det vanlig at '-ende' og '-ene' viser til samme uttale.

Feilskrivning

Mengden av feil på dette feltet ('-ene' i stedet for '-ende' og omvendt) viser tydelig at grunnleggende grammatiske forskjeller ikke har tilstrekkelig gjennomslagskraft i skrift dersom forskjellene ikke understøttes av uttaleforskjeller. Feilene forekommer i alle typer tekst; i leserbrev og redaksjonelle tekster i aviser, på reklameskilt, i brev fra departementer og så videre.

Her er noen autentiske eksempler på feilskrivninger. Noen av dem er gjengangere: den arbeidende befolkning, bindene politikk, blendene logikk, fallene aksjekurser, gjeldene regler, fodene ved barseløst fire; bølgende slår opp om anklene dine, kravende skal belastes, sekundende teller, åpenbare er også alle manglende, tilbudende gjelder bare torsdag, er dyp bekymret over utslippende.

Støtt aksjonen for tabloidfri sone

Representerer tabloidavisene verdisynet til 90-års kvinnfolk? Tvert imot er de med på å holde liv i stereotype kjønnsrollemønstre. Dette provoserer oss. Det provoserer sikkert også deg og fornufften din. Vi ønsker å advare mot at Akersgata misbruker din tillit. Vi oppfordrer deg til å kjempe for en avishverdag der din intelligens er i fokus – for glupe tanker og frisk meningsbryting. Bli med på vår aksjon mot banaliteten og meningsløsheten. Skap din egen tabloidfrie virkelighet.

Prosessen starter i ditt eget hode.

Jon Michelet
Redaktør

Bli med inn i Klassekampens tabloidfrie sone.
Tegn et abonnement for deg selv eller andre du ønsker skal være med med inn i sonen!

KLASSEKAMPEN
hver dag

HVA ER EN TIME

Ifølge Marx er verdien av en vare den mengda arbeid som er samfunnsmessig nødvendig for å produsere varen. Men hvordan skal vi definere abstrakt arbeid, i forhold til begrepene arbeidsintensitet og dyktighet?

Det var med «tvende sinn» jeg leste at Anders Ekeland skulle bruke tre lørdager etter hverandre i Klassekampen til å drøfte et grunnlagsproblem i den marxistiske økonomien – det såkalte «reduksjonsproblemet». En vitenskap der folk bruker tida til diskusjon om grunnbegrepene er en vitenskap i krise. Og siden jeg er overbevist om at det grunnlagsproblemet det dreier seg om her, nemlig å gi en presis og veldefinert mening til begrepene verdi og abstrakt arbeid, egentlig ikke er noe problem i det hele tatt, var jeg svært spent om dette skulle bli ufruktbart flisespikkeri eller drøfting av virkelige problemer i den marxistiske økonomien.

Nå etter tre uker er det klart at det blei begge deler. Det virkelige problemet Ekeland drøfter, er hva en marxistisk teori om lønn og lønnsforskjeller skulle gå ut på. Kan vi svare på det, så står vi åpenbart sterkere når det gjelder å bedømme viktige faglige spørsmål, som for eksempel den lønnpolitiske linja til

den nye hovedsammenslutningen *Akademikerne*. Men dette spørsmålet har lite eller ingenting med «reduksjonsproblemet» å gjøre. Siden Ekeland etter mitt skjønn blander de to spørsmålene sammen, føler jeg behov for skrive litt jeg også – først om reduksjonsproblemet, og deretter om lønnsteori.

Reduksjonsproblemet

Når det gjelder reduksjonsproblemet, har vi først og fremst behov for å vise at de grunnleggende begrepene vi arbeider med, som verdi og abstrakt arbeid, lar seg definere og er veldefinerte.

Kritikere av marxismen, som Jon Elster, har benektet det. Min framstilling av hvorfor reduksjonsproblemet ikke er noe problem, bygger på Devine (1989).

Marx' verdikere sier at verdien av en vare er den mengda av abstrakt arbeid som er samfunnsmessig nødvendig for å produsere den. Samfunnsmessig nødvendig abstrakt

arbeid måles i timer. Noen av leserne vil ha vært med på studiesirkler der en har diskutert hva vi skal legge i ordene «samfunnsmessig nødvendig» i denne forbindelsen. Marx tenker seg at til enhver tid finns det en dominerende teknikk for framstillinga av enhver type varer. Det er «samfunnsmessig uunødvendig» å bruke mer arbeidstid per produsert enhet enn det denne teknikken krever.

Hva er så abstrakt arbeid? Det er det samme som det Marx også kaller «enkelt gjennomsnittsarbeid». En time abstrakt arbeid er en times arbeid med gjennomsnittlig arbeidsintensitet og gjennomsnittlig dyktighet. For å gi en presis definisjon av den mengda abstrakt arbeid som samfunnet må bruke for å produsere en vare, må vi altså avklare begrepene arbeidsintensitet og dyktighet.

Gjennomsnittlig dyktighet

Det er enkelt å gi en presis mening til begrepet arbeidsintensitet. Det dreier

En time abstrakt arbeid, eller enkelt gjennomsnittsarbeid, er en times arbeid med gjennomsnittlig arbeidsintensitet og dyktighet. Men hvordan kan disse størrelsene måles? Illustrasjonsfoto: Håvard Hoven

E ARBEID VERDT?

seg om forholdet mellom effektiv arbeidstid og formell arbeidstid. En del av arbeidstida går med til pauser og prat. Hvis en ser på hele den årlige arbeidstida, går dessuten en del med til sjukefravær, ferier og fridager. Når det gjelder lønnsarbeid, er gjennomsnittlig arbeidsintensitet da den tida det faktisk blir arbeidet, sett i forhold til den tida det betales for. Når det gjelder «frie yrker», er det litt vanskeligere, men ikke umulig å definere arbeidsintensiteten. Arne Olav Brundtland må ha arbeidet svært intens for å lage boka si på 300 timer.

Gjennomsnittlig dyktighet er et mer problematisk begrep. La oss først definere dyktighet når det gjelder produksjonen av en og samme vare. Ser vi for eksempel på de ansatte i en hamburgerbar, vil kanskje en av dem selge 20 hamburgere i timen, de andre bare ti. Den ene er da dobbelt så dyktig som de andre – hvis vi antar at det ikke er noen forskjell i arbeidsintensiteten, det vil si de har like lange pauser.

Det sier seg sjøl at dyktighet i denne forbindelsen ikke har noen klar sammenheng med utdanningsnivået. Dyktighet kan defineres som evnen til å skape verdier per effektiv arbeidstid. Det er en definisjon av dyktighet som er operasjonell (lett å bruke i praksis) så lenge vi bare sammenlikner dyktigheten til de som arbeider i samme produksjon, det vil si i den bestemte hamburgerbaren vi ser på. Hele problemet er å gi denne definisjonen mening også i det tilfellet der vi sammenlikner folk som driver med ulike slags konkret arbeid. Det er dette Elster sier ikke lar seg gjøre når han sier at de ulike slags arbeid ikke lar seg redusere til et felles mål, «abstrakt arbeid». Hvilket problem er det så som oppstår når vi bruker denne definisjonen av dyktighet på tvers av ulike typer konkret arbeid, og hvordan kan det løses?

Relativ dyktighet

Problemet er at for å sammenlikne dyktigheten til to arbeidere ved hjelp av denne definisjonen, må vi vite hvor store verdier hver av dem skaper på en arbeidstid. Men det vi skal bruke vårt begrep om dyktighet til, er nettopp å gi en klar definisjon av «abstrakt arbeid» og dermed «verdi». Det later til at det som skal defineres, må inngå i definisjonen – og det er svært betenkelig.

Det går greit så lenge de to arbeidene produserer samme bruksverdi, siden vi da får samme relative dyktighetsforskjell mellom dem uansett hvilken verdi en enhet av bruksverdien har. Men hvis den ene lager malerier og den andre selger hamburgere, trenger vi å vite verdiforholdet mellom malerier og hamburgere før vi kan bestemme den relative dyktigheten.

Det er på dette punktet Marx viser til at markedet allerede har fastlagt et verdiforhold mellom malerier og hamburgere, slik at problemet ikke eksisterer. Han gjør dette ved å vise

til at «De ulike forhold som ulike typer arbeid blir redusert til det enkle arbeidet som felles målestokk, blir fastlagt gjennom en samfunnsmessig prosess som skjer bak ryggen på produsentene». Det er ingen tvil om at den prosessen han viser til, er den prosessen som frambringer et stabilt bytteforhold mellom de to varene, det vil si de stadig gjentatte kjøpene og salgene av malerier og hamburgere på markedet. Vi kan nå fullføre vår definisjon av abstrakt arbeid ved å fastlegge gjennomsnittlig dyktighet og dyktighetsforskjeller ved hjelp av de empirisk observerte verdiforholdene mellom varene.

Vi har da at en abstrakt arbeidstid er en time brukt i en hvilken som helst produktiv virksomhet, så lenge arbeidet er utført med gjennomsnittlig intensitet og gjennomsnittlig dyktighet. En arbeidstid utført med dobbelt av normal dyktighet skaper dobbelt så stor verdi som en arbeidstid utført med vanlig dyktighet, og er altså lik to abstrakte arbeidstimer. Det er ikke noe sjølmotsigende i en slik definisjon. Det er ikke noe her som tilsier at våre begreper om abstrakt arbeid og verdi skulle være umulig å definere, slik Elster antyder.

Det eneste man kan innvende er at det er lite nytt og spennende som blir sagt med denne definisjonen, siden det blir en rein tautologi at verdien er lik det abstrakte arbeidet som er nødvendig for å produsere varen.

Produksjonslinje

Men hva er feil med tautologier? Ethvert teorisystem inneholder masser av dem. For eksempel er nasjonalregnskapssystemet bygget opp av tautologiske sammenhenger. Hvis hele systemet var tautologisk, ville det ikke si noe om empiriske forhold. Men at det eksisterer en rekke tautologiske forhold mellom grunnbegrepene, betyr slett ikke at hele teorien blir tautologisk.

Verdien av disse grunnbegrepene bestemmes slett ikke av dette, men av hvilke resultater man kan få når man anvender teorien.

Hvis vi nå føyer til at arbeid av mer enn gjennomsnittlig dyktighet er det Marx kaller komplisert arbeid, mens arbeid med gjennomsnittlig dyktighet kalles enkelt arbeid, har vi fullført løsningen av det såkalte «reduksjonsproblemet». Det er vel det Ekeland kaller den franske løsningen? At abstrakt arbeid skulle stå i motsetning til begrepene enkelt og komplisert arbeid, og at de sistnevnte begrepene er unødvendige og ubrukbare, slik Ekeland hevder, skjønner jeg ikke.

Men det finns et par problemer vi ikke har tatt opp. For det første produserer de fleste enkelt-arbeidere ikke bruksverdier alene. Det er først som kollektiv, som en hel produksjonslinje, at de produserer bruksverdier og dermed et salgbar produkt, en vareverdi. Vår definisjon av dyktighet lar seg derfor vanligvis ikke

anvende på enkeltarbeidere, men må anvendes på en hel produksjonslinje. Det ser jeg ikke noe galt i. Den enkeltes individuelle dyktighet spiller en underordnet rolle i maskinsystemet, og effektivitetsmåling utført på de enkelte arbeiderne gir ikke annet enn et uklart bilde av hvor effektiv hele produksjonslinja er.

Det er hvordan systemet til sammen fungerer som har betydning, og i den forstand er hver individuell arbeidstid i systemet bare en likearted del av den totale mengda abstrakt arbeid som det yter.

Utjanning av profittrenten

Men for det andre byttes jo ikke varene til sine verdier under kapitalismen, men til markedspriser som fluktuerte rundt produksjonsprisen. Gjør det vår definisjon av dyktighet og abstrakt arbeid ubrukbare? Det gjør det definitivt vanskeligere å observere dyktighetsforskjeller og forskjeller i den mengda abstrakt

kåret som må være tilstede, er at en i utgangspunktet mener å vite at merverdiraten er den samme for de to typene arbeid. Det kan for eksempel dreie seg om arbeid i to ulike bransjer med samme organiske sammensetning på kapitalen. Tendensen til utjanning av profittrenten på grunn av at kapitalen overføres til den bransjen som gir høyest profitt, vil da samtidig være en utjanning av merverdiraten. Er det langsiktige lønnsforskjeller mellom bransjene, kan det da tyde på at den ene inneholder relativt mer komplisert arbeid. Men dette er i beste fall en upålitelig indikator.

Enda mer upålitelig vil forskjeller i lengda på utdanningen i de to bransjene være som en indikator. Arbeidskrafta med den lengste utdanninga brukes jo ofte ikke til verdiskapende arbeid i det hele tatt, og det er åpenbart mange andre ting som spiller inn her. Men sjøl om det er upålitelige indikatorer, er jeg ikke enig med Ekeland i at de ulike måtene å måle og definere graden av komplisert arbeid, slik de antydes av Marx, er uforenlige.

Grunnlagsproblem

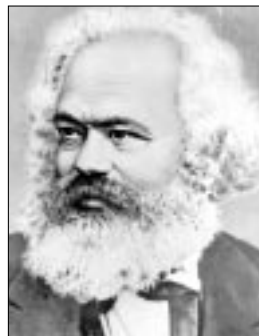
Den klassiske sosialøkonomien regner med tre slags innsatsfaktorer i produksjonen: arbeid, kapital og land (naturressurser). Alle veit at dette ikke er homogene substanser. Er det likevel riktig å regne med at de ulike typene av arbeid, eller de ulike typene av kapital og land, kan reduseres til noe homogent?

Dette er et allment grunnlagsproblem for svært mye av sosialøkonomien, og ikke et problem som hefter særskilt ved Marx' teori. Det er faktisk en av de store fortjenestene ved Kapitalen som et vitenskapelig verk at den løser dette problemet når det gjelder arbeid, og gir en dobbeltsidig definisjon som på den ene sida opprettholder heterogeniteten i de ulike typene av konkret arbeid, og på den andre sida angir hvordan og i hvilken forstand det er noe homogent, nemlig som abstrakt, verdiskapende arbeid. Marx var med rette stolt av det. På det grunnlaget klarer han så også å gi en forklaring på hva kapital er, og i hvilken forstand det er noe homogent.

Det er litt underlig når kritikere av Marx mener å påvise at verdibegrepet til Marx er uholdbart, men samtidig nekter å innse at hvis de har rett i sin kritikk, faller ikke bare den klassiske sosialøkonomien, men også store deler av den moderne. Disse gatta snakker nemlig om arbeid og kapital helt uten å bry seg om det er noe homogent og veldefinert eller ikke.

Likelønnsproblemet behandles i neste artikkel, som kommer på mandag.

Litteratur: Devine, John (1989). What is «simple labour»? A re-examination of the value-creating capacity of skilled labour. Capital and Class nr. 39, side 113–131.

Følge Marx er det samfunnsmessig unødvendig å bruke mer arbeidstid per produsert enhet enn det den rådende teknikken krever.

arbeid som er ytt. Men våre definisjoner fortsetter å være brukbare til å trekke empirisk prøvbare konklusjoner «på et høyere nivå». Det er for eksempel slik at det må gjøre en forskjell om en bransje tilegner seg en relativt større del av merverdien i samfunnet gjennom økt mekanisering, eller om den øker merverdien ved å øke arbeidsintensiteten eller det vi har kalt dyktigheten. I det første tilfellet blir den totale merverdien i samfunnet uendret, i det andre blir den større. Det bør kunne gi empirisk prøvbare forskjeller i den økonomiske utviklinga.

Det er her de andre definisjonene på komplisert arbeid som Ekeland nevner, kan spille en rolle. Når arbeidsverdskapende evne ikke kan observeres direkte, kan en under visse vilkår bruke lønnsforskjellene mellom to slags arbeid som en indikator på hvor verdiskapende de er. Det vil-

10 SPØRSMÅL

TEKNIKK

1. Hva kalles tennspolen som transformerer opp strømmen til tennpluggene i en bensinmotor?

BIOLOGI

2. Hva heter stoffet som gjør at den ytterste huden, negler og hår får en hard overflate?

NATUR

3. Hvilket metall finner vi mest av i naturen?

MUSIKK

4. I hvilket band er Neil Tennant vokalist?

RELIGION

5. Hva het apostelen Paulus før han ble kristen?

LITTERATUR

6. Hva heter de tre romanene som utgjør trilogien «Grenseland»?

TEGNESERIER

7. Hva heter kjæresten til Klara Ku?

FILM

8. Hvem hadde hovedrollen i «Hollywoods Robin Hood»?

POLITIKK

9. Hva heter nasjonalforsamlingen i Russland?

HVEM

10. ... er dette?

- 1. Colleen
- 2. Kerith
- 3. Aluminium (8 prosent av jordkropp, utvinnes av mineraler bauxitt)
- 4. Pet Shop Boys
- 5. Søl
- 6. «Grenseland», «Flaggmennene» og «Hjemover» av Sigurd Evensmo
- 7. Klaus Kneeg
- 8. Kevin Kosher
- 9. Dumøen
- 10. Honduras president Carlos Flores

SJAKK

Av ODD ØVIND BERGSTAD

Psykologi i sluttspillet

Igen viste Kasparov seg som den ypperste blant elitespillerne. Han vant Superturneringa i Linares knusende. Allerede to runder før slutt var spenninga over:

1. Harry Kasparov RUS 10.5
2. Vladimir Kramnik RUS 8.0
3. Anand Viswanathan IND 8.0
4. Peter Leko UNG 6.5
5. Veselin Topalov BUL 6.0
6. Vassily Ivanchuk UKR 6.0
7. Michael Adams ENG 5.5
8. Peter Svidler RUS 5.5

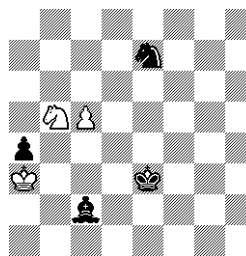
Kasparov stilte med et nytt hemmelig våpen. Han gikk ganske enkelt inn i sluttspill og overspilte sine motstandere der. Prestisjeoppgjøret i turneringa kom i den 10. runden. Anand måtte vinne for å knappe ned på forspranget. Men da hadde allerede Kasparov et godt psykisk overtak på dem alle. Anand feilkombinerte og forsøkte deretter å redde stumpene i et sluttspill: Hvit: Anand Viswanathan Svart: Harry Kasparov Siciliansk åpning, B80

1.e4 c5 2.Sf3 d6 3.d4 exd4 4.Sxd4 Sf6 5.Sc3 a6 6.f3 e6 7.Le5 b5 8.g4 h6 9.Kd2 Sbd7 10.0-0 Lb7 11.h4 b4 12.Sb1 Anand unngår forviklingene etter 12.Sc2 d5 13.Sg5 dxe4 14.g5 hxg4 15.hxg4 Txb1 16.Sxh1 Sd5 17.g6. 12..d5 15.Lh3 g5!

Svart leverer fra seg en bonde: 14.hxg5 hxg5 15.exd5 Sxd5 16.Lxg5 Ryktene forteller at Anand hadde analysert denne varianten i 15 timer før turneringa! 16..Db6 Men dette trekket hadde han sett for lite på.

17.Lg2 Txb1 18.Lxb1 På 18.Th1 kommer 18..Lg7 som tvinger tårnet tilbake fordi 19.Sb5 Sc5! straks vinner. 18..Te8 Nå truer svart Sc3! 19.Te1 Dette stopper 19..Lg7 20.Sf5, men ikke: 19..Da5 Nå vil 20.a5 Db6 bare skape en svakhet i den hvite bondestillinga.. Derfor angriper Anand for fulle mugger: 20.f4!? Dxa2 21.f5 Sc5 22.fxe6 Lg7 23.exf7+ Kxf7 24.Lxd5+?

Harry Kasparov

Anand Viswanathan

Etter 24.Df2+ Kg8 25.Df5 truer det Dg6. Svart må tvinge fram remis med: 25..Lxd4 26.Dg6+ Lg7 27.Te8+ 24..Dxd5 25.Te7+ Kg8 26.Txg7+ Kxg7 Alt fram til hit hadde Kasparov analysert hjemme! Det må ha vært bittert for Anand å plutselig oppdage: 27.Sf5+ Dxf5! 28.gxf5 Sb5+ 27.Sc3! Det ser ut som om det har rabla for hvit, men følg med: 27..bxc5 28.Sf5+ Kf7 29.Dxd5+ Lxd5 30.Sd6+ Kg6 31.Sxc8 Kxg5 32.Sb6 Le6

35.bxc3 Kxg4 34.Kb2

Dette sluttspillet er sjansen hvit har. Fallér a-bonden er farene over. 34..Kf4 35.Ka3 a5 36.Sa4 Se4? Svart vinner med 36..Sd7 37.Sb2 Sb6 der kongen holder seg i hjørnet. Poenget er 38.Sa4 Sc4+ og 38.c4 Lxc4 39.Sxc4 Sxc4+ 40.Kb5 Se5 41.Ka4 Se6. 37.Sb2 Sxc5 38.Sd5+ Ke5 39.Sc5 Lf5 40.Kb2 Sd5 41.Sb7 a4 42.c4 Sb6 45.Sd6 45.Ld5 44.e5 Sd5 45.Ka3 Le2 46.Sb5 Etter 46..Kd2 47.c6 Sb6 48.c7 Lf5 49.Kb4 fallér a-bonden. Kasparov prøver seg med litt psykologi: 46..Se7 Nå ser remis sikker ut. Det fins to veier å gå. Enten 47.Sc5 eller 47.Sa7. Hvilken er det riktige? 47.Sa7? Definitivt 47.Sc5! som vinner a-bonden. 46..Kd4 48.c6 Sd5 49.Sb5+ Ke5 50.c7 Også nå fallér a4, men: 50..Lf5 0-1 Hvit blir matt etter 51.Kxa4 Sb6 52.Ka5 Sc4+

BRIDGE

Av ESPEN GISVOLD

Hiv deg frampå

Skal du oppnå noe, er du nødt til å gjøre deg synlig, hive deg frampå. Dette gjelder helt klart ved bridgebordet, og i parturnering, hvor hvert enkelt stikk kan være forskjellen mellom topp og bønn.

Spill 1

Du sitter i Syd og hører Øst åpne med en kløver. De fleste ville vel nå fredfullt passet, og hørt Vest melde En hjerter, Øst En grand, Vest to kløver, Øst To grand og Vest tre av slaget (en «check back»-sekvens). En dristig spiller i Syd ville kastet seg frampå med en ruter, og nå ville neppe Øst/Vest funnet fram til den sikre tre grand meldingen, men antageligvis havnet i fire hjerter, som er død med ruter ut. Selv om Vests hjerter forbered til KD82, slik at fire hjer-

ter står, vil dere få en bortimot topp på spillet, fordi makker vil spille ut ruter, noe han ikke ville gjort uten ruter meldingen din, og Øst/Vest ville kunne få i land 12 stikk.

Spill 2

Vest åpner med en hjerter, som makker dobler, og Øst redobler. Hva gjør du? Passer du og lar makker rote seg ut av det han har rotet seg inn i, eller melder du din lengste farge, ruter? Glem den femte ruten. Motparten har over halve stokken, og den høyeste kontrakten.

Ves deg fram, fortell makker hva du ønsker ut og meld to kløver. Melder du ruter er det en stor sjanse for at makker spiller ruter ut mot en hjerterkontrakt, og donerer det tiende stikket til motparten.

Spill 3

Du åpner i Syd med en hjerter, Vest går inn med en spar og makker hopper til tre hjerter før Øst melder seg på med tre spar, og det er din tur. Du veit at dere med stor sannsynlighet har fire hjerter i kortene, men du veit også at motparten ikke

kommer til å la dere spille der. Derfor må du forberede deg på motspill, og melder derfor fire kløver. Når Vest nå melder fire spar, kan makker vurdere om dere skal gå vider til fem hjerter (som kan vinnes med alle kortene kjent) eller om dere skal doble sparkontrakten. Med kløver ut bevarer dere kommunikasjonen til å få med dere en ruterstjeling, slik at fire spar går to doblede bet. Alle andre utspill lar fienden slippe unna med en bet. Så hiv deg frampå, vis deg fram og høst inn fruktene!

SPILL 1 • ØST GIVER • ØST/VEST I SONEN

♠	J953	♠	KD84
♥	DJ3	♥	E9
♦	E95	♦	T42
♣	764	♣	EK83
♠	E7	♠	T62
♥	KT862	♥	754
♦	873	♦	KD16
♣	DJ5	♣	T92

SPILL 2 • VEST GIVER • ALLE I SONEN

♠	EDT4	♠	J65
♥	53	♥	ET42
♦	NORD	♦	D63
♣	KJ4	♣	E72
♠	DT85	♠	93
♠	K982	♠	73
♥	KD176	♥	98
♦	E7	♦	T9852
♣	93	♣	KJ64

SPILL 3 • SYD GIVER • INGEN I SONEN

♠	8	♠	D954
♥	EDJ3	♥	K6
♦	NORD	♦	J9752
♣	KT64	♣	J2
♠	T763	♠	E6
♠	KJ732	♠	T97542
♥	8	♥	3
♦	ED8	♦	EK95
♣	D84	♣	

DIVERSE

REBELL

Jentekamp-nummeret er i salg nå!

Nyeste nummer: 15,- kr
Gamle nr 10,- kr
Abonnement 110,- kr
Støtteabo 200,- kr
Bestill på tlf 22989070
eller ved å betale inn
pengene på konto nr
0814 47 92131

RØD UNGDOM

Rød Valgallianse

Bli med og still RV-lister!

Her mangler vi mange navn:

Hvaler, Rygge, Sarpborg, Spydeberg, Enebakk, Fet, Frogn, Lørenskog, Nannestad, Nes, Nittedal, Tolga, Elverum, Hamar, Sor-Odal, Trysil, Jevnaker, Lunner, Sel, Vestre Toten, Hurum, Ringerike, Royken, Nedre Eiker, Øvre Eiker, Andebu, Holmestrand, Larvik, Tjøme, Tønsberg, Bø, Kvitesid, Arendal, Lillesand, Risør, Flekkefjord, Mandal, Søgne, Vennesla, Karmøy, Klepp, Randaberg, Sauda, Sola, Askøy, Fjell, Jondal, Kvam, Kvinnerad, Meland, Stord, Fjaler, Flora, Sogndal, Vågsøy, Molde, Bjugn, Klæbu, Melhus, Ølandet, Levanger, Namsos, Snåsa, Steinkjer, Stjørdal, Verdal, Brønnøy, Fauske, Leirfjord, Mosjøen, Vestvågøy, Lenvik, Målselv, Guovdageidnu, Sor-Varanger, Vadso.

Her trenger vi fortsatt noen navn:

Askim, Fredrikstad, Halden, Moss, Bærum, Eidsvold, Oppegård, Rælingen, Ski, Skedsmo, Vestby, Ås, Kongsberg, Ringsaker, Gjøvik, Lillehammer, Bamble, Porsgrunn, Haugesund, Sandnes, Odda, Os, Høyanger, Førde, Naustdal, Ålesund, Haram, Kristiansund, Malvik, Orkdal, Trondheim, Bodø, Alstahaug, Saltdal, Rana, Sortland, Harstad, Tromsø, Hamnerfest.

Her er vi ferdig:

Asker, Nesodden, Oslo, Drammen, Sandefjord, Kragerø, Skien, Kristiansand, Stavanger, Bergen, Voss, Narvik, Vågan.

Vil du stå på liste eller har du tips:

Ring - 22 98 90 50 snakk med Randi eller Finn Olav
Fax - 22 98 90 55
Skriv - Osterhausgate 27, 0183 Oslo
E-post - rv@rv.no Internett: www.rv.no

UNDERVISNING

oslo tegne og maleskole
Alnagt. 11, 0192 Oslo

Dagskolen

Norges største, private, videregående kunstskole. Skolen er flerårig med undervisning på tre ferdighetsnivåer.

- Tegning
- Maling
- Kunsthistorie
- Anatomi
- Skulptur
- Grafikk
- Materiallære
- Kroki daglig

Skolen er offentlig godkjent. Elevene kan søke lån og stipend i Statens Lånekasse. Søkere med forskole eller tilsvarende kan tas direkte opp til III-avdeling.

Søknadsfrist 15. mai.

Ring etter søknadspapirer og opplysninger.

Tlf.: 22 67 70 63
Fax 22 68 16 45

Einar Granum
KUNSTSKOLE

Lybekkergt. 1, 0184 Oslo

Tlf. 22 17 10 96 Kl. 9-15

Fax 22 17 08 29

1- til 2-årig
DAGSKOLE

tegning · maleri
komposisjon
farge · form
akt · croquis
anatomi · grafikk
skulptur
kunsthistorie

Off. godkjent.
Lån og stipend i
Statens Lånekasse

Søknadsfrist 15. mai

Rød Valgallianse

Bli med på ringegruppe for RV-lister

Gruppen er i arbeid hver dag fra kl 17.00 - 21.00 på kontoret, Osterhausgate 27. Enkel bevertning. Kontakt for informasjon: Randi Holmeide - 22 98 90 50.

STILLING LEDIG

Høgskolen i Akershus

Høgskolen i Akershus har 4 avdelinger, ca 2000 studenter og ca 230 tilsatte. Studiestedene er på Stabekk, i Sandvika, på Lørenskog og på Blaker. Høgskolen skal samtlokaliseres på Lillestrøm i 2002 - 2003

Ved Avdeling for yrkesfaglererutdanning, Stabekk er det ledig stilling som

Konsulent/Førstekonsulent - Økonomi l.tr. 19-32/32-43.

Nærmere opplysninger om stillingen tas ved henvendelse til underdirektør Arild Koch, tlf. 67 11 70 80 eller dekanus Ole Pleen, tlf. 67 11 71 04.

Søknad med CV og kopi av vitnemål og attester sendes Høgskolen i Akershus, Ringstabekkveien 105, 1356 Bekkestua.

Fullstendig utlysning i Norsk lysingsblad Nr. 63 av 16.03. med søknadsfrist 30.03.99.

FORENINGEN
KLASSEKAMPENS VENNER

ÅRSMØTE MANDAG 22. MARS KL. 18

I Klassekampens lokaler,
Grønlandsleiret 31, 7. etasje.
Sakspapirer er sendt ut tidligere.

Forslag sendes KK Venner
innen onsdag 17. mars.

Informasjon og diskusjon om Klassekampens framtid.

TRYKKSAKER

FRA MANUS
TIL TRYKKSÅK

Allsidig publisist tar jobben raskt og rimelig. Layout, tekst, foto og ferdiggjøring. Tlf. 22 37 37 44 E-post are.saastad@c2i.net

ANNONSÉR I
KLASSEKAMPENS
LØRDAGSUTGAVE

OSLO
POLITIDISTRIKT

SENTRUM
POLITISTASJON
Konsulent
Kontaktperson: Britt
Heianshus tlf. 226695301

GRØNLAND
POLITISTASJON
Førstestretær
Kontaktperson: Liv Benny
Gerang tlf. 22669518

RETTS- OG
PÅTALESEKSJONEN
Politiinspektør
Vik, fom tilfreden tom 31.12.99

og
Politiaidjutant
Er fast stilling for 01.05.99

og vikariat for 1. treceen tom 31.12.99
Personer stillingene blir besatt ved offentlig utvalg. Ved utvalget er det søkes på disse stillingene

Kontaktpersoner:
Hans Havørsten/Lars Kruse
tlf. 22669372

VAKT- OG
UTRYKNINGSSEKSJONEN
Arrestforvarer

16 faste stillinger
Kontaktperson: Per M
Isachsen tlf. 22669527

Fullstendig utlysning i Norsk
lysingsblad Nr. 59 av 11.03.
med søknadsfrist
25.03.99.

OSLO
POLITIDISTRIKT

Politiinspektør/
Seksjonssjef
ved Trafikk-
og miljøseksjonen
Ledig fom 01.06.99
Kontaktperson: Roy Henry
Nielsen tlf. 22668060

Prosjektstilling
ved Økonomikontoret
Prosjekt: søknadsfrist
11.03.2000
Kontaktperson: Terje
Kristiansen tlf. 22668017

Fullstendig utlysning i Norsk
lysingsblad Nr. 62 av 15.03.
med søknadsfrist
29.03.99.

Abonner på Klassekampen i elektronisk utgave!

Som første avis i Norge lanserer Klassekampen en elektronisk utgave som det går an å abonnere på. Kunne du tenke deg å være med på dette pionerprosjektet? Ville du synes det er spennende å få Klassekampen rett opp på dataskjermen din? Hele avisa. Lenge for papirutgaven kan nå deg. For den virkelige avisdagen begynner. Hvor som helst i Norge og verden. Med et tastetrykk. (NB! Dette er ikke det samme som den begrensete Internett-utgaven, som vi fra nå av vil kutte ned på.)

Vi går på nettet med den elektroniske utgaven 20. februar. Som en prøveordning som varer ut året. Blir du med, vil du få avisa tilsendt med e-post, i det som på fagspråket heter en pdf-utgave. Det eneste utstyret du trenger for å bli elektronisk abonnent er en PC som kan ta imot e-post. (Programvaren du trenger er gratis og vil bli distribuert sammen med den første utgaven du mottar.)

Høres dette interessant ut? Prøv, da, vel!

I Norge vil opplegget foreløpig bare være et ekstratilbud

for abonnenter som har tegnet – eller tegner – et ett års abonnement på dags- eller lørdagsavisa i vanlig papirutgave. Det betyr altså at du både får avisa i den elektroniske og i den vanlige postkassa di. Dagsavisabonnenter vil få den elektroniske utgaven daglig, lørdagsabonnenter får den elektroniske lørdagsutgaven. (Grunnen til at vi må selge deg to ting på en gang er at vi bare får pressetøtete til papirutgaven.)

Tilbudet er spesielt gunstig dersom du bor utenfor Norge. Da kan du abonnere på den elektroniske dagsavisa uten at du behøver å abonnere på papirutgaven. Prisen er den samme som for et «papirabonnement», men du slipper de skyhøye portoutgiftene som har gjort at et utenlandsabonnement har kunnet koste opp til 5.000 kr. året. Og du slipper all ventetida. Enten du bor i Luleå, Lusaka, Lubjana eller Luanda – du får avisa hjemmefra på dagen. Blodfersk, rød og fin!

Jon Michelet
Redaktør

PRISER:
– Kr. 500 ut 1999 for dagsavisabonnenter i Norge (i tillegg kommer kr. 1.980 for vanlig abonnement)

– Kr. 200 ut 1999 for lørdagsavisabonnenter i Norge (i tillegg kommer kr. 690 for vanlig abonnement)

– Kr. 1.980 ut 1999 for elektroniske abonnenter utenfor Norge.

Abonnement kan tegnes per e-post på:
abonnement@klassekampen.no
Ønsker du nærmere informasjon, ring 22 05 95 61, eller send et e-brev til:
marga.vanderwal@klassekampen.no

KLASSEKAMPEN

Besøksadresse: Grønlandsleirét 31, Oslo
Postadresse: Boks 9257 Grønland, 0134 Oslo
Nettadresse: <http://www.klassekampen.no/>
Telefon: 22 05 95 00
Telefaks: Redaksjon: 22 05 95 80
 Administrasjon/annøse: 22 05 95 87
 Stikka Trykk AS

Abonnement: Postgiro 0804 2066991
Lessalg, annøse og annet: Postgiro 0807 2081669
Bankkonto: 1600.40.27667

Foreninga Klassekampens Venner: Postgiro 0824 0544939
 Bankkonto 1607.51.62611

Klassekampens medarbeidere:

Redaksjonen:
Eirun Arntzen, typografierling
Telefon: 22 05 95 33
E-post: eirun.arntzen@klassekampen.no
Trond Brubak, fotograf
Telefon: 22 05 95 52
E-post: trond.brubak@klassekampen.no
Nina T. Carlsen, typograf
Telefon: 22 05 95 17
E-post: ninat@klassekampen.no
Folkvord Magnhild, journalist, innenriks
Telefon: 22 05 95 35
E-post: magnhild.folkvord@klassekampen.no
Gunnar Gjertsen, journalist, innenriks
Telefon: 22 05 95 94
E-post: gunnar.gjertsen@klassekampen.no
Torgny Hasås, journalist, innenriks
Telefon: 22 05 95 32
E-post: torgny.hasaas@klassekampen.no
Sissel Henriksen, kvinnepolitisk leder
Telefon: 22 05 95 37
E-post: sissel.henriksen@klassekampen.no
Audun Haaland, typograf
Telefon: 22 05 95 13
E-post: audunh@klassekampen.no
Trine Haaland, fotograf
Telefon: 22 05 95 13
E-post: trineh@klassekampen.no
Peter M. Johansen, utenriksleder
Telefon: 22 05 95 00
E-post: petermichael.johansen@klassekampen.no
Nina Kammersten, journalist, feature
Telefon: 22 05 95 81
E-post: nina.kammersten@klassekampen.no
John Olav Kroken, journalist, innenriks
Telefon: 22 05 95 00
E-post: john.olav.kroken@klassekampen.no
Guri Kulås, kulturred
Telefon: 22 05 95 02
E-post: guri.kulås@klassekampen.no
Astor Larsen, journalist, utenriks
Telefon: 22 05 95 23
E-post: astor.larsen@klassekampen.no
Espen Løkeland-Stai, journalist, innenriks
Telefon: 22 05 95 34
E-post: espen.laukeland@klassekampen.no
Eline Lønnå, vaktstjef
Telefon: 22 05 95 11
E-post: eline.loonnaa@klassekampen.no
Magnus E. Marsdal, nyhetsleder
Telefon: 22 05 95 91
E-post: magnus.marsdal@klassekampen.no
Jon Michelet, ansvarlig redaktør
Telefon: 22 05 95 00
E-post: jon.michelet@klassekampen.no
Trond Myklebust, vaktstjef
Telefon: 22 05 95 11
E-post: trond.myklebust@klassekampen.no
Martin Raknerud, nettsideredigerer
Telefon: 22 05 95 19
E-post: martin.raknerud@klassekampen.no
Marte Rua, redigerer
Telefon: 22 05 95 10
E-post: marte.rua@klassekampen.no
Frøde Rønning, journalist, innenriks
Telefon: 22 05 95 93
E-post: frode.ronning@klassekampen.no
Line Anita Schou, journalist, utenriks
Telefon: 22 05 95 41
E-post: line.schou@klassekampen.no
Ingvild Sunde, journalist feature
Telefon: 22 05 95 36
E-post: ingvild.sunde@klassekampen.no
Taran Sæther, kontaktperson for bidragsytere
Telefon: 22 05 95 46
E-post: taran.saether@klassekampen.no
Sissel Visted, journalist
Telefon: 22 05 95 03
E-post: sissel.visted@klassekampen.no
Frøydis Wold, typograf
Telefon: 22 05 95 17
E-post: froydys.wold@klassekampen.no

Bergensredaksjonen:
v/Tone Foss Spvoll
Telefon: 55 23 24 28
E-post: bergensred@klassekampen.no
Trondheimsredaksjonen:
v/Pål Hellness
Telefon: 73 52 93 01
P.søker: 96 84 78 06
E-post: trondheimsred@klassekampen.no

Administrasjonen:
Synnøve Andreassen, regnskapsstjef
Telefon: 22 05 95 00
E-post: synnove.andreassen@klassekampen.no
Ole-Jørgen Borg, annøsestjef
Telefon: 22 05 95 75
E-post: olejorgen.borg@klassekampen.no
Kari Brauer, abonnement
Telefon: 22 05 95 72
E-post: kari.brauer@klassekampen.no
Homayoon Djaffari, IT-leder
Telefon: 22 05 95 14
E-post: homayoon.djaffari@klassekampen.no
Dag Jakobsen, markedsavdeling
Telefon: 22 05 95 71
E-post: dag.jakobsen@klassekampen.no
Miguel Rojas, regnskapsmedarbeider
Telefon: 22 05 95 63
E-post: miguel.rojas@klassekampen.no
Harriet Rudd, opplagsstjef
Telefon: 22 05 95 76
E-post: harriet.rudd@klassekampen.no
Marga van der Wal, daglig leder
Telefon: 22 05 95 61
E-post: marga.vanderwal@klassekampen.no

E-postadresser:
Abonnementavdeling: abonnement@klassekampen.no
Aksjonstips: aksjonstips@klassekampen.no
Annøseavdeling: annøse@klassekampen.no
Fotoavdeling: foto@klassekampen.no
Korrespondenter: korrespondent@klassekampen.no
Lørdagsmagasinet: magasin@klassekampen.no
På Teppet: teppet@klassekampen.no
Språkrett: spraak@klassekampen.no
Tilbakemelding til redaksjonen: tilbakemelding@klassekampen.no
Vitenskapspalta: vitenskap@klassekampen.no

BILLETTSALG: Billetter til alle filmer kan kjøpes på alle kinoer. 2 dagers forsalg, Formiddagssalg hver dag i Saga, fre./lør./søn. også i Eldorado, samt billetteautomat ved Narvesen på Oslo S. kl. 05.00 til 02.00. Ingen barnpris til forestillinger etter kl. 17.30. Ungå ko - kjøp billetter på forhånd! Ungå ko - kjøp billetter på forhånd!

KINOFONEN 820 30 000: Billettreservasjon til alle filmer/kinoer. (Kr 0,40 + 3,-/min.)

AUTOMATISK TJENESTE: 820 30 000 - alle dager - hele døgnet. Filmnummer i parentes foran filmtittlene.

MANUELL TJENESTE: 820 30 001 mellom kl.10.00 og kl.22.00. Redusert telefonservice på den manuelle tjenesten ved kø foran kassene.

Reserverte billetter må hentes **senest 40 min.** før forestillingen. Filminformasjon tlf. **815 52 000.**

INTERNETT: www.filmweb.no
Først og best om film og kino på nettet.

COLOSSEUM 1-2-3-4.

BILL. SALG FRA KL. 15.30.
Opplev THX-storsalen på Colosseum. Det ypperste innen lyd, bilde og komfort. Les mer: www.filmweb.no/colosseum/
 (2069) **Den tynne røde linjen** (am. -15 år) Kl. 17 og 20.15.
 (2029) **Lock, stock & two smoking barrels** (brit.-15 år) anbef. ikke ungd. under 15 år kl. 18.45 og 21.
 (2031) **American History X** (am. -15 år, anbef. ikke ungd. under 15 år) kl. 18.30 og 21.
 (2018) **Småkryp** (am., originalversjon m/norsk tekst - 7 år) kl. 18.
 (2040) **Olsenbandens siste stikk** (no. - tillatt for alle) kl. 20.30.

ELDORADO 5-4-3-2-1

BILL. SALG FRA KL. 15.30.
 (2018) **Småkryp** (am., originalversjon m/norsk tekst - 7 år) kl. 14. og 16.45
 (2061) **Payback** (am. -18 år) kl. 18.50 og 21.10 og 23.20
 (2040) **Olsenbandens siste stikk** (no. - tillatt for alle) kl. 13., 15. og 17.10
 (2044) **Rush hour** (am. -15 år) kl. 19.10, 21.15. og 23.20

(2046) **Heldigrise Babe 2 - I byen** (austr. m/norsk tale - 7 år) Kl. 13.30 og 16.
 (2015) **Blade** (am. -18 år) kl. 18.10 og 20.40. og 23.05
 (1988) **Prinsen av Egypt** (am. - tegnefilm - 7 år, m/norsk tale) kl. 14.
 (1907) **The Truman show** (am. -11 år) kl. 16.30, 18.45, 21 og 23.15.
 Forfilm: Tann for tann (no.)
 (2068) **Madelin** (am./fr. - tillatt for alle) kl. 13, 15 og 17.10.
 (2038) **Urban Legend** (am. -15 år) anbef. ikke ungd. under 15 år) kl. 19.05 og 21.15 og 23.20.

FELIX 1-2-3

BILL. SALG FRA KL. 15.30.
 (2061) **Payback** (am. -18 år) kl. 18.45.
 (2001) **American History X** (am. -15 år, anbef. ikke ungd. under 15 år) kl. 21.
 (2044) **Rush hour** (am. -15 år) kl. 18.45 og 21.

FILMTEATERET

BILL. SALG FRA 15.30.
 (2028) **Brasils hjerte** (bras./fr. -11 år, anbef. ikke barn under 11 år) 18.30 og 21.
 (1978) **La vita e bella - livet er herlig** (it.-7 år, anbef. ungd./voksne) kl. 19 (presis uten reklame) og 21.15. (presis uten reklame)

FROGNER

BILL. SALG FRA KL. 15.30.
 (2010) **Frossel hjerte - en film om Roald Amundsen** (no. - tillatt for alle) kl. 18.
 (1894) **Redd menig Ryan** (am. -18 år) kl. 20. Spillested 3t. Bill. pris kr. 75,-
GIMLE, BYGDØY ALLÉ
BILL. SALG FRA 15.30. LØRD. FRA KL. 10
Gimlematiné lørdag og søndag:
 (2027) **Elsk meg bort** kl. 14
 (2027) **Elsk meg bort** (fr. -15 år) kl. 18.10 og 20.50.

KLINGENBERG 1-2-3-4.

BILL. SALG FRA KL. 15.30.
 (2070) **Shakespeare in love** (brit./am. -11 år) kl. 18.15 og 20.50.
 (1897) **Festen** (da. -15 år) kl. 18.50 og 21.10. Forfilm: Time Out (no.)
 (2033) **Du ler** (it. -15 år) kl. 18.50.
 (2006) **Absolutt blåmandag** (no.-11 år) kl. 21.10.
 (2063) **Postman Blues** (jap. -15 år) kl. 18.30.
 (2071) **D.A.N.G.A.N. Runn** (jap. -15 år) kl. 20.50.

SAGA 1-2-3-4-5-6

BILL. SALG FRA KL. 09.30, SØND. FRA KL. 12.
 (2040) **Olsenbandens siste stikk** (no. - tillatt for alle) kl. 13, 15 og 19.10.

VIKA 1-2-3-4, KONSERTHUSLÅSEN

BILL. SALG FRA KL. 15.30.
 (2042) **Du har m@ll** (am. tillatt for alle, anbef. ungd./voksne) kl. 18.30 og 21.
 (1991) **Elisabeth I** (brit./ind. -15 år) kl. 18.10 og 20.50.
 (2025) **Elvigheten og en dag** (gr./fr. -7 år, anbef. voksne) kl. 18.10 og 20.50.
 (2025) **Hilary og Jacki** (brit.-11år) kl. 18.30

(1992) **Ole Aleksander filmbom - bom - bom.** (no. - tillatt for alle) kl. 11, 13, 15 og 17.
 (1918) **Lottomillionæren** (rsk. -7år) kl. 19 og 21.
 (2018) **Småkryp** (am., m/norsk tale - 7 år) kl. 11, 13, 15 og 17.
 (2032) **Sammen er vi mektige** (am. -11 år) kl. 19 og 21.10.
 (1988) **Prinsen av Egypt** (am. - tegnefilm - 7 år, m/norsk tale) kl. 11.30, 14 og 16.30.
 (1997) **Et hushestevntr** (fr. - tillatt for alle, anbef. ungd./voksne) kl. 19 og 21.15.
 (2068) **Madelin** (am./fr. med norsk tale - tillatt for alle, anbef. ungd./voksne) kl. 12, 14 og 16.15.
 (2022) **Under solen** (sv. -11 år) kl. 18.10 og 20.50.

SORIA MORIA 1-2, TORSHOV

BILL. SALG FRA KL. 15.30.
 (2042) **Du har m@ll** (am. tillatt for alle, anbef. ungd./voksne) kl. 18.30 og 21.
 (2068) **Madelin** (am./fr. med norsk tale - tillatt for alle, anbef. ungd./voksne) kl. 17.
 (2055) **Smaken av kirsebær/Taste of cherry** (iran) kl. 19 og 21.

SYNNA, LAMBERTSETER

BILL. SALG FRA KL. 15.30.
 (2040) **Olsenbandens siste stikk** (no. - tillatt for alle) kl. 17.30.
 (2062) **Magens makt** (am. -15 år) kl. 20.

VIKA 1-2-3-4, KONSERTHUSLÅSEN

BILL. SALG FRA KL. 15.30.
 (2042) **Du har m@ll** (am. tillatt for alle, anbef. ungd./voksne) kl. 18.30 og 21.
 (1991) **Elisabeth I** (brit./ind. -15 år) kl. 18.10 og 20.50.
 (2025) **Elvigheten og en dag** (gr./fr. -7 år, anbef. voksne) kl. 18.10 og 20.50.
 (2025) **Hilary og Jacki** (brit.-11år) kl. 18.30

OPERAEN
 tlf. 815 444 88
 fax. 22 42 57 05
<http://www.operaen.no/>
 e-post: salg@norskopera.no

Billetsranken er åpen hver dag fra kl. 10 - 18 (14). Søndag stengt. Kjøper du en eller flere billetter til fem eller flere forestillinger, får du 20 % rabatt. Ring oss og be om gratis tilsendt generallprogram for hele sesongen! Gratis informasjon om verket er time før forestilling i Khrog - salen. Pavarotti-billetter på tlf. 815 33 133.

Mars:
 13. kl. 18. **Csardasstyrinnen** Uts.
 15. kl. 19. **Csardasstyrinnen** Uts.
 16. kl. 19. **Csardasstyrinnen** Få bil.
 20. kl. 18. **Kyllián** Norgespremiere.
 23. kl. 19. **Kyllián**.
 24. kl. 19. **Kyllián**!
 25. kl. 19.30. **Påskekonser**t i **Trefoldighetskirken**, Håndel: **Messias**
 27. kl. 18.00. **Påskekonser**t i **Trefoldighetskirken**, Håndel: **Messias**
April
 08. kl. 19. **Kyllián**.
 09. kl. 19. **Kyllián**.
 10. kl. 18. **Der fliegende Holländer** Få bil.
 11. kl. 19. **Kyllián**.
 13. kl. 18. **Der fliegende Holländer** Få bil.
 17. kl. 18. **Der fliegende Holländer** Få bil.
 30. kl. 18.30 **Il Tritico** Norgespremiere

Bill. kr. åpningsstider: man. - fre. 9.30-18.30, lør. 11.00-17.00.
Ledige bil. til tvetens forest. selges til 50% rabatt to timer før forest. start. Tidspunkt for forest. kan variere, vennligst kontroller billetten. Forsalg t.o.m. 30/4. Velkommen til lunsjkafé i Nationaltheatrets vakre publikumsfoajé lørdager, kl. 12.00-14.00 Forsalg t.o.m. 30/4.

Hovedscenen
Dyrene i Hakkekakeskogen av Thorbjørn Egner. I aft. kl. 17.00 (ca. -19.00) Sp. 15.-20. og 25.-27/3 samt 12. -17. og 19.-24/4.
Nbl Formiddagsforet. 13. -16/4.
Forsalg til mai/juni starter man. 15/3 kl. 9.30.
Goethe 250 år: Faust. Sp. 22., 23., 24/3 samt 6. -10 og 27. -30/4.
April i salg nå!
Rosmersholm av Henrik Ibsen. På turné for Riksteatret: 3. -21/3 samt 11. -24/4.

Amfisenen
Sult etter Knut Hamsuns roman. Dramatisert av Yngve Sundvor. Samarbeid med Oslo Moderne Teater. Spilles på Amfisenen i aft. kl. 18.00 (-19.45), 15., 16., 25.-27/3 21., -24/4 og på Black Box Teater 8., 9., 10., 12., -17. og 19/4. **Allt utsolgt.**
Skammen etter Bergljot Hobæk Haffs roman. Dramatisert av Morten Borgersen. Sp. 17. -20/3 samt 6., 7., 12. -17 og 19., 20/4. **Allt utsolgt.**
Tolvskillingoperaen av Bertolt Brecht, musikk Kurt Weill. Sp. 22.-24/3 samt 8.-10. og 26.-30/4. **Allt utsolgt.**

Malerzalen

Film gammel aargang. I aft. kl. 19.00 (Anno 1810). Spilles 15., 19., 20., 22/3 og 9., 10/4. Nbl 15., og 22/3 sendes direkte i NRK P2.

Torshovteatret
 Votsgt. 64. Bill. best.tlf. 22 41 27 10
Legenden om Duagadov. Bearbejdet av Rolf Arly Lund og Issaka Savadogo. Sp.16.-19., og 23.-26/3. For barn fra 10 år. Spilles på Provesalen
Caravan av Helen Blakeman. I aft. kl. 18.00 (-20.00) Sp. ti-kr. kl. 19.30, la. kl. 18.00, t.o.m. 27/3.

I bomullsmerkens ensomhet av Bernhard-Marie Koltås. I aft. kl. 21.00. I aft. kl. 21.00. Sp. 15., 19., 20., 22., 26. og 27/3. Nbl Spilles på Sandakersenteret, Sandakerveien 59.

www.detsnorsketeatret.no
Billettuka open kl. 9.-19.30.
Laurdag kl. 11.00 -18.00. Bistreen open fra kl. 11.00. **Søndag stengt. Rabatter til grupper, Honnar, elevar og studenar ca. halv pris. Framsyningsstidspunkt kan variere; kontroller billetten! IR-anlegg for høyrekte.**
Dørene blir stengde presis!
Hovedscenen
Hustruskolen av Moliere: I dag kl. 18.00 (-20.15), Mars.13., 16.-18., 23., 24. Forsal t.o.m. 17/4.
Master Class av Terrence Mc Nally: Neste frams. 15/3 kl. 20.00 (-22.25) Mars. 15., 19. (kl. 19.00), 25., 26. Siste 4 gonger.
Don Quijote - mannen fra la mancha av Cervantes/Dale Wassermann: Premiere 23/4. Forsal 24. -8/5.

Gresk på det norske m/Lakis Karnezis, Trønderkr. dir. Stefan Sköld og fl. 20/3 kl. 18.00. Få bill. aft.

Scene 2
Macbeth av W. Shakespeare. Premiere 16/4. April: 17., 19.-24., 26. -30. Forsal 17-30/4.

Provesalen
Stengde dører av Jean- Paul Sartre: Premiere 25/3. Mars 26. April: 6.-10., 13-17. Forsal 26/3-17/4.
Lunsj & Lyrikk i Bistreen kl. 12.00: Bjørn Jenseng og Svein Johann Ose.

Gavekort selges i billettluken.

Hovedscenen
Beates av Lars Saabye Christensen. Ti.-fre. kl. 20.00. Ma. og lø. kl. 18.00.
Zapp! - en familieforestilling av Trond Branne. 17. og 24/3 kl. 16.30 18/3 kl. 11.00. 20/3 kl. 14.30 og kl. 18.00, 22/3 kl. 18.00. Tilske 7/4. Forsalg t.o.m. 16/6.

Centralteateret
 Akersgt. 38
Mennesker i solen en komedie av Jonas Gardell. I aft. kl. 18.00. Siste forestilling!
Eiling og Kjell Barne av Ingvar Ambjørnsen. Uppremiere 10/4. Forsalg t.o.m. 19/6.

Dukketateatret
Den lykkelige prinsen av Oscar Wilde. Ma., ti., kl. 11.00, on. kl. 18.00, to., fre. kl. 11.00. Fra 5 år.

RADIO

Norgeskanalen

Dagsnytt hver hele time. 06.03 Sert og tidlig 07.30 Dagsnytt 07.45 Programinformasjon 07.50 Mot helg 08.00 Bondsvik 08.00 Tidssignal Dagsnytt 08.03 Væremelding 08.05 Distriktsnyheter 08.06 Fritidsmagasinet 09.03 Nittimen 10.03 Distriktsnyheter 10.06 Nittimen 11.03 Distriktsnyheter 11.06 Sportslørdag 11.06 Sportslørdag 12.02 Sportslørdag 12.02 Sportslørdag 14.03 Sportslørdag 14.50 Væremelding med varslor for fiskerikanten 14.55 Sportslørdag 16.03 Musikkpasseringen 16.30 Dagsnytt 16.40 Korrespondentbrevet 16.50 Melodradio 17.03 Radioteatrets ansøkerpriser: -Døde menn går i land- 17.45 Melodradio 18.05 Væremelding 18.09 Den vil jeg høre igjen! 19.03 VG-lista Topp 40 Norges autorserte albumliste 20.03 Norskstoppen 21.03 Norsk på norsk Artister og musikk på morsmål 22.05 Væremelding med varslor for fiskerikanten 22.15 På dansetett 00.05 Nattradioen

Kulturkanalen

Dagsnytt hver hele time unntatt kl. 17. 06.00 Dagsnytt. Væremelding 06.04 Netts med hardingfelespelemannen Henning Andersen 07.03 P2-Akademiet - Lars R. Haheim: Influensens Luftveissykdommens Rolles Royce 07.30 Dagsnytt 07.45 Radioransj med Lilibeths Lysthus 08.03 Væremelding 08.05 Væremelding 08.05 Væremelding 09.03 Ring inn musikk - 22.60 30 30! 10.30 Værdt å lese 11.03 Verden på lørdag 12.03 Lutter are 12.30 Ukeslott 13.30 Humanioradagene på Universitetet i Oslo 14.03 Jungetelegraf - etnografisk P2 15.03 Hallo i uken 15.40 Ut i verden 16.03 Kritikertorget 16.30 Dagsnytt 16.40 Korrespondentbrevet 16.50 Lytterposten 17.00 Lørdagsmatmen fra Raciolorans 18.05 Væremelding 18.10 Språklegen 18.30 P2-Akademiet - Barbro Sætersdal: Tullinger, skurilinger og skumlinger 19.03 Swing & sweet 20.03 Musikteatret 21.30 Jazzklubben 22.30 Verden på lørdag 22.40 Utdrag av formiddagens sending 23.03 Hallo i uken Et underholdningsbidrag 23.40 Ut i verden P2s reisemagasin 00.05 Notturno Klassisk nattradio

Petre

Dagsnytt hver hele time. 06.03 DJ Friendly 10.03 Vegas 12.03 Platina 13.00 Spesial 15.10 VG-lista Topp 20 17.03 Sitt 19.03 DJ Strangefruit 21.03 Abstract 22.05 Samsending med P1

Radio hele Norge

Nyheter hver hele time 06.24, hver halvtime 06.09 og 16.18. 06.00 Morgenstemning 07.30 Over en åpen låbe! 08.00 Reviehet 09.00 P4s Lørdagsfrokost 12.00 Tippemix 13.00 Sheve Skiver 14.00 Ukens Media Molbo 15.00 Norsk Artist Spesial 16.00 Sport og Musikk 18.00 Døreksten 19.00 Musikkbøl 21.00 Lørdagsveld 24.00 Mens andre sover

PÅ TV LØRDAG 13. MARS

08.00 Kyttelkoko Det var en gang et Kyttelkoko som så veldig gjerne ville handle om eventyr. «Har du sett noe til kjerringa mi?» sa den lille musa. Men det hadde ikke Askeladden verken fått i den store gryta som kokte der trollet og kom over blåne så det lynte rundt saltet i sårene som kongen hadde sagt etter det sjunde året! Og slik ble det. Men langt og lenger enn langt borti skogen satte reven av sted med større pynte enn noen hadde sett den dagen. «Ja vel», sa Kyttelkoko, «da får det vel bli slik da». Og så levde de lykkelig helt til klokka åtte til ti på lørdag morgen.

10.00 Migrapols (ttv) (r) 10.30 NRKs sportslørdag Prøve-VM i skiskyting, Holmenkollen: 12.5 km fellesstart, kvinner. 15 km fellesstart, menn. Verdenscupen i langrenn: 15 km klassisk stil, kvinner, Falun. 30 km klassisk stil, menn, Falun. Verdenscupen i kombinert: 15 km langrenn, Holmenkollen. VM på skytter, enkeltstansers: 500 m, menn. Enkeltstansers: 1500 m, menn.

18.00 Barne-TV 18.00 Lyktemøner og bestevenner (r) 18.25 Helmut Olsens hage (r) (1:7) Dansk tegnefilmserie.

18.30 Smørøyet (ttv) Petter og Ole Martin er på plass i studio og presenterer gjester, musikk, knallerportasjer med Janne og Anja, de viktigste nyhetene denne uken sett fra Jensen skrå blikk og mye, mye mer. Dessuten kommer 7. og siste episode av spenningsserien «Asylet», serie 1.

19.30 Lørdagsrevyen (ttv) 20.15 Lotto-trekning 20.20 Wessensteen (ttv) (8:10) Norsk afterunderholdning med herrne Heide-Steen og Wessenlund. Kollegial støtte får de fra Kjersti Holmen.

20.45 Noteknekk (ttv) I kveld: Karoline Kruger og Iren Reppen mot Jørn Hoel og Steinar Albrigtsen.

21.30 Herskappelig (ttv) (7:9) I dag befinner vi oss på Melgården i Åmot, og herskapet er Kirsti Marit Myklybe.

21.30: I dag befinner Toppen seg på Melgården i Åmot, og herskapet er Kirsti Marit Myklybe.

22.00 Smilehullet (ttv) I kveld med Rolf Just Nilsen, Arve Opsahl, Svein Wickstrøm og Carsten Byhring fra 1967.

22.10 Fakta på lørdag: Tre dager for Tibet (th) Den 10. mars var det 40 år siden Dalaï Lama måtte rømme fra Tibet. I for bane det laget en solidaritetskonsernt i indisk Himalaya med mer enn 8000 munke, turister og lokale tibetanere til stede. I selskap med store stjerner som John Osborne og Richard Gere detok Nils Petter Moivæk, Ketil Bjørnstad og Erik Hillestad, leder av Worldview Artists.

23.00 Kveldsnytt 23.15-00.50 Nattkino: Crime of Innocence (th) Am. film fra 1985. I rollene: Andy Griffith, Ralph Waite, Diane Ladd. Regi: Michael Miller.

19.00 Hovedscenen Don Giovanni (th) En operafilmklassiker fra 1979.

22.00 Siste nytt 22.10 XLTV - et program sånn skikkelig midt på treet.

22.40 VG-lista Topp 20 (r) 23.40-00.25 En vakker dag... (th) (r)

08.00 Barnas TV 2: Tegnefilmer (r) 08.30 Teletubbieni 09.00 Virre Virre Vapp 10.00 Lassie 10.30 Bonanza 11.20 Daves verden 11.50 Baby5 (r) 12.40 Party of Five (r) 13.30 Muppetene (r) 14.00 TV 2 hjelper deg (r) 14.40 Meglerne (r) 15.30 SportsXtra - Lørdag. V75 fra Drammen Travpark 16.10 Direktevideo seriekamp, håndball, kvinner, Gjæren - Bækkelaget fra Skienshallen.

18.30 Nyhetene 18.45 Magasinet 19.10 Været 19.15 Sporten 19.30 Alle elsker Raymond (19) Am. komiserie. 20.00 Karl & Co (r) (12) Norsk serie. 20.30 Familiesagaen De syv søstre (34) Norsk dramaserie.

20.30: Bror er en ettertraktet mann - men Silje vil gjerne ha ham for seg selv.

21.00 Nyhetene og været 21.10 MacGyver (r) (51) Am. actionserie. 22.05 God kveld, Norge! Reportasjer fra kultur- og underholdningslivet og møte med aktuelle personer. Programledet: Dorte Skappel.

22.35 Det gode liv i Alaska (12) Am. dramaserie. I kveld: Jon Blund forvinner innbyggere i den lille landsbyen. Flere av dem kan fortelle om merkelige drømmer.

23.25 For en neve dalsfar mer (11) Am. spaghetti-western. I rollene: Clint Eastwood, Lee Van Cleef, Gian Maria Volonte, Klaus Kinski, Rosemary Dexter. Regi: Sergio Leone.

01.40 Caravans (11) Am. drama fra 1978. I rollene: Anthony Quinn, Michael Sarrazin, Jennifer O'Neill, Christopher Lee, Joseph Cotton, Behrooz Vossoughi, Barry Sullivan og Jeremy Kemp.

03.50 M.A.S.H. (r) (64) Am. komiserie. 04.20-04.30 Været (r)

07.25 Undervisningsprogram (r) 08.00 Lørdagsmorgen 09.00 Space Cases 09.25 Voxpop 1-an 09.30 Hjemkontoret (r) 10.00 For barn - på finska: Jurtu 10.15 Samprogram: Hej små knauttar 10.45 Ekig (r) 11.00 Undervisningsprogram 12.02 mat 1 (r) 12.30 Tango (r) 13.00 Så ska det låta (r) 14.05 Svenska skidspelen i Falun 14.15 Sidsjournalen 15.25 Dokumentær: Mamma Ghetto 16.10 Centrum (r) 17.00 Musik: Vengerov! 17.50 Skjærgård som passion 18.00 Simpov og grodloffer (r) 18.20 Disneydags 19.30 Eva og Adam 20.00 Villkørligt frighen 21.00 Aktuellet 21.15 Sidsjournalen 22.00 Uthyt - tango 24.00-01.00 Mitt i naturen - film (r) I kveld: Slutte av menneskets nærme- stede: Sluking - Pygmsjimpanse.

14.15 Ginos mat-tips (r) 14.30 Dr. Quinn (r) 15.20 Pacific Palisades (r) 16.10 Matine: Dødelig gift (r) 17.45 Meego (13:13) Am. komiserie. 18.15 Tvilling-trøbbel (1) Am. komiserie. Kevin Burke tror han har en fin dialog med sine vakre elleve år gamle tvillingdøtre. Men siden deres mor døde for fire år siden, har professorens døtre vokst opp.

18.45 Steve (r) 19.15 Fresh Prince i Bel Air (r) (29) Am. komiserie. I kveld: Phillip har vanskeligheter med å akseptere at moren interesser seg for andre menn etter at hun ble enke.

19.45 3rd Rock From The Sun (18:26) Am. komiserie. I kveld: Dick blir opprørt når han kjører på et jordekorn, og kjører i all hast til dylergen med dyret.

20.15 Jesse (4:13) Am. komiserie. I kveld: Jesse er sjalu og får hjelp av Junior til å spanere på Diego og den vakre modellen i nabohuset.

20.45 The Pretender (8:22) Am. dramaserie. Jarod tar i kveld på seg oppdraget med å redde fire lærere som er blitt kidnappet av en mittler genlig gruppe.

21.35 Lørdagsfilmen: Mordet fra fortiden (r) (11) Am. thriller fra 1991.

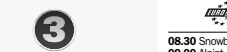
21.35: Hvor mange ganger må man dø for kjærligheten? Se Emma Thompson og Richard Branagh i «Mordet fra fortiden».

22.30 Aktuellet og været 23.15 Filmens forts.

23.45 Mandagsklubben (r) Et aktuelt, uhydelig og satirisk program.

00.45 Hotell i særklasse (r) (9:12) Britisk komiserie. I kveld: Et amerikansk ektepar er mistøymål med servicen på hotellet.

01.20 Kriminalavdelingen (r) (2:8) Britisk kriminalserie. 02.15-02.30 Aktuellet og været (r)

07.30 Barneteater'n 09.30 Disneys Frokostklubb: Aladdin 10.00 Huset på prærien 10.50 Mork & Mindy (r) 11.00 Skøyter 11.00 VMI enkeltstansers i Heerenveen, Nederland (N). 11.30 ALF (r) 13.55 Oss gutta imellom 14.25 Ti tomteletter 14.50 Disneys Magiske Filmen: Brudgom i ned

14.50: «Jeg har savnet deg» - Innrømmer Brian Keith overfor sin ekskone (Maureen O'Hara).

17.00 Blind Kjærlighet 17.55 Charmed (r) (10) Am. spenningsdrama fra 1998.

18.25 Ricki Lake (r) (254) Am. talkshow.

19.15 Felicity (7) Am. ungdomsserie. I kveld: Felicity prøver å redde vennskapet med Ben, men Noel er et forstyrrende moment.

20.05 Amors pil (10) Am. dramaserie. I kveld: Claire og Trevor må sitte i en jury like før jul. Claire vil ha det hele overstått så fort som mulig men Trevor derimot ikke har noen hast med å bli ferdig.

21.00 Du veiger filmen (11) I kveld kan du være med å bestemme hvilken film TV3 skal sende.

Die Hard i New York: Am. action fra 1995 med Bruce Willis og Samuel L. Jackson. Mr. Baseball: Am. komedie fra 1992 med Tom Selleck. Crooklyn: Am. dramakomedie fra 1994.

Lidenskapens pris: Am. drama fra 1994 med Brad Pitt og Anthony Hopkins.

23.05 Serpico - Den siste ærlige purk (11) Am. kriminaldrama fra 1973. I rollene: Al Pacino, Tony Roberts og John Randolph.

01.20 Sen kveld med Thyvold 02.15 U.S. Marshal (23) Am. serie. 03.00 Jerry Springer Show (r) (140) Am. talkshow. I kveld: Jeg skal avsløre en hemmelighet for mannen min!

03.40-04.25 Jerry Springer Show (r) (141) Am. talkshow. I kveld: Jeg lar deg aldri gå!

08.00 Gomar!!! 09.35 Spindelmannen 10.00 Ringolotto 10.05 Tjvsnor 10.25 Lokal-TV 11.15 The Kroner (r) 12.00 Ingenting ar omloftet (r) 12.55-13.25 Parlamentet (r) 13.40 CBS 60 Minutes 14.30 Veckans NHL 15.03 Tror: Vinnare! 15.30 Tjvsnor Studio, forts 16.00 Tjvsnor 16.15 Tjvsnor Studio, forts 17.00 Tjvsnor 17.45 Tjvsnor Studio, forts 17.58 Tror: Vinnare! 18.20 Tjvsnor Studio, forts 18.23 Keno 18.30 Nyheterna og Været 19.00 Ringolotto 19.35 Infor når & Fjåran 19.40 Ringolotto, forts 20.15 Infor Antilgen hemma 20.20 Ringolotto, forts 21.30 Shadovlands 22.00 Nyheterna og vædet 22.15 Filmen fortsetter 24.00 filmXtra 00.10 Kort og kul 00.45 Trejde klotet från solen (r) 01.15 Kvinnofangelsest randen av utstelletation 02.35-03.05 Dyr i fara

08.30 Snowboard 09.00 Alant 10.15 Skiskyting (r) 10.45 Skiskyting 12.15 Alant 13.00 Skiskyting 14.30 Kombinert 15.00 Kombinert 16.00 Alant 11.15 Masken 18.00 Snowboard Fra verdenscupen i Olang, Italia. Halpape (S). 18.30 Skyter Fra VMI enkeltstansers i Heerenveen, Nederland (N). 19.30 Rally Fjessensgens tredje VM-deltokuranser som kjøres i Kenya (S). 20.00 Tennis Direkte fra semifinalene i ATP-turneringen i Indian Wells, USA (N). 22.00 Tennis Direkte fra finalen i WTA-turneringen i Indian Wells, USA (N). 24.00.02.00 Tennis

09.00 Morgensending 12.00 Erdesvour - bar forlyrens (th) 13.00 Katastrofe (th) 13.30 Katastrofe (th) 14.00 Historien forteller: Saresen stjerne skatter (th) 15.00 Lotus Elise Pro sikk M1.11 16.00 Spionene over oss (th) 17.00 12 uvers: Oskjelligere (th) 18.00 Krigens århundre (th) 19.00 Krigens århundre (th) 20.00 Det 21. Arhundret jerty: Opp mot det blå (th) 21.00 Elektrisitet i luften (th) 22.00 Testingeren: I nattensørke (r) 23.00 Historiens mysterier: Strikonen og paradoksen gæter (th) 24.00 Krigens århundre (th) 00.00 Nattending

08.00 Morgensending 08.05 Fantastiske dyr 09.30 TV-Tjekket 09.45 Den lille havfrue 10.10 Casper, det lille sagsisse 10.25 Tom & Jerry show 10.40 Uve, hekse og sømper 10.50 Filmmersport-drama fra 1998. 11.30 Viten 12.00 Program ikke fastsett 12.20 Lærdagskoncert: Stjernelund - Cellidistiske og Barnekom 13.20 Før søndagen 13.30 Huset på 13. Christianham 14.00 SportsLørdag 16.00 Færnsyn for dig 18.30 TV-Avisen med været 19.10 Pas på mor 19.35 Skatteinl lørdag 20.00 Melodradio Grand Prix 1999 22.05 Kvint, kugler og hjer 23.10 McCallum 01.10 Nattending

08.00 Morgensending 10.50 Mestertyven 11.15 Harry og Henderson 11.40 Drensen, der kunne blive usynlig 12.05 Mig og fillobor 12.30 Helt i Skoven (r) 13.05 Puls 14.00 Badminton: 11.30 Viten 12.00 Program ikke fastsett 12.20 Lærdagskoncert: Stjernelund - Cellidistiske og Barnekom 13.20 Før søndagen 13.30 Huset på 13. Christianham 14.00 SportsLørdag 16.00 Færnsyn for dig 18.30 TV-Avisen med været 19.10 Pas på mor 19.35 Skatteinl lørdag 20.00 Melodradio Grand Prix 1999 22.05 Kvint, kugler og hjer 23.10 McCallum 01.10 Nattending

08.00 Morgensending 10.50 Mestertyven 11.15 Harry og Henderson 11.40 Drensen, der kunne blive usynlig 12.05 Mig og fillobor 12.30 Helt i Skoven (r) 13.05 Puls 14.00 Badminton: 11.30 Viten 12.00 Program ikke fastsett 12.20 Lærdagskoncert: Stjernelund - Cellidistiske og Barnekom 13.20 Før søndagen 13.30 Huset på 13. Christianham 14.00 SportsLørdag 16.00 Færnsyn for dig 18.30 TV-Avisen med været 19.10 Pas på mor 19.35 Skatteinl lørdag 20.00 Melodradio Grand Prix 1999 22.05 Kvint, kugler og hjer 23.10 McCallum 01.10 Nattending

08.00 Morgensending 10.50 Mestertyven 11.15 Harry og Henderson 11.40 Drensen, der kunne blive usynlig 12.05 Mig og fillobor 12.30 Helt i Skoven (r) 13.05 Puls 14.00 Badminton: 11.30 Viten 12.00 Program ikke fastsett 12.20 Lærdagskoncert: Stjernelund - Cellidistiske og Barnekom 13.20 Før søndagen 13.30 Huset på 13. Christianham 14.00 SportsLørdag 16.00 Færnsyn for dig 18.30 TV-Avisen med været 19.10 Pas på mor 19.35 Skatteinl lørdag 20.00 Melodradio Grand Prix 1999 22.05 Kvint, kugler og hjer 23.10 McCallum 01.10 Nattending

06.00 Hydæskrekke 08.00 Toothless Logan 09.15 Dronning Christina 11.00 Ghost & Godt 11.55 Ghosts from the Markien 14.05 That Thing You Do! 15.50 Premier League lørdag, Direktveiret West Ham, reportasjer og nyheter. 16.20 År på målt 20.05 South Park - Spooky Film 20.30 Men in Black (p) 20.00 Great overflaten 21.25 Foster Waters i rollene: Max von Sydow, Ruger Hauer. Regi: David Drury. 03.00 Full alarm Back (r) I rollene: Lau Ching-Wan, Francis Ng, Regi: Ringo Lam. 04.35 The Crow (2) 05.20-07.00 Lost Valley i rollene: Meg Foster, Andrea Thompson. Regi: Dale G. Bradley.

06.00 Hydæskrekke 08.00 Toothless Logan 09.15 Dronning Christina 11.00 Ghost & Godt 11.55 Ghosts from the Markien 14.05 That Thing You Do! 15.50 Premier League lørdag, Direktveiret West Ham, reportasjer og nyheter. 16.20 År på målt 20.05 South Park - Spooky Film 20.30 Men in Black (p) 20.00 Great overflaten 21.25 Foster Waters i rollene: Max von Sydow, Ruger Hauer. Regi: David Drury. 03.00 Full alarm Back (r) I rollene: Lau Ching-Wan, Francis Ng, Regi: Ringo Lam. 04.35 The Crow (2) 05.20-07.00 Lost Valley i rollene: Meg Foster, Andrea Thompson. Regi: Dale G. Bradley.

06.00 Hydæskrekke 08.00 Toothless Logan 09.15 Dronning Christina 11.00 Ghost & Godt 11.55 Ghosts from the Markien 14.05 That Thing You Do! 15.50 Premier League lørdag, Direktveiret West Ham, reportasjer og nyheter. 16.20 År på målt 20.05 South Park - Spooky Film 20.30 Men in Black (p) 20.00 Great overflaten 21.25 Foster Waters i rollene: Max von Sydow, Ruger Hauer. Regi: David Drury. 03.00 Full alarm Back (r) I rollene: Lau Ching-Wan, Francis Ng, Regi: Ringo Lam. 04.35 The Crow (2) 05.20-07.00 Lost Valley i rollene: Meg Foster, Andrea Thompson. Regi: Dale G. Bradley.

06.00 Hydæskrekke 08.00 Toothless Logan 09.15 Dronning Christina 11.00 Ghost & Godt 11.55 Ghosts from the Markien 14.05 That Thing You Do! 15.50 Premier League lørdag, Direktveiret West Ham, reportasjer og nyheter. 16.20 År på målt 20.05 South Park - Spooky Film 20.30 Men in Black (p) 20.00 Great overflaten 21.25 Foster Waters i rollene: Max von Sydow, Ruger Hauer. Regi: David Drury. 03.00 Full alarm Back (r) I rollene: Lau Ching-Wan, Francis Ng, Regi: Ringo Lam. 04.35 The Crow (2) 05.20-07.00 Lost Valley i rollene: Meg Foster, Andrea Thompson. Regi: Dale G. Bradley.

06.00 Hydæskrekke 08.00 Toothless Logan 09.15 Dronning Christina 11.00 Ghost & Godt 11.55 Ghosts from the Markien 14.05 That Thing You Do! 15.50 Premier League lørdag, Direktveiret West Ham, reportasjer og nyheter. 16.20 År på målt 20.05 South Park - Spooky Film 20.30 Men in Black (p) 20.00 Great overflaten 21.25 Foster Waters i rollene: Max von Sydow, Ruger Hauer. Regi: David Drury. 03.00 Full alarm Back (r) I rollene: Lau Ching-Wan, Francis Ng, Regi: Ringo Lam. 04.35 The Crow (2) 05.20-07.00 Lost Valley i rollene: Meg Foster, Andrea Thompson. Regi: Dale G. Bradley.

06.00 Hydæskrekke 08.00 Toothless Logan 09.15 Dronning Christina 11.00 Ghost & Godt 11.55 Ghosts from the Markien 14.05 That Thing You Do! 15.50 Premier League lørdag, Direktveiret West Ham, reportasjer og nyheter. 16.20 År på målt 20.05 South Park - Spooky Film 20.30 Men in Black (p) 20.00 Great overflaten 21.25 Foster Waters i rollene: Max von Sydow, Ruger Hauer. Regi: David Drury. 03.00 Full alarm Back (r) I rollene: Lau Ching-Wan, Francis Ng, Regi: Ringo Lam. 04.35 The Crow (2) 05.20-07.00 Lost Valley i rollene: Meg Foster, Andrea Thompson. Regi: Dale G. Bradley.

06.00 Hydæskrekke 08.00 Toothless Logan 09.15 Dronning Christina 11.00 Ghost & Godt 11.55 Ghosts from the Markien 14.05 That Thing You Do! 15.50 Premier League lørdag, Direktveiret West Ham, reportasjer og nyheter. 16.20 År på målt 20.05 South Park - Spooky Film 20.30 Men in Black (p) 20.00 Great overflaten 21.25 Foster Waters i rollene: Max von Sydow, Ruger Hauer. Regi: David Drury. 03.00 Full alarm Back (r) I rollene: Lau Ching-Wan, Francis Ng, Regi: Ringo Lam. 04.35 The Crow (2) 05.20-07.00 Lost Valley i rollene: Meg Foster, Andrea Thompson. Regi: Dale G. Bradley.

06.00 Hydæskrekke 08.00 Toothless Logan 09.15 Dronning Christina 11.00 Ghost & Godt 11.55 Ghosts from the Markien 14.05 That Thing You Do! 15.50 Premier League lørdag, Direktveiret West Ham, reportasjer og nyheter. 16.20 År på målt 20.05 South Park - Spooky Film 20.30 Men in Black (p) 20.00 Great overflaten 21.25 Foster Waters i rollene: Max von Sydow, Ruger Hauer. Regi: David Drury. 03.00 Full alarm Back (r) I rollene: Lau Ching-Wan, Francis Ng, Regi: Ringo Lam. 04.35 The Crow (2) 05.20-07.00 Lost Valley i rollene: Meg Foster, Andrea Thompson. Regi: Dale G. Bradley.

RADIO

Norgeskanalen

Dagsnytt hver hele time.
06.03 Søsversuper
07.03 Værmelding med værster for fiskeribankene
07.10 Lirakassen
08.03 Sangfilmen
08.55 Værmelding
09.03 Natursens verden
09.30 Sports søndag
10.03 Filmen
11.02 Guds tjeneste i Skånervik kyrkje, Hordaland
 4. søndag i faste: Joh. 6, 1-15
12.03 Sports søndag
12.32 Sports søndag
13.03 Hopprenn i Holmenkollen
14.03 Hopprenn i Holmenkollen
14.50 Værmelding med værster for fiskeribankene
14.55 Hopprenn i Holmenkollen
14.59 Trafikkradio
15.03 Hopprenn i Holmenkollen
15.59 Trafikkradio
16.03 Musikkabalen
16.30 Dagsnytt
16.40 Trafikkradioen
17.03 Værmelding
17.07 Ønskekonserten
18.03 Helegjutt
20.03 På kirkebakken
20.30 Salmer til alle tider
21.03 Lirakassen
22.03 Værmelding med værster for fiskeribankene
22.15 Melodradio
22.30 Rapport fra Sameland
23.03 Bare Erik
00.05 Natradioen
00.45 Værmelding med værster for fiskeribankene

Kulturkanalen

Dagsnytt hver hele time.
06.03 På sporet – Nytt på CD
07.03 Dette er Norge 1900-2000. NRKs arkiv forteller
07.30 Søkelys på det 20. århundre
07.45 Radiosjans med Lilli-beths Lysthus
08.03 Laudes
08.18 På livet løs med Solveig Bæhle
09.05 Klar en klassiker
09.30 Morgenkonserten
11.02 Søndagsavis
12.05 Jøret i vite
12.40 Språktinget
13.03 Søndagsposten
14.03 På sporet – Nytt på CD
15.03 Radio dokumentaren
15.50 Søkelys på det 20. århundre
16.03 Musikkantikk
16.30 Dagsnytt
16.40 Mørkets opplevelser – 725 filmmagasin
17.00 Radiosjans med snerKer
18.03 Værmelding
18.10 Håvor Håkanes synger og veiger fra folke-musikkarkivet
19.03 Ønskediktet
19.30 Klar en klassiker
20.03 Herdebåsen
21.03 Jazzklubben
22.05 Visebølggen
22.30 Dette er Norge 1900-2000. NRKs arkiv forteller
23.03 Søndagsposten
00.05 Notturno
 Klassisk natradio

Petre

Dagsnytt hver hele time.
06.03 DJ Friendly
08.03 Albin
10.03 Vegas
11.02 Vegas
12.03 Platina
13.03 Filmpolitiet
15.03 XXL
17.03 Sex og sann...
18.03 Dance FM
20.00 JAZZgitt
21.03 Roxveien konsert: Nils Petter Møller/Kjener og Paradise Lost
00.05 Samsending med P1
00.45 Værmelding med værster for fiskeribankene

Radio hele Norge

Nyheter hver hele time 24, hver halvtime 06.09 og 16.18.
06.00 Morgenstemning
07.30 Over en åpen bibel
08.00 Revistet
09.00 P4s Søndagsfrokost
12.00 De beste til Jon Mitchell
13.00 Cool Country, Rock & Blues
14.00 Musikkbad
17.00 Sport og Musikk
20.00 Trafikk og Musikk
21.00 Hit 40
22.00 Nyheter og sport
22.05 Hit 40 forts
24.00 Norsk Artist Spesial
01.00 Mens de andre sover

NRK 1

08.00 Q-Jons søndagsmorgen
08.55 Disneytime (tv)
 Am. tegnefilmkavalkade.
09.45 Q-Jons lille verden
10.00 Månåid-tv – Samisk barne-tv: Sokoladastohpu – sjokoladehuset (th) (r)
10.15 NRKs sportssøndag
 Prøve-VM i skiskyting, Holmenkollen: 10 km jaktstart, kvinner. 12.5 km jaktstart, menn.
VM på skøyter, 1000 m, menn, 10 000 m, menn
18.00 Barne-TV
18.00 Dyr fra Hjørteparken (ttv) (r)
18.25 Det morsomme musset (ttv)
18.30 Newton (ttv)
19.00 Søk (ttv)
19.30 Søndagsrevyen (ttv)
20.15 Offshore (ttv)
 (57) Norsk dramaserie.
20.45 Seks ganger sex: Foreldrenes dilemma (ttv)
 En naturserie om kjønnskampen i dyrenes verden.

20.45: Seks ganger sex.

21.15 Sportsrevyen
21.55 Familien Berg klarer brasene (ttv)
23.15 Kveldsnytt
23.30 Mirakelmiddelet (th)
 «Effektive mikroorganismer», EM, sikal helbrede det meste: salmonellainfeksjon, stress hos dyr og mennesker, hindre melldugg på planter og motiviske sprøytemidlers virkninger på organismer, pluss mye mer. Middelet er for sammensatt til å forskere klarer å analysere det. I Danmark og i Afrika brukes det til erstatning for sprøytemidler og som gjødding.
24.00-00.05 Ønskelidnet – livets dans (ttv)
 Serien er viet våre to kunstnergiganter Edvard Munch og Gustav Vigeland.

NRK 2

17.15 Sangmøte fra Pinsekirken i Trondheim
 (2:4) Brød i fastetid.
17.45 Filmbilaget (ttv)
17.50 Med hjertet i halsen (th)
 (11M) Am. spenningsfilm fra 1959. Sendt 1. mars 1998.

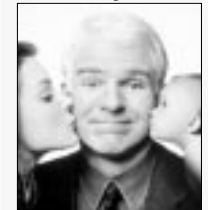
17.50: Roger Thornhill (Gary Grant) prøver å unnsilpe sine forfølgere.

20.00 Halvbror til reven
 Multimuskleren Stian Carstensen er gjest i dagens program.
20.30 Profil: Milos Forman – en reise (th)
 Et møte med den tsjekkiske regissøren.
21.25 Jazz
21.30 Filmredaksjonen NRK
 Sendt torsdag (NRK1).
22.00 Siste nytt
22.10 Apropos søndag
 Dette er Turid Birkelands apropos til søndagen.
23.05 Verdensscenen: Noa (th)
23.30-24.00 Gydias vei (ttv)
 Sendt tirsdag (NRK1).

2

08.00 Barnas TV2: Teletubbiene (r)
08.30 Arthur
09.00 Tegnefilmer
10.00 Lassie
10.30 Bonanza
11.20 Daves verden
11.50 Spellbinder
12.20 Sinbad Sjøfareren (r)
13.05 Harry og familien Henderson (r)
13.40 Muppetene
14.10 Matiné: Mannen fra La Mancha
16.20 Party of Five
17.10 Reisen
 (1) Am. serie.
18.00 SøndagsApent
 Et program med TV 2-pastor Egil Svartdahl.
18.30 Nyhetene og sporten
18.55 Været
19.00 Globus 2: I Alpene klar
 Am. naturdokumentar.
20.00 Junior-Jopardy!
 Kunnskapsleik hvor programleder Trygve Rønningen har svartet mens det er du som stiller spørsmålene.
20.30 Jakten på det gode liv
 Underholdningsprogram. I kveld: Nadia har møtt Nina Karin Monsen, som er en av Norges fremste filosofer og aktiv spaltist i Aftenposten.

21.00 Nyhetene
21.25 Været
21.35 Brudens far II
 (11M) Am. drama fra 1995. Heta bryllupsnetter får sine konsekvenser, og i denne filmen får vi se resultatet av en inspirert affære. I rollene: Steve Martin, Diane Keaton og Martin Short.

21.35: Noe kan man ikke stå i mot – slik som to døtre med over 20 års aldersforskjell.

23.20 Seinfeld (r)
 (2) Am. serie.
23.50 God kveld, Norge! (r)
 Reportasjer fra kultur- og underholdningslivet og møte med aktuelle personer.
00.20 SøndagsApent (r)
 Et program med TV 2-pastoren Egil Svartdahl.
00.50 Quincy
 (6) Am. spenningsserie.
01.40 M.A.S.H (r)
 (65) Am. komiserie.
02.10-02.20 Været (r)

08.00 Opp å Hoppa
09.00 Lilla Sportsoppgave
09.30 Disneydags (r)
10.30 Eva og Adam (r)
11.00 Bullen (r)
11.30-12.00 Salper (r)
12.25 Svenska skidspesialen i Falun
14.00 Nova Special (r)
15.10 Dokument utifrån (r)
16.00 Pratt i kvadrat (r)
16.30 Svensson, Svensson (r)
17.00 Skolokuten
17.30 Filosofiske frågor
18.00 Når jag var liten var jag stor och stark
18.15 Søndagsoppet
20.00 Vetenskapsens värld
21.00 Aktuelt
21.15 Specieitt
22.00 Raining Stones
 Britisk komedie fra 1993. Bob Williams gjør hva han kan for å forsørge sin familie. I Nord England finnes imidlertid få jobber og når datteren må ha en ny tjøge til konfirmasjonen, bestemmer han seg for å gjøre hva som helst for å skaffe pengene. I rollene: Bruce Jones, Julie Brown og Ricky Tomlinson. Regi: Ken Loach.
23.30-00.20 Scall (r)
 (21:22) I kveld: Familien Scalls gjøddatter blir myrdet i New York.

3

13.40 Lokatv/Styrkeprøve i Helsinki (r)
14.30 Lokatv/Ginos mattips (r)
14.45 Lokatv/Stopp Pressent (r)
15.15 Gutteklubben (r)
15.45 Livet går videre
16.35 Culeless (r)
17.05 Fresh Prince i Bel Air (r)
17.35 Beverly Hills 90210
 (10:26) Am. dramaserie.
18.25 Håndball: Gildeserien
 Kvinner: Direkteoverføring av kampen mellom Nordstrand og Tertnes fra Sofienymhallen.
18.25 Herkules
 (26) Am. eventyrsereie.
18.15 Xena
 (27) Am. eventyrsereie. I kveld: Xena må sløss mot kjempen Goliat når hun ber om hans hjell til å frigj irselske slaver.
19.05 Guinness Rekord-TV (r)
 (4) I samarbeid med Guinness presenterer TV3 verdensrekorder innen de fleste områder.
20.00 JAG
 (62) Am. actionserie. I kveld: Harm og Mac etterforsker en kidnappning, og oppsøker en fest ved den sudanske ambassaden som et ledd i etterforskingen.
21.00 Norge på kryss og tvers
21.30 Wesenstund
 Vert er Rolf Wesenlund, ved fylgjelitt Sivert Kall Stokke.
22.40 Aktuelt og været
22.55 Flyplassen
 (11:1) Britisk dokumentarserie.
23.30 Lokatv/Norge på kryss og vørs (r)
24.00 Natfilm: The Big Man
 (11M) Britisk thriller fra 1990. Etter snøt soning kommer Danny tilbake til landsbyen. Kullgruven hvor han tidligere jobbet er nedlagt, og for å tjene penger inngår han en avtale med mafiaen... Ganske snart går det opp for ham at han har gjort et stort feilgrep, men det er vanskelig å bryte en avtale med mafiaen... I rollene: Liam Neeson, Joanne Whalley-Kilmer og Billy Connolly. Regi: David Leland. (18 år)
01.55-02.10 Aktuelt og været (r)

18.25: Mia Hundvin i fartal

08.15 Underveisprogram
10.00 En plan for dig
10.10 Arnan (r)
11.25 Reportasja (r)
12.20 Framtid.se
13.00 Undervisningsprogram
15.00 Matiné: Pus-Wee's stora äventyr
16.30 Antigen hemma
17.30 VM i rally: Safarirallyt
18.00 Aktuelt
18.15 8 dagar
18.50 Musikkspillet
19.25 Regionala nyheter
19.30 Rapport
20.00 Snacka om nyheter
21.30 Sportsregionalt
21.15 Pøcket och klart
21.45 Regionala nyheter
21.50 Uppdrag mord
 (7:22) Amerikansk krimiserie. I kveld: Tre mord bringer Gardelle til å sølv jobbe som etterforsker når både Pemberton og Kellerman har skrivebrosjesjeneste.
22.25 Rapport
22.40 Vads røttigheter? (r)
 Foreldre og forskere diskuterer skillemisse.
23.25-00.10 Dokumentären: Mamma Gøder Superstar (r)
 En hyllest til alle madre.
08.00 Kosmos & Co
09.35 Sallor Moon
10.00 Vinn du på Bingolotto?
10.10 Fångarna på fortet (r)
11.00 Infor Ennas kok
11.05 Fångarna på fortet, forts
11.00 Drag i galskapen
12.00 Antigen hemma
12.30 När och Fjåran
13.00 Nöjesnytt
13.55 Pacific Patiskades (r)
14.40 Sjudne himlen
15.30 Matmakama
16.00 /o Segensnytt (r)
16.30 Tipsblingo
17.00 Keno
17.10 pangaanu
17.40 Beverly Hills
18.30 Nyheterna och väderet
19.00 Naturen
20.00 Sporten
20.30 Kalla fakta
21.00 Before and After
22.00 Nyheterna och väderet
22.15 Filmen fortsätter
23.15 NHL-avfall med Fyran
 Natens kamp: Colorado – Detroit.
23.55 NHL-avfall med Fyran, forts
00.35 NHL-avfall med Fyran, forts
01.10 Dick Dietrich show (r)
02.00-02.45 Nöjesnytt (r)

3

07.30 Barneteer'n
09.30 Disneys Frokostklub: Aladdin
10.00 Huset på præreren
10.50 Mork & Mindy (r)
11.15 Masken
11.40 TV-shop
13.25 Naturens herskere: Attenborough - livet på jorden
14.20 Motorsport
14.45 Tippetampen
14.45: Knut Th. Gleditsch kommenterer tippetampen.
17.25 Herkules
 (26) Am. eventyrsereie.
18.15 Xena
 (27) Am. eventyrsereie. I kveld: Xena må sløss mot kjempen Goliat når hun ber om hans hjell til å frigj irselske slaver.
19.05 Guinness Rekord-TV (r)
 (4) I samarbeid med Guinness presenterer TV3 verdensrekorder innen de fleste områder.
20.00 JAG
 (62) Am. actionserie. I kveld: Harm og Mac etterforsker en kidnappning, og oppsøker en fest ved den sudanske ambassaden som et ledd i etterforskingen.
21.00 Søndagsfilmen: The Crossing Guard
 (11M) Am. drama fra 1995. En svyrgår jente blir overkjørt av en fyllekjører. Tragedien følger foreldrene og ender med skilsmisse. Når sjåføren John slipper ut av fengsel fem år senere, er Jentas far, Freddy, fylt av hat mot denne mannen. I rollene: Jack Nicholson, Robin Wright og David Morse. Regi: Sean Penn. (15 år)
23.05 Charmed
 (10) Am. komiserie.
23.55 Eterlyst (r)
 (23) Norsk kriminalmagasin. Programleder: Per Henrik Skjottstrøm.
00.50 Mayday Mayday (r)
 Programleder: Leif-Erik Forberg.
01.20-03.00 Legenden om Pocahontas
 (11M) Pocahontas – The Legend. Am. drama fra 1995. De fleste som reiste til «Den nye verden» gjorde det for å bli rike. Når John Smith ankom Amerika i 1607, ønsket han å utforske det ukjente. Han fant mer enn han hadde håpet på... I rollene: Sandrine Holt, Miles O'Keefe og Tony Goldwyn. Regi: Danièle J. Suisse. (10 år)

14.45: Knut Th. Gleditsch kommenterer tippetampen.

06.30 Uncut: Lauren Holly
07.30 Oliver
10.00 Maddeken på Jubaekken
11.45 Bak kullensene: Mannen med jermasken
12.10 Twilight Night – Helge tre kongers affære
12.16 Paradise
 Am. drama 1991. Melang Griffith, Don Johnson.
18.00 Knockout Live
 Snemdrang av nartens bokseamp
 Madison Square Garden i New York.
20.00 Kattstrøle
 Am. familiekomedie 1997. Christina Ricci, Doug E. Doug.
21.30 Førnukt og følelseser Br./am. romantisk drama 1996. Kate Winslet, Hugh Grant.
24.00 Tusen og en natt: Drop Sex
02.00 Home Invasion
04.00-05.45 Broken Arrow
07.00 Tommy Tricker og søskningene
08.00 Maddeken på Jubaekken
11.25 Working Girl
 Mannen med jermasken
14.50 Kinokopet
15.15 Twilight Night
15.15 Premier League
16.00 Drømmen og Sally
20.00 Dream On – Lies
 And Videotapes, del 1
22.15 That Thing You Do!
24.00 A Brooklyn State of Mind
 On the Border
 I rollene: Bryan Brown, Daniel Baldwin, Reg: Bob Miskowitzski.
03.10 Maskens konge
 Ban/Lian/King of Masks. I rollene: Chu Yuh, Chao Yin Yin. Regi: Wu Yui.
04.50 South Park – Tom's ropelasy
05.15-07.00 Basquiat
 I rollene: Jeffrey Wright, David Bowie. Regi: Julian Schnabel.
08.00 Mogensending
12.00 Alarmstasjon (th)
13.00 Høstenlyttere (th)
13.00 Forbryteralbumet
14.00 Det 21. Århundredet
14.00 Det 21. Århundredet
14.00 Det 21. Århundredet
15.00 Spissalstene (th)
15.00 Fydesjån
16.00 Krigens våpen (th)
17.00 På vingene (th)
18.00 Cigariene (th)
18.30 Coltranes fly og iver V8 (th)
19.00 Mogensending mysterier: Det umulige brø
 mulig (th)
20.00 Overmaturig: Kinesiske villemn (th)
20.30 Fantastiske skapninger: Natans skikkelser (th)
21.00 På jakt etter for-sunne verdener: Atlantis – Midenes og Spenningsmagasin
22.00 Kleopatras ballas – På eting etter en legende (th)
23.00 Den virkelige Kleopatra (th)
24.00 Store egyptere: Hatshepsut (th)
00.45-01.30 Hopp
08.00 Tabaluga
08.25 Vip og Victor (r)
09.00 Snurte Snurps Søndagsklub
11.05 Spellbinder II – Dragflystons land
11.35 Familien Robin-sons eventyr
12.00 Go's søndag
13.10 Onsdag med president Mandala
14.00 Badminton: All England
 Fra finalene i Birmingham.
17.10 Beverly Hills
18.00 Sport i 2'eren
18.54 Veiret
19.00 Nyløderne
19.30 Resjonstap
20.00 Silå først, Frede
 Dansk agentkomedie fra 1965. I rollene: Morten Grunwald, Ove Sprogø.
21.45 Dags Dato med president Mandala (r)
22.45 Portrett av Nelson Mandela (r)
23.25 Ugen der gåk (r)
00.05-01.45 60 Minutes

3

06.30 Langrenn
10.15 Alpin
11.30 Skiskyting
11.30 Skiskyting
12.15 Alpin
13.00 Hopp
13.00 Hopp
16.00 Krigens våpen (th)
17.00 På vingene (th)
18.00 Cigariene (th)
18.30 Coltranes fly og iver V8 (th)
19.00 Mogensending mysterier: Det umulige brø
 mulig (th)
20.00 Overmaturig: Kinesiske villemn (th)
20.30 Fantastiske skapninger: Natans skikkelser (th)
21.00 På jakt etter for-sunne verdener: Atlantis – Midenes og Spenningsmagasin
22.00 Kleopatras ballas – På eting etter en legende (th)
23.00 Den virkelige Kleopatra (th)
24.00 Store egyptere: Hatshepsut (th)
00.45-01.30 Hopp

TV 2

10.10 Manet
10.30 Pedagogiske profiler
11.00 Børn, byant og computer
11.30 Ferdinand – mine-arbejderen som blev arkitekt
12.30 Ud på landet
13.00 Sonar
13.30 Onsdag med Mads Vangsø
13.50 Bispeveje
15.00 UFO – din flyvende del af U-land
16.50 Sonar
17.20 Husst på Christianshavn
17.50 Dusino
18.00 Fjernsyn for dig
18.30 TV-Avisen med Været
19.00 Høtt på sport
20.00 TAXA
20.10 TV-Avisen med Søndagsmagasinet og Sporten
22.15 Dagens Detektiv
22.40 Kærlighedens veje
23.25 Bugatt
 Filmmagasin.
23.55-00.20 Bertelsen

TV 1000

06.30 Uncut: Lauren Holly
07.30 Oliver
10.00 Maddeken på Jubaekken
11.45 Bak kullensene: Mannen med jermasken
12.10 Twilight Night – Helge tre kongers affære
12.16 Paradise
 Am. drama 1991. Melang Griffith, Don Johnson.
18.00 Knockout Live
 Snemdrang av nartens bokseamp
 Madison Square Garden i New York.
20.00 Kattstrøle
 Am. familiekomedie 1997. Christina Ricci, Doug E. Doug.
21.30 Førnukt og følelseser Br./am. romantisk drama 1996. Kate Winslet, Hugh Grant.
24.00 Tusen og en natt: Drop Sex
02.00 Home Invasion
04.00-05.45 Broken Arrow
07.00 Tommy Tricker og søskningene
08.00 Maddeken på Jubaekken
11.25 Working Girl
 Mannen med jermasken
14.50 Kinokopet
15.15 Twilight Night
15.15 Premier League
16.00 Drømmen og Sally
20.00 Dream On – Lies
 And Videotapes, del 1
22.15 That Thing You Do!
24.00 A Brooklyn State of Mind
 On the Border
 I rollene: Bryan Brown, Daniel Baldwin, Reg: Bob Miskowitzski.
03.10 Maskens konge
 Ban/Lian/King of Masks. I rollene: Chu Yuh, Chao Yin Yin. Regi: Wu Yui.
04.50 South Park – Tom's ropelasy
05.15-07.00 Basquiat
 I rollene: Jeffrey Wright, David Bowie. Regi: Julian Schnabel.

008 PRIME

CNBC fra 06.00-12.00.
06.00 Morgenstemning
10.00 Vir ekstremst Jord
13.00 Naturens mareritt
14.00 Overlevelse
14.30 Overlevelse
15.00 Byen av gull og hvordan man kan komme dit
16.00 Føtt til å drepe
17.00 Herkules
17.30 Glassalmy
18.00 Naturens mareritt
19.00 Byen av gull og hvordan man kan komme dit
20.00 Det russiske sirkus
21.00 Liten by, stort sirkus
21.30 Mortimer and Arabel (r)
21.45 Fun the Risk (r)
21.50 Classic Eastenders
17.30 Top of the Pops
21.30 Top of the Pops
 2 (r)
22.00 Kongerikt Nepal: merkelige hemmelig het
23.30 Mystiske verdener: Nesandertalens Lady Gans hemmelig het
24.00 Krop: En afri-kansk regnskjog
01.00 Nattsending
05.30 Mogensending
11.00 Ready, Steady, Go!
11.30 Gardeners' World (r)
12.00 Ground Force
12.30 Style Challenge (r)
13.30 Ready, Steady, Go!
14.00 Life in the Freezer (r)
15.00 Classic Eastenders
16.00 Style Challenge (r)
16.30 Ready, Steady, Go!
17.00 Top of the Pops
17.30 Top of the Pops
 2 (r)
18.15 Antiques Roadshow
19.00 Bergerac (r)
20.00 Doctor to Be (r)
21.00 The Lady Gans

PERSPEKTIV

Klassekampens tipstelefon:

91 60 00 06

Tips på e-post:
nyhetsleder@klassekampen.no

Klassekampen på Internett:
www.klassekampen.no

Soma Reienes

«Buer for vegg», detalj, h 150 cm, steingods. Den keramiske buen har vært et av Anne-Brit Soma Reienes' (1962) hovedtema gjennom de siste årene. Hun er opptatt med å utforske ornamentets muligheter innenfor buens form. I dag åpner en utstilling i Kunstnerforbundet i Oslo, der hun viser skulpturelle buer i grov steingodsleire motert på vegg. Utstillingen er åpen til 18. april.

AKKURAT NÅ

Skrypt

På kontoret har eg ståande ei bok eg med jamne mellomrom tek fram. Boka heiter Vømmøl Skuggsjå og er skriven av Hans Rotmo. Handlinga går føre seg i den særns proletære Vømmøldalen, og motstykket Porcelenstrand. Her fortel alle, frå Kristian Schravlevold til Hanna Leggen, om livet i Vømmøldalen.

I går kom eg aldri lengre enn til omslaget på boka. Som alle bøker med respekt for seg sjølv står det også trykt på baksida av denne boka nokre utdrag frå kritikken boka fikk då ho kom. Følgjande skreiv pressa om Vømmøl Skuggsjå:

«Det var med en viss spenning jeg åpnet Vømmøl Skuggsjå, eller Vadmel-speilet som den egentlig burde ha hett. Men det var med vemmelse jeg klasket den igjen. Blir man aldri ferdig med å håne dyktige forretningsfolk i fremadstormende bedrifter, svarte vårt socialdemokrati og glorifisere disse arbeiderne? Hva er, hvor er og hvem er dette folket som hr. Rotmoen stadig maser om? Og dette meieriet som ikke finnes, må man stadig grave det opp igjen? Det hele blir kjedelig lesning for en som ventet å finne noe mer enn en nesegrus beundring for arbeid og slit, framstilt på et halvt uforståelig vulgærnorsk. Vi er da siviliserte mennesker, vi lever da ikke i klassekampens dager. Nei, hr. Rotmoen burde holde seg taust innerst i Vømmøldalen, der han hører hjemme. red. Chr. Christie i Porcelen Tidende.»

«E tykkje boka itj var så gæli. Bra bok. Mykji snedigt i den. Det derre om arbeidslaget og meierisaka og gjerdeloven var nytt for meg. Nei, æ tykkje hu gikk an. Var kanskje litte kort. Men det er jo skrypt alt no for tida... tidd. mopedslakter Envard Jacobsen utenfor Porcelen Bibliotek.»

Då eg var ung og naiv trudde eg at det faktisk var Porcelen Tidende som hadde skrevet kritikken. No har eg etter kvart skjont at det heile berre er oppdikta. Likevel har eg fram til no hatt stor glede av teksten. Her ligg det ein suveren fantasi bak, har eg tenkt i naiv tro.

I går oppdaga eg noko nytt med boka. Teksten i pressekritikken mot boka er skriven av ein viss bartebe-fengt «admiral». Plutselig var ikkje det heile så fantasifullt lengre. Med å bytta ut eit ord her og eit ord der skulle dette vera særns reelt.

I dag står eg berre attende med eit enkelt spørsmål. Kva faen tyder «skrypt», og kva er det som går «skrypt» no for tida?

espenl

Alarm!

I kaféen summar det som vanleg, glas klirrar, kassaapparatet plingar, stemmer surrar og ventilasjonsanlegget durar. Det gode med hjørnebordet attåt utsikta, er at det er mindre trafikk forbi. Så der sit vi da og får ha vårt i fred. Ved eit nabobord tek det til å plinge og låte hysterisk. Der held nokre ungdommar på med noko med elektronisk utstyr som hylar og pip og musiserer.

Paula får vondt i øyra, Gunvor høyrer ikkje kva ho tenkjer, Borghild får tannverk og sjøl blir eg mektig irritabel og brøler: – Hald fred! så dei skvett til, stikk skallane ihop og fniser og rotar med telefonane. Det døyer seg.

– Det einaste som hjelper mot dei apparata der, sa Borghild, – er å snappe dei og dytte dei oppi eit glas vatn eller øl eller noko. Da held det opp.

– Det er så pinleg på trikken, sa Paula, – det kimar til høgre og venstre og folk står der og kringkastar privatlivet sitt. Eg blir så kei.

– Apropos trikken, sa Gunvor, – har de sett den gule trikken som går for tida?

– Kva? Gul?

– Ja, gul reklametrikk. Heil-dekkjande signalgul. Den må ha gått eit par veker snart.

– Vi skal da ikkje ha gule trikkar. Bytrikken skal vere blå. Noko må det da kunne gå an å lite på i denne verda, sa Borghild.

Paula sat og såg ut på haldeplassen: – Men herregud, der kjem ein til: koboltblå med spraglete dekorasjonar.

Vi strekte oss og gapte. Visuell forureining! var konklusjonen. Historieløse. Dette er vi ikkje med på. Kva blir det neste? For Fattigkommissjonen er inga sak korkje for stor eller for lita. Dette var ei prinsipp sak som kravde tiltak. Skulle vi klaga til kommunen? Verdikommisjonen var det kanskje ikkje så mykje vits i å bry.

Det var i staden vedtatt å protestera til Oslo Sporveier. Gunvor hadde eit rutehefte med ei

blank side i. Med ørlita skrift fekk vi såvidt plass til å kladda eit OPE BREV TIL OSLO SPORVEIER:

Oslo Sporveier
Postboks 2857 Tøyen
0608 Oslo

Oslo Sporveier har eit gentleman's agreement med folket i byen. For mange år sidan ville nokre jappete historielause dæsemiklar gå over til raude trikkar. Det vart eit helsikes bråk. Poeten Jan Erik Vold rykka ut i teten for eit ilsinna publikum over ei heilside i Dagbladet: «TRIKKEN GÅR I ENGEN – OG DEN SKAL VÆRE BLÅ!»

Oslo Sporveier og kommunen måtte krype på magan og gjere avbikt for raseriet frå folkedjupet.

– Dette må folka i Oslo Sporveier ha gløymt, men det har ikkje vi andre. Nå bryt de avtala frå den gongen og gir enda eit bidrag til den visuelle forureininga i byen –

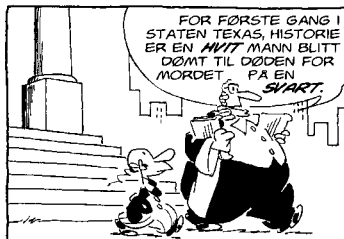
samstundes som de tillet dykk å rase over ungdommar som taggar ned vognene. Men den går ikkje! Vi er ikkje dummare, Oslo Sporveier, enn at vi spør oss kor ungdomen lærer seg å søle ned bybiletet! Schøyen og OS går føre med sine egne døme, først med Cocadonaldbussar som ga eit slikt forstyrrende inntrykk at ein knapt såg kor dei skulle, og nå med same heildeckjande reklameskiten på trikkane. Skilnaden er at det taggarane gjer gratis, det gjer OS for pengar.

Oslo Sporveier bryt avtala, går bakvegen og har starta reine horeriet, som ikkje eingong kan forsvarast med argument om «einskapleg designprogram» slik som sist. Vekk med solet!

Kopi til Jan Erik Vold (berre så de er åtvare!).

Med helsing
Kjerringlaget Fattigkommissjonen, på vegner av fleire; etter fullmakt

WENCHE BLOMBERG

En av statsministeren Göran Perssons sjåførar fikk torsdag en kraftig fartsbot. Retten kom til at man ikke kan kjøre så fort at man vil bare man har statsministeren i baksetet.

Bilen med statsministeren i ble stanset av politiet utenfor Norrköping i 1997, på vei fra Malmö til Stockholm. Farten var 137 kilometer i timen på en vei der fartsgrensa var 110.

NTB